

**Sonkajärven kunnan
TALOUSARVIO vuodelle 2021
sekä
taloussuunnitelma vuosille 2022 – 2023**

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
1 YLEINEN OSA	
1.1 Sonkajärven kuntaorganisaatio	2
1.2 Toimintaympäristö	3
1.3 Yleinen taloudellinen tilanne	4
1.4 Sonkajärven kunnan taloudellinen tilanne	8
1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	8
1.6 Kuntastrategia 2017-2021	10
1.7 Hyvinvointikertomus osana kuntastrategian toteuttamista	11
2 TALOUSSUUNNITTELU	
2.1 Kunnan talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö.....	12
2.2 Taloussuunnittelun periaatteet	13
2.3 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus.....	14
2.4 Talousarvion käyttösuunnitelma	15
2.5 Tilivelvollisuus	15
2.6 Talouden tasapainottamista koskeva sääntely.....	17
2.7 Sonkajärven kunnan vuoden 2020 talousarvion pääpiirteitä.....	17
2.8 Taloussuunnitelman 2021–2022 yleisperustelut.....	18
3 KÄYTTÖTALOUSOSA	
Keskusvaalilautakunta	
Vaalit.....	20
Tarkastuslautakunta	
Tarkastustoimi.....	21
Kunnanhallitus ja valtuusto	
Yleishallinto	22
Työllistäminen	26
Ruokapalvelu.....	29
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	31
Elinkeinojen kehittäminen	37
Sukevan aluelautakunta	
Sukevan alueen palvelut.....	41
Sivistyslautakunta	
Varhaiskasvatus.....	43
Koulutoimi.....	46
Joukkoliikenne.....	50
Vapaa sivistystoimi	52
Nuoriso- ja liikuntatoimi	56
Tekninen lautakunta	
Tekninen toimi	61
Vesihuoltolaitos.....	65
Rakennusvalvonta	67
Palo-, pelastus- ja suojelutyö	69

4	TULOSLASKELMAOSA.....	73
5	INVESTOINTIOSA.....	81
6	RAHOITUSOSA	87
7	VESIHUOLTOLAITOKSEN TALOUSARVIO VUODELLE 2020 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2021–2022.....	91
8	SONKAJÄRVEN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET	95

TUNNUSLUVUT

Kunnanjohtajan katsaus

Talousarvion tekoa vuodelle 2021 on leimannut koronapandemia, joka on vaikuttanut merkittävästi kuntien palveluihin ja talouteen. Keväällä alkanut pandemia on aiheuttanut voimakasta talouden supistumista maailmanlaajuisesti. Suomi on tähän saakka selviytynyt kohtuullisen hyvin, mutta talouden ennustetaan supistuvan täälläkin 4,5 prosenttia. Työttömyys ei ole noussut niin paljon kuin ennustettiin, mutta työllisyys heikkenee kiihtyvästi. Talvi 2021 tulee olemaan yritystoiminnalle ja työllisyydelle vaikea.

Ylä-Savossa tilanne alkaa näkyä erityisesti vientiyrityksissä, joitten tilauskannat ovat heikkenemässä. Ylä-Savon vahvuutena ovat kuitenkin monipuolinen elinkeinorakenne ja menestyneet yritykset. Alueen vahva maa- ja metsätalous on osaltaan tasapainottanut tilannetta, sillä pandemia on vaikuttanut toistaiseksi niihin vähemmän kuin muihin toimialoihin. Kiinnostus maaseutuasumiseen on myös kasvanut ja etätö lisääntynyt.

Yritysten ja kuntien tilannetta ovat parantaneet valtion mittavat tukitoimet. Yritystuista kunnat ovat myös käsitelleet ja maksaneet yksinyrittäjän tuen. Vuoden 2021 mahdollisista lisäetuista ei vielä ole tarkkaa tietoa.

Sonkajärven kunnan talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2022-2023 on laadittu pitkälti nykyisellä palvelutasolla ja -laajuudella. Merkittäviä kunnallisiin palveluihin kohdistuvia muutoksia ei ole. Sosiaali- ja terveystoimissa on lähdetty nykyisestä mallista.

Valtiovalta on käynnistänyt jälleen sote-uudistuksen. Valmistelussa oleva malli pohjautuu pitkälti entiseen, maakuntamalliin perustuvaan malliin. Siirtyminen uuteen sotemalliin tapahtuisi vuonna 2023.

Sonkajärven kunnan taloutta voi kuvata tämän hetkisen tiedon pohjalta melko vakaaksi, mutta kehitysuunta on nopeasti heikkenevä. Talousarvioesitys on ylijäämäinen vuonna 2021, samoin on kuluvan vuoden 2020 tilinpäätösennustekin. Lukuihin sisältyy myös käyttötalouden kertaeriä, kuten vanhan virastotalon purkukustannukset. Kunnallisverot pysyvät muuten ennallaan, mutta yleinen kiinteistövero laskee 1,10 prosenttiin.

Huolestuttavaa on vuosien 2022 ja 2023 tilanne, sillä talous kääntyy arvion mukaan alijäämäiseksi. Tämä johtuu suurista investoinneista ja paluusta mm. valtionosuuksien osalta normaalitilanteeseen.

Investointien takia kunnan velkamäärä nousee, erityisesti vuodesta 2022 alkaen. Investoinnit ovat vuonna 2021 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Investointeihin sisältyy tällöin terveyskeskuksen peruskorjaus. Muut investoinnit ovat pääosin pakollisia korjausinvestointeja.

Koronavirusepidemian oletetaan vaikuttavan toimintoihin vielä vuonna 2021, mutta vuonna 2022 oletetaan toimintojen olevan normaaliajan mukaisia. Valtion koronatukipaketin vaikutusten on arvioitu poistuvan vuonna 2022. Epävarmaa on, kuinka paljon pandemiasta tulee terveydenhuoltoon lisälaskua. Valtio on luvannut kompensoida pandemian aiheuttamat lisäkulut kunnille täysimääräisesti ja osoittaa sairaanhoitopiireille koronatukipaketteja.

Poikkeuksellisesta ajasta huolimatta on perusteita katsoa luottavaisuuteen. Epävarmassa tilanteessa myös arvostus maaseutua kohtaan on kasvussa ja keskittämislle toivottavasti etsitään aitoja vaihtoehtoja.

Simo Mäkinen
Kunnanjohtaja

1 YLEINEN OSA

1.1 Sonkajärven kuntaorganisaatio

Päätösvaltaa kunnassa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsemat kunnanhallitus ja lautakunnat. Kunnan päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Valtuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Sonkajärvellä valtuuston jäsenmääräksi 1.6.2017 alkaen on päätetty 21. Kunnanhallituksessa on seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Sonkajärven kunnassa on kunnanhallituksen lisäksi viisi lautakuntaa. Kussakin lautakunnassa on viisi jäsentä. Kunnanhallitus nimeää edustajansa lautakuntiin lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa, keskusvaalilautakuntaa sekä vaalilautakuntia ja -toimikuntaa.

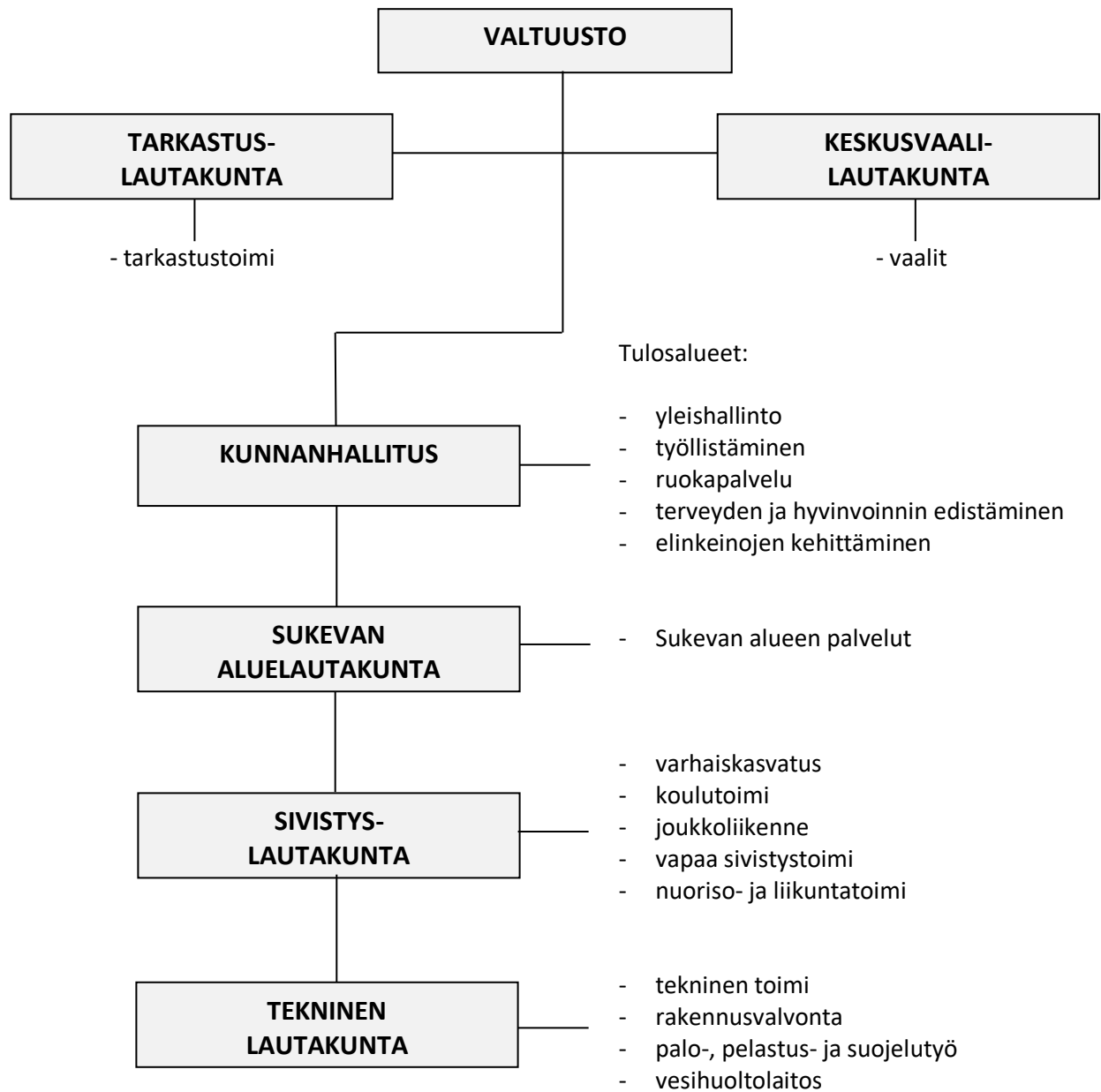
Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Valtuusto päättää muun muassa:

- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kunnanhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kunnan toimielimille.

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Kunnan toiminnot jaetaan toimielimien/lautakuntien johtamiin tulosalueisiin. Toimielimet päättävät oman sektorinsa asioista erityislakien ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön perusteella.

Sonkajärven kunnan hallinto-organisaatio 2021

1.2 Toimintaympäristö

Sonkajärvi on maaseutukunta, jossa yli puolet kaikista työpaikoista on palvelualoilla (63 %). Alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä on 21 % ja jalostuksessa työpaikkoja on 14 %. Verrattuna koko maan työpaikkojen jakautumiseen eri toimialoille, on alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä Sonkajärvellä merkittävä (koko maassa 3 %). Maa- ja metsätalous ovat palvelusektorin lisäksi keskeinen elinkeino.

Väestörakenne ja työllisyystilanne

Tilastokeskuksen väestömuutosten ennakkotietojen mukaan Sonkajärven kunnan väkiluku 31.8.2020 oli 3 864 asukasta, kun se 31.12.2019 oli 3 897 asukasta. Vähennyistä on 33 asukasta, kun vuonna 2019 vastavana ajankohtana vähennys oli 36 asukasta.

Talousarviossa vuoden 2021 väkilukuennusteena on käytetty 3 709 asukasta (verohallinnon ennuste). Alle 14-vuotiaita ennustetaan olevan 12 %, 15–64-vuotiaita 52 % ja yli 65-vuotiaita 36 %. Sonkajärvellä on merkittävästi enemmän yli 65-vuotiaita ja merkittävästi vähemmän 15–64-vuotiaita kuin koko maassa keskimäärin.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan vuonna 2030 Sonkajärven kunnan väkiluvun ennakoidaan olevan noin 3 143 asukasta ja vuonna 2040 noin 2 731 asukasta. Vuoden takaiseen ennustukseen nähden ennuste on kääntynyt hieman ylöspäin. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä nousee edelleen ja 15–64-vuotiaiden osuus vähenee. Vuosina 2030 ja 2040 yli 65-vuotiaita on jo noin 44 % väestöstä, ja 15–64-vuotiaita enää 46 %. Alle 14-vuotiaiden suhteellinen osuus pysyy tasaisempana: Sekä vuonna 2030 että vuonna 2040 alle 14-vuotiaita ennustetaan olevan 10 % väestöstä.

Työttömyys on Sonkajärvellä laskenut vuoden 2019 aikana. Vuonna 2019 Sonkajärven keskimääräinen työttömyysprosentti oli 9,8 prosenttia, kun koko maan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 9,2 prosenttia (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö). Vuoden 2020 aikana työttömyysaste on noussut Koronavirusepidemian johdosta. Viimeisimmän Pohjois-Savon työllisyyskatsauksen (elokuu 2020) mukaan Sonkajärven työttömyysprosentti on 12,8. Koko Pohjois-Savon työttömyysprosentti on 12,0.

Nuorisotyöllisyys on kehittynyt viime vuosina myös myönteisesti. Vuonna 2019 nuorisotyöttömyysaste oli 6,9 prosenttia ja se laski vuodesta 2018 3,1 prosenttia. Koko maan nuorisotyöttömyysprosentti oli 11,6. (Lähde www.sotkanet.fi)

1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Covid-19-epidemia on supistanut Suomen taloutta vähemmän kuin suurinta osaa Euroopan talouksista, mutta kyseessä on suuri yksityiseen kulutukseen, erityisesti palveluiden kysyntään kohdistuva häiriö, jolla on merkittäviä työllisyys- ja tulovaikutuksia. Arvio kuluvan vuoden talouskehityksestä on hieman kohentunut viime keväästä. Bruttokansantuotteen arvioidaan silti supistuvan 4,5 prosenttia vuonna 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Kuluvan vuoden talouskasvu tukee julkisten menojen lisääntyminen.

Talous alkaa toipua vuoden loppupuolelta alkaen, mutta toipuminen on hidasta taloudenpitäjien luottamuksen laskun sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Yksityinen kulutus palautuu kysyntäeristä nopeimmin. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 prosenttia vuonna 2021 ja 1,7 prosenttia vuonna 2022. Kriisiä edeltävä BKT:n taso saavutetaan vuonna 2023. Keskipitkällä aikavälillä, vuosina 2023–2024, talouskasvu hidastuu, mutta jatkuu selvästi potentiaalisen tuotannon kasvua nopeampana. Koronapandemian vuoksi talouden näkymät niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ovat edelleen hyvin epävarmoja. Tautitilanne on pysynyt Suomessa hyvänä ja ennusteissa oletetaan, että näin on myös tulevaisuudessa.

Koronaepidemiasta seurannut talouden taantuma ja epidemian haittojen vähentämiseksi tehdyt toimet kasvattavat julkisen talouden alijäämää tänä vuonna huomattavan paljon. Alijäämän arvioidaan nousevan lähes 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velan noin 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Valtionhallinto heikkenee eniten taantuman ja päätettyjen tukitoimien vuoksi. Työeläkelaitosten ylijäämästä sulaa huomattava osuus vuonna 2020 tilapäisesti, kun työeläkemaksua alennetaan väliaikaisesti ja työllisyystilanteen heikkeneminen supistaa maksutuloja. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasemaa heikentävät runsaat lomautukset, työttömyyden lisääntyminen ja työttömyysturvaan tehdyt väliaikaiset laajennukset.

Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja monet hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous jää taantuman jälkeen heikompaan tilaan, kuin mitä se oli ennen koronakriisiä. Lähivuosina näkyvissä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen, ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä. Valtion ja paikallishallinnon mittavat alijäämät kasvattavat velkasuhdetta myös tulevina vuosina.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2021, syksy 2020.

Aluetalouden kehitysnäkymät

Pohjois-Savossa on kohtalaisen positiivinen vire, mutta paljon riippuu koronakriisin etenemisestä. Normaalilla runsaampi kotimaan matkailijoiden määrä lievensi osittain majoitus- ja ravintola-alan menetyksiä. Ylä-Savon seudun metalli- ja koneteollisuuden koronakriisi iski nopealla aikataululla, minkä takia lomautukset lisääntyivät voimakkaasti. Seudun työttömien määrät ovat tälläkin hetkellä maakunnan korkeimmat. Maakunnassa on paljon investointeja meneillään ja useita sekä pidemmällä että lyhyemmällä aikavälillä toteutettavia investointeja on myös suunnitteilla. Pk-yritysbarometrin mukaan yleiset suhdannenäkymät Pohjois-Savossa ovat aavistuksen koko maan keskiarvon alapuolella.

Ylä-Savon seudun metalli- ja koneteollisuuden koronakriisin vaikutukset näkyivät nopealla aikataululla, aluksi komponenttipulana ja myöhemmin tilauskannan vähyytenä. Muutamien suurten konealan toimijoiden tilauskantojen vähentyessä, kriisin vaikutukset tuntuivat myös mittavassa alihankintaketjussa. Ylä-Savossa lomautukset lisääntyivät voimakkaasti ja seudun työttömien määrät ovat tällä hetkelläkin maakunnan korkeimmat. Seudun työttömien määrä on 42 % edellistä vuotta korkeampi.

Ylä-Savossa on julkisia investointeja käynnissä ja tulossa runsaasti. Sairaalakampus on rakenteilla lisälmeen, samoin uimahallin rakentaminen on käynnistymässä ja useita koulurakennusinvestointeja lähdössä liikkeelle. Yksityisiä tuotantotiloja on tulossa useammalla paikkakunnalla. Myös asuntorakentamista on tulossa sekä kerros- että rivitalojen muodossa.

Metallialan lomautukset ovat kohdistuneet voimakkaimmin Ylä-Savon seudulle. Teollisuuden suhdannenäkymien heikentyessä lomautusten uskotaan kääntyvän uudelleen nousuun loppuvuoden aikana ja osa lomautuksista johtaa väistämättä irtisanomisiin.

Pohjois-Savon yritysten arviot henkilömäärästä vuoden päästä ovat koko maan keskiarvoa synkemmät. Eri-tyisesti Ylä-Savon näkymät ovat erittäin heikot lähimmän vuoden ajalle (saldoluku – 16).

Pohjois-Savon väkiluku on laskenut tammi-heinäkuussa 653 henkeä, mikä on kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin viime vuonna (1 155 henkilöä) vastaavaan aikaan. Väkiluvun hitaampi lasku perustuu ennen kaikkea muuttotappion pienenemiseen. Koronakriisillä uskotaan olevan vaikutusta tilanteeseen.

Rakennusteollisuudessa koronakriisin vaikutukset ovat olleet odotettua vähäisemmät. Lomautuksia on ollut hyvin maltillisesti. Pohjois-Savossa on sekä julkista että yksityistä rakentamista käynnissä, minkä uskotaan kannattelevan alaa vielä ainakin tämän vuoden. Epidemian vaikutukset näkynevätkin rakennusalalla pidemmällä aikavälillä, sillä rakennuslupien määrä on selvästi vähentynyt. Riski alan pidempiaikaiseen hiljentymiseen on siten merkittävä.

Vaikka työpaikkojen määrä on pudonnut viime vuoden ennätyslukuista, avoimia työpaikkoja on edelleen kohtalaisesti. Rakenteellinen työttömyys sekä kohtaanto-ongelmat maakunnassa ovat edelleen suuria, sillä rekrytointiongelmia kokeneiden yritysten määrä toisella vuosineljänneksellä Pohjois-Savossa oli peräti 50 %, mikä on Kainuun jälkeen maan toiseksi suurin.

Lähteet:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2020.

Kuntatalous

Kuntatalouden näkymät ovat syksyllä 2020 poikkeuksellisen haastavat. Tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2019. Lisäksi yleinen taloudellinen kehitys kääntyi hienoiseen laskuun jo vuoden 2019 loppupuoliskolla ja vuoden 2020 alussa Suomeen levinnyt koronaviruspandemia ja sitä seuranneet hallituksen asettamat rajoitustoimet vaikuttivat voimakkaasti koko julkiseen talouteen ja kuntatalouteen sen osana. Hallitus on tukenut kuntia useilla toimilla vuoden 2020 aikana akuutista kriisistä selviämiseen. Tukitoimet ovat kohentaneet kuntatalouden tilaa merkittävästi vuonna 2020. Kuntatalouden haasteena on kuitenkin sopeutuminen kohti koronakriisin jälkeistä aikaa ja kohti normaalia rahoitusuraa.

Kuntatalouden suurin ongelma koronakriisin tuomien lisähaasteiden lisäksi on jo pitkään jatkunut tulo- ja menokehityksen rakenteellinen epäsuhta. Ikäihmisten määrän kasvu on jo monen vuoden ajan lisännyt palvelutarvetta ja sote-menoja, ja tämä kehitys tulee jatkumaan alkavalla vuosikymmenellä. Samanaikaisesti työikäisen väestön määrän pieneneminen heikentää veropohjaa. Demografinen muutos lisäksi eriyttää erikokoisten ja olosuhteiltaan erilaisten kuntien talouskehitystä.

Vuoden 2019 tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalouden toimintakate heikkeni noin 1,3 mrd. euroa ja vuosikate noin 0,3 mrd. euroa. Vaikka kuntien talouden keskeiset tunnusluvut heikkenivät, verorahoituksessa oli kuitenkin myönteistä kehitystä. Kuntatalouden lainakanta jatkoi kasvuaan 2,5 mrd. eurolla yhteensä 21,9 mrd. euroon. Myös kuntakonsernien vuosikate heikkeni edelleen ja lainakanta kasvoi selvästi.

Keväällä 2020 Suomeen levinnyt koronaviruspandemia sekä sitä seuranneet hallituksen maaliskuussa asettamat rajoitustoimet vaikuttivat merkittävästi koko julkiseen talouteen ja kuntatalouteen sen osana. Tilanne vaikutti kevään aikana voimakkaasti kuntien tehtäväkenttään, palvelujen tarpeeseen ja kysyntään sekä niiden tuottamisen tapaan. Samanaikaisesti kuntien verotulot putosivat, myynti- ja maksutulot vähenivät sekä sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvoivat kuntien ja sairaanhoitopiirien valmistautuessa koronapotilaiden hoitoon. Myös kiireetöntä hoitoa lykättiin osittain kuntien ja kuntayhtymien, osittain asiakkaiden toimesta.

Koronapandemian vaikutukset yksittäisiin kuntiin ovat olleet hyvinkin erilaisia johtuen muun muassa kuntien erilaisista tulo- ja meno- rakenteista, elinkeinorakenteista, palvelurakenteista, koronatapausten määrästä ja maantieteellisestä sijainnista. Työllisyyden ja yritystoiminnan näkökulmasta pandemian alkuvaiheessa keväällä 2020 vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntiin, joiden elinkeinorakenteessa palvelu-, logistiikka-, tapahtuma- ja matkailualan merkitys on suuri, toisin sanoen suuriin kaupunkeihin sekä pienempiin matkailusta riippuvaisiin kuntiin.

Valtio on tukenut kotitalouksia, yrityksiä ja kuntia suoraan useilla toimenpiteillä vuoden 2020 aikana annetuissa lisätalousarvioissa. Tukitoimenpiteillä pyrittiin turvaamaan työllisyyden, taloudellisen toimeliaisuuden sekä peruspalvelujen järjestämisen edellytykset kaikissa kunnissa sekä huolehtimaan kunnille suunnatun tuen osalta siitä, että tuki kohdistuisi mahdollisimman hyvin juuri niihin kuntiin ja tehtäviin, joihin koronakriisi vaikutti voimakkaimmin.

Mittaluokaltaan merkittävin kuntiin kohdistuva toimenpide oli vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa osoitettu, toisiaan täydentävistä toimenpiteistä muodostunut kuntien tukipaketti. Tukipaketin toimet kohdentuivat pääosin vuoteen 2020 ja se oli yhteensä noin 1,4 mrd. euroa.

Syksyn 2020 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti osoittaa kunnille lisätukea syksyn 2020 lisätalousarviossa. Peruspalvelujen valtionosuuksia korotettiin vielä 400 milj. eurolla ja sairaanhoitopiirien valtionavustusta 200 milj. eurolla. Lisäksi syksyn lisätalousarviossa osoitettiin 355 milj. euroa koronavirukseen liittyvien välittömien kustannusten, kuten testauksen, täysimääräiseen korvaamiseen. Näiden merkittävien tukipakettien lisäksi kuntiin on kohdennettu useita muitakin tukitoimia vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2020 kuntatalouden tulos ja rahoitusasema ovatkin muodostumassa selvästi kevään 2020 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Vahvistumisen taustalla ovat merkittävimpänä tekijänä hallituksen kuntataloutta vahvistavat tukitoimet peruspalvelujen järjestämisen turvaamiseksi ja kuntatalouden aktiivi-

teetin ylläpitämiseksi. Myös verotulojen kehitys on ollut keväällä ennustettua parempaa. Tukitoimien ansiosta kuntatalous vahvistuu selvästi poikkeuksellisen heikkoon viime vuoteen verrattuna, mutta toiminnan ja investointien rahavirta pysyy silti negatiivisena ollen noin -0,8 mrd. euroa.

Valtio turvaa peruspalvelujen järjestämistä jatkamalla kuntatalouden tukitoimia vuonna 2021. Peruspalvelujen valtionosuuksiin osoitetaan 300 milj. euron lisäys, josta 20 milj. euroa kohdistetaan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen, ja yhteisöveron jako-osuuden korotusta jatketaan vielä vuonna 2021. Lisäksi kuntakonsernien kertyneen alijäämän kattamiskauden väliaikaisella pidentämistä koskevalla kuntalain muutoksella helpotetaan kaikkien kuntien tilannetta ja annetaan lisäaikaa talouden sopeuttamiselle. Koronavirustilanteeseen välittömästi liittyvät kustannukset esimerkiksi testaukseen, jäljittämiseen ja potilaiden hoitoon liittyen korvataan kunnille täysimääräisesti. Tähän varataan vuonna 2021 yhteensä 1,66 mrd. euroa.

Vuonna 2021 jatketaan peruspalveluiden kehittämistä pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti. Kuntien uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan täysimääräinen rahoitus, jolloin uudistusten toteuttaminen ei vaikuta kuntataloutta heikentävästi. Oppivelvollisuusikä korotetaan 18 vuoteen, mikä laajentaa oikeutta saada maksutonta opetusta. Hankkeeseen kohdennetaan lisärahoitusta 22 milj. euroa vuonna 2021. Lisäksi oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja perusopetuksessa ja toisella asteella vahvistetaan. Vanhuspalvelujen hoitohenkilöstön vähimmäismitoituksen nostamiseen kohdennetaan 53 milj. euroa vuonna 2021, ja lisäksi siihen liittyen lähihoitajien koulutuksen lisäämiseen osoitetaan 20 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia uudistetaan, minkä arvioidaan vähentävän maksutuloja 17 milj. eurolla vuonna 2021. Kuntien valtionosuuksiin tehdään vastaava lisäys. Varhaiskasvatuksen kehittämiseen kohdennetaan 15 milj. euroa. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, mikä vähentää kuntien maksutuloja vuositasolla 70 milj. eurolla. Muutos tulee voimaan 1.8.2021, joten maksutulojen alenema on vuonna 2021 vain 30 milj. euroa. Maksutulojen menetys kompensoidaan **korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pysyvästi kahdella prosenttiyksiköllä.**

Valtion toimenpiteet vahvistavat kokonaisuutena kuntataloutta 865 milj. eurolla vuonna 2021 vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. **Kuntataloutta vahvistavat erityisesti valtionosuuksien määräaikainen 300 milj. euron korotus ja yhteisöveron jako-osuuden korotuksen jatkaminen vuodelle 2021. Suuri osa kuntataloutta vahvistavista toimista on määräaikaisia,** mutta hallitus päätti budjettiriihen yhteydessä käynnistää myös kuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivojen valmistelutyön.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta valmistellaan. Uudistus siirtäisi sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimen tehtävät kunnilta perustettaville sote-maakunnille.

Valtiovarainministeriön kansantaloussosaston syksyn 2020 ennusteen mukaan Suomen talouden odotetaan alkavan elpyä ja kääntyvän hitaaseen kasvuun vuonna 2021. Näkymään liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta kansainvälisen talouden kautta. Vaikka koronapandemia ei ole ohi, kuntatalouden näkymiä arvioitaessa lähtökohtaisena oletuksena on, että koronatilanne pysyy Suomessa hallinnassa eikä uusia, keväen 2020 kaltaisia laajoja sulkutoimenpiteitä tule. On kuitenkin selvää, että koronan aiheuttamia talousvaihteluksia kanavoituu kuntatalouteen myös ensi vuonna. Hybridistrategian edellyttämä testaus lisää kuntien menoja, mutta valtio korvaa testauksesta aiheutuneet kustannukset kunnille täysimääräisesti. Monet kiireettömän hoidon toimenpiteet siirrettiin tai peruttiin koronartuntojen uhan ja varautumisen edellyttämän terveydenhuollon resurssien riittävyyden vuoksi tuleville vuosille. Vaikka hoitojonojen purkaminen on ehditty jo aloittaa, siirtyy vuoden 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon hoitovelkaa tuleville vuosille. Lisäksi kuntatalouden tilannetta haastaa talouden hidas toipuminen ja menojen sopeuttamisen vaikeus nykytilanteessa, jonka kesto on vaikea vielä arvioida. **Talouden hidas toipuminen yhdessä väestön ikääntymisen ja rakennuskannan iästä ja muuttoliikkeestä aiheutuvien investointipaineiden kanssa pitävät kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon mittavana koko ennustejakson.**

Valtion budjettiriihessä päättämät tukitoimet vahvistavat kuntataloutta myös ensi vuonna. Kuntatalouden tulos on ensi vuonna lähellä tasapainoa, mutta investointitaso pysyessä korkeana toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee painelaskelman mukaan noin -2 mrd. euroon. Vuoden 2021 jälkeen valtion koronavirustilanteeseen liittyvät tukitoimet poistuvat ja toiminnan ja investointien rahavirta jää kehyskauden

lopussa runsaat 2 mrd. euroa negatiiviseksi. Siksi myös kuntatalouden lainakanta jatkaa painelaskelmassa ripeää kasvuaan ja uhkaa kasvaa noin 33 mrd. euroon vuonna 2024. Talouden sopeutuspainne on lähivuosina suuri kaikissa kuntakokoryhmissä.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2021, syksy 2020.

SOTE- ja maakuntauudistus

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on jatkanut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen valmistelua. Uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa vastuu sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia alueita, jotka vastaavat sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen että pelastustoimen järjestämisestä. Uudistusta varten valmistellaan muutoksia lainsäädäntöön. Sosiaali- ja terveysministeriö toimitti esitysluonnoksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseksi lainsäädännön arviointineuvostolle 14. lokakuuta 2020. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle joulukuussa 2020. Kokonaisuuden voimaantulo vaatii eduskunnan hyväksynnän.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistäisi väliaikainen valmistelutoimielin heti esityksessä ehdotetun lainsäädännön voimaantulua. Aluevaalit ajoittuisivat alkuvuoteen 2022, jonka jälkeen aluevaltuustot aloittaisivat toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille 1.1.2023.

1.4 Sonkajärven kunnan taloudellinen tilanne

Sonkajärven kunnan vuoden 2019 tilinpäätös oli 0,7 milj. euroa ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt ylijäämä oli vuoden 2019 lopussa 3,4 milj. euroa.

Vuoden 2020 talousarvio on 0,3 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2020 tilinpäätösennuste on kuitenkin muuttunut merkittävästi talousarviosta 2020. Tähän on syynä ennen muuta maailmanlaajuinen Koronavirus-epidemia sekä valtion ja kunnan omat tukitoimenpiteet epidemian talousvaikutusten hillitsemiseksi. Merkittävimmät talousarviomuutokset olivat valtionosuuksien kasvu 850 000 euroa, verotulojen lisäys 250 000 euroa sekä Savon Energiaholding Oy:n osingot noin 400 000 euroa. Muutetun talousarvion mukaan tilikauden ylijäämä on 1,6 miljoonaa euroa.

1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategisista epävarmuustekijöistä merkittävin on maakunta- ja sote-uudistus, jonka voimaan tulo on lykääntynyt. Uudistuksen viivästyminen ja toteutumisen epävarmuus vaikeuttavat merkittävästi kunnan toiminnan suunnittelua. Koska uudistusta koskeva lainsäädäntö ei ole voimassa, on uudistuksen toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia vaikea arvioida.

Toiminnallisista riskeistä keskeisimmät liittyvät kunnan henkilöstön ikääntymiseen ja osaamisen siirtämiseen. Vuoteen 2023 mennessä noin 33 prosenttia kunnan henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän. Kunnassa on edistettävä ikääntyvän henkilöstön jaksamista ja löydettävä keinoja osaamisen siirtämiseen. Ikääntyminen mahdollistaa toisaalta myös henkilöstö- ja organisaatorakenteen uudelleentarkastelemisen. Työyhteisöille on varmistettava riittävä tuki muutostilanteissa.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit ovat suunnitelmakaudella merkittävät. Rahoituspohjan riittävyteen liittyviä riskejä ovat mahdollinen SOTE-uudistus ja väestömäärän väheneminen, jotka heikentävät merkittävästi kunnan rahoituspohjaa tulevina vuosina. Samanaikaisesti investointipaineet suunnitelmavuosille 2021-2023 ovat merkittävät. Tiedossa on useita kiinteistöihin, vesi- ja viemäriverkostoon sekä yleiseen infrastruktuuriin liittyviä korjaustarpeita. Investointisuunnitelman mukaan vuoden 2021 nettoinvestoinnit ovat noin 1,9 miljoonaa euroa, vuonna 2022 noin 2,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 noin 0,8 milj. euroa.

Investointeja joudutaan rahoittamaan lainarahalla, mikä merkitsee lainamäärän kasvua. Väestön ja rahoituspohjan pienentyessä lainan takaisinmaksu vaikeutuu.

Kunnan ennakoitu lainamäärä suunnitelmakauden lopussa on noin 10,7 milj. euroa. Koska kunnan väestömäärän ennakoitaan samanaikaisesti vähenevän, nousee lainamäärä per asukas arviolta 3 000 euroon vuoden 2023 lopussa. Lainamäärän kasvu kaventaa kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Laaditun kiinteistöselvityksen mukaan kunnan kiinteistöjen hallinta/omistustaso on 70 prosenttia yli kuntien keskiarvon. Kiinteistöjen käyttökustannusten ja mahdollisten tulevien korjaus- tai purkukustannusten vuoksi kunnan tulee pyrkiä siihen, että kunnan omistuksessa olevien kiinteistöjen määrä on optimoitu kunnan tarpeisiin, eikä ylimääräisiä tiloja ole. Kiinteistöselvityksessä ehdotetaan useiden kunnan omistamien kiinteistöjen myymistä/vuokraamista tai purkamista. Purkaminen merkitsee hetkellisesti toimintakulujen kasvua purkukustannusten myötä, mutta purkukustannus säästää itsensä takaisin muutamassa vuodessa säästyneiden käyttökulujen myötä.

Vuonna 2021 on suunniteltu purettavaksi Taitotalo, jonka purku aiheuttaa arviolta noin 350 000 euron käyttömenon.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan arvioidaan vuonna 2020 toteutuvan lähes talousarvion mukaisena (12,8 milj. euroa). Sen sijaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin maksuosuuden arvioidaan vuonna 2020 alittavan talousarvion merkittävästi (0,4 milj. euroa). Alitus johtuu Koronavirusepidemiasta aiheutuneesta palvelujen kysynnän vähentymisestä. On kuitenkin epäselvää, jääkö laskutuksen alenemisesta aiheutuva alijäämä kuntien maksettavaksi, vai saadaanko alijäämän kattamiseen erillistä tukea sairaanhoitopiirille/pidennystä alijäämän kattamisen määräaikaan. Lisäksi jonojen purkautuminen tullee aiheuttamaan erikoissairaanhoidon kustannusten merkittävän kasvun lähivuosina, mahdollisesti jo vuonna 2021.

Talousarvion 2021 laadintavaiheessa erikoissairaanhoidon kustannusten arvioidaan kuitenkin Sonkajärven kunnan osalta pienenevän noin -1,1 % vuoden 2020 talousarvioon verrattuna. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan arvioidaan kasvavan noin 1,5 % vuoden 2020 talousarvioon verrattuna. Yhteensä kunnan SOTE menojen arvioidaan kasvavan noin 0,8 %.

Kunnan takausten kokonaismäärä 30.9.2020 oli 4,1 milj. euroa, josta suurimmat takausvastuut ovat Sonkoti Oy:lle 3,1 milj. euroa, Iskola Oy:lle 0,5 milj. euroa, Ylä-Savon Vesi Oy:lle 0,2 milj. euroa ja Ylä-Savon Jätehuolto Oy:lle 0,2 milj. euroa.

Vuonna 2020 kunnan maksuvalmius on ollut hieman vuotta 2019 parempi, mutta edelleen melko heikko. Lyhytaikaista lainaa on nostettu maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Kunnan osakkeiden ja osuuksien yhteismäärä vuonna 2019 on 4,6 milj. euroa, joista tytäryhtiöiden osakkeita on 1,0 milj. euroa ja kuntayhtymien osuuksia 2,7 milj. euroa. Kuntayhtymien osuuksista suurimmat ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (1,2 milj. euroa) ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (1,2 milj. euroa). Muita osakkeita ja osuuksia on noin 0,9 milj. euroa.

Kunnan vuoden 2021 taloudellista tilannetta parantaa Virastokeskuksen purkaminen vuoden 2020 loppuun mennessä, kun Virastokeskus Oy:lle ei enää makseta kiinteistöistä yhtiövastikkeita.

Mikäli SOTE-uudistus toteutuu, heikkenee kunnan taloudellinen kantokyky merkittävästi. Tämänhetkisten laskelmien mukaan Sonkajärven kunta kuuluu SOTE-uudistuksen häviäjiin, eli uudistus heikentää kunnan talouden tasapainoa. Kun kunnan talouden tasapaino ennen uudistuksen voimaantuloa on noin 400 000 euroa ylijäämäinen, olisi se uudistuksen ollessa voimassa ja siirtymäajan jälkeen vuonna 2027 noin 100 000 euroa ylijäämäinen. Talouden tasapaino heikkenisi noin 80 euroa per asukas per vuosi.

Tämänhetkisten tietojen perusteella SOTE-uudistuksen myötä osa kuntayhtymistä puretaan ja suurin osa kuntayhtymien tehtävistä siirretään Pohjois-Savon maakunnan järjestettäväksi. Purettavia kuntayhtymiä kuntakonsernissa ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Pohjois-Savon liitto sekä Vaalijalan kuntayhtymä. Kuntayhtymien purkamisella on merkittävät vaikutukset kunnan taloudelliseen asemaan.

Kunnan taloudelliseen tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi yleisen taloudellisen kehityksen epävarmuus, jolla on vaikutuksia moneen kunnan talouteen vaikuttavaan tekijään, esimerkiksi työllisyyteen, yritysten toimintaedellytyksiin sekä kunnan verokertymään.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sonkajärven kunnan riskienhallintaohje on hyväksytty kunnanhallituksessa 17.12.2018. Vuonna 2021 riskienhallinnan kehittäminen keskittyy toimintakykyyn häiriö- ja poikkeustilanteissa. Sisäisessä valvonnassa keskitytään vuonna 2021 kunnan hallintosäännön ajantasaisuuden varmistamiseen.

1.6 Kuntastrategia 2017–2021

Sonkajärven kuntastrategian 2017-2021 tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö.

Tahtotilaan pääsemiseksi kunta edistää elinkeinoelämän kehitystä ja panostaa erityisesti asumiseen ja ympäristöön toteuttamalla asuinkuntastrategiaa. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla. Kunta panostaa asumiseen ja tarjoaa kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut, joilla edistetään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen sekä kyläyhteistyö ovat keskeisessä asemassa.

Kunta toimii erilaisissa verkostoissa ja edistää kaikella toiminnallaan elinkeinojen kehittymistä sekä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kuntatalous on tasapainossa ja kunnassa on hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö.

Sonkajärven kunnan kannalta keskeiset menestystekijät ovat:

- 1) Elinkeinoelämän kehittäminen
- 2) Asuminen ja ympäristö
- 3) Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- 4) Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen
- 5) Tasapainoinen kuntatalous
- 6) Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Kuntastrategiassa on esitetty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit jokaiselle menestystekijälle ja ne ovat kaikkia toimielimiä ja tulosalueita sitovia:

1) Elinkeinoelämän kehittäminen, tavoitteet:

- Tiivis yritys yhteistyö ja yritys vaikutusten arviointi päätöksenteossa
- Yritystoiminta on monipuolista
- Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana
- Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa
- Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 15

2) Asuminen ja ympäristö, tavoitteet:

- Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä
- Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta
- Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet
- Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus
- Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla

3) Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, tavoitteet:

- Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat
- Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla
- Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä
- Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen
- Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin
- Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla
- Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

4) Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen, tavoitteet:

- Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa
- Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen

5) Tasapainoinen kuntatalous, tavoitteet:

- Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.
- Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)

6) Osaava ja motivoitunut henkilöstö, tavoitteet:

- Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti
- Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö
- Ammattitaitoinen henkilöstö

1.7 Hyvinvointikertomus osana kuntastrategian toteuttamista

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Kunnan on strategisessa suunnittelussa asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet.

Sonkajärven kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2021 on hyväksytty valtuustossa 25.2.2019. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportti vuodelta 2019 on hyväksytty valtuustossa vuonna 2020. Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan seuraavan kerran vuoden 2020 tilinpäätöksen yhteydessä.

2 TALOUSSUUNNITTELU

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Uudessa kuntalaissa on korostettu strategisen suunnittelun merkitystä ja koko kuntakonsernin huomioon ottamista toiminnan ja talouden suunnittelussa. Kunnille on asetettu lakisääteinen velvoite laatia kuntastrategia, jossa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Laissa on määritelty myös kuntastrategian vähimmäisisältö. Talousarvio ja -suunnitelma tulee uuden lain mukaan laatia niin, että se toteuttaa kuntastrategiaa. Tästä syystä talousarviotavoitteet olisi suositeltavaa esittää niin, että niistä käy ilmi, mistä strategisesta tavoitteesta se on johdettu.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään aikaisempaan tapaan toiminnan ja talouden tavoitteet kunnalle ja kuntakonsernille. Konserninäkökulmaa korostetaan sillä, että talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet entistä selkeämmin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita konsernitilinpäätöstä vastaavan yhdistellyn talousarvion laatimista.

Tarkoituksena on, että talousarviossa ja -suunnitelmassa esitettäisiin omana kokonaisuutena kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi määräämisvallan hankkiminen konsernin ulkopuolisessa yhteisössä tai ulkopuolisen yhteisön varojen ja velkojen vastaanottaminen sulautumisessa, toimintojen yhtiöittäminen, tytäryhteisöjen purkaminen tai muut olennaiset muutokset tytäri- ja omistusyhteisyhteisöjen omistus- ja äänivallassa taikka merkittävät muutokset mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa. Myös merkittävät tytäryhteisön investoinnit ja tytäryhteisöille annettavat takaukset tai mahdolliset realisoituvat takausvastuut voidaan esittää talousarviossa.

2.1 Kunnan talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

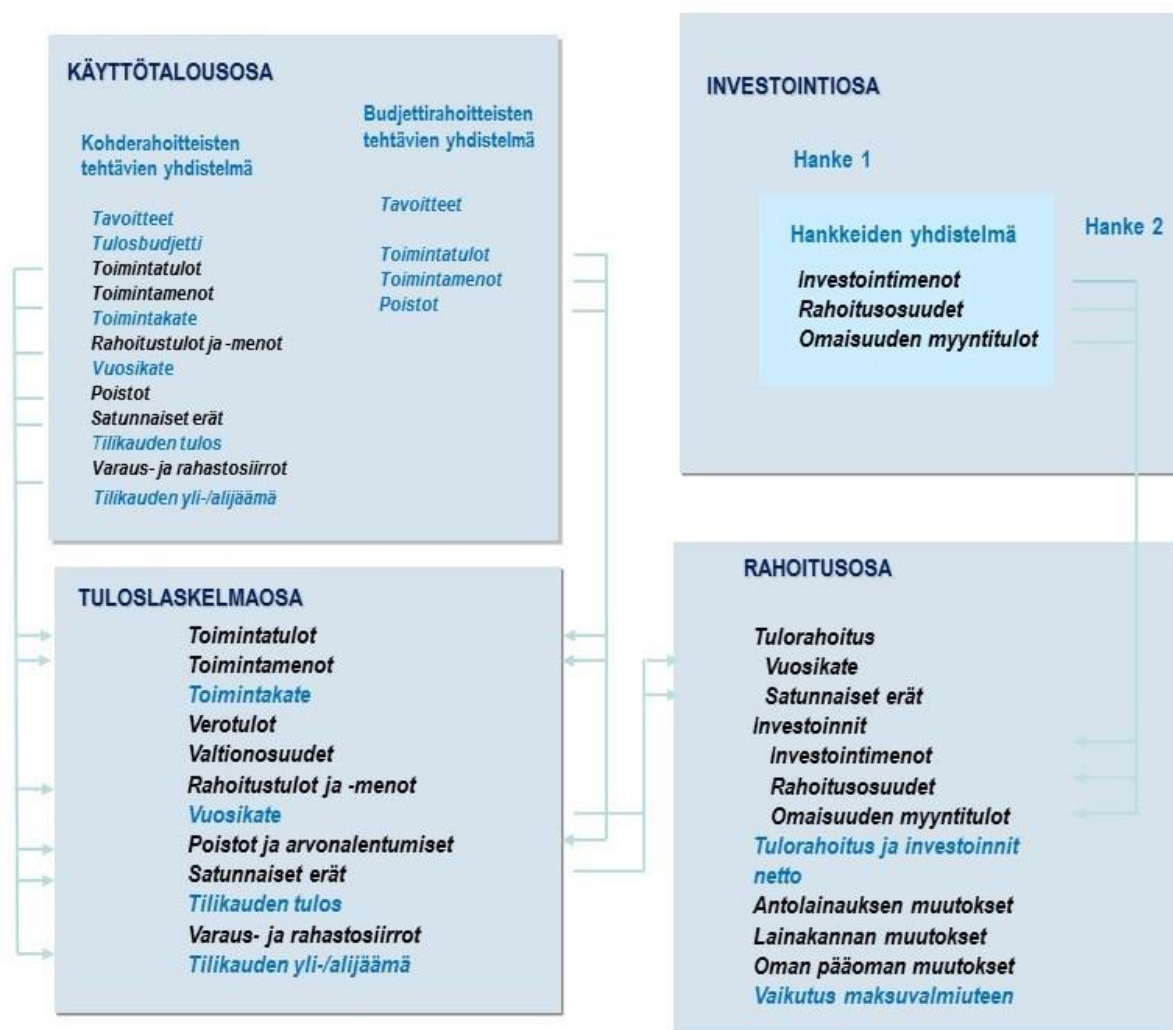
Talousarviolla ja -suunnitelmalla on kunnassa kolme päätehtävää: Ensiksi niissä asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet. Toiseksi talousarvioon ja -suunnitelmaan budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille. Kolmanneksi talousarviossa ja -suunnitelmassa osoitetaan, miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Talousarvion rakenne palvelee mainittua kolmea tehtävää: palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevien tavoitteiden asettaminen sekä niiden edellyttämä menojen ja tulojen budjetointi tehdään käyttötalous- ja investointiosassa. Toiminnan ja investointien pääomarahoitusta ja siihen liittyvät korvaukset osoitetaan tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmaosassa.

Talousarvio jakaantuu käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosaan. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumavertailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömeneihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

2.2 Taloussuunnittelun periaatteet

Vuotuisperiaate merkitsee, että talousarvio sisältää vain yhden varainhoitovuoden suoriteperusteiset menot ja tulot.

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja että kunnan maksuvalmiuden tulee aina olla riittävä.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois.

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että tulot ja menot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli menoja ei vähennetä tuloista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää tulojen ja menojen erotuksen (toimintakatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä esimerkiksi liiketoiminnassa ja toiminnassa, jossa myyntitulojen osuus on merkittävä sekä sisäisiä palveluja tuottavien yksiköiden toiminnassa.

Yhtenäisyysperiaate edellyttää, että valtuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta yhtenä kokonaisuutena samassa käsittelyssä.

Julkisuusperiaatteen mukaan talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

2.3 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Käyttötalouden talousarvio on sitova toimielimtasolla.

Kuntaorganisaatio koostuu toimielimistä, tulosalueista, vastuualueista, tulosityksiköistä ja kustannuspaikoista. Kustannuspaikat voidaan vielä eritellä toimintoihin ja kohteisiin.

Valtuusto asettaa tavoitteet ja osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat määrärahat ja tuloarvion seuraaville toimielimille:

TOIMIELIN	TULOSALUEET:	VASTUUALUEET:
Vaalilautakunta	Vaalit	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tarkastustoimi	Tarkastustoimi
Kunnanhallitus ja valtuusto	Yleishallinto	Yleinen luottamushenkilöhallinto Hallintopalvelut Taloushallinto Muu yleishallinto Velkaneuvonta
	Työllistäminen Ruokapalvelu Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen Elinkeinojen kehittäminen	Työllistäminen Ruokapalvelu SOTE -kuntayhtymä Muu sosiaali- ja terveydenhuolto Elinkeinot Maaseutuelinkeinot
Sukevan aluelautakunta	Sukevan alueen palvelut	Sukevan alueen palvelut
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus Koulutoimi	Varhaiskasvatus Koulutoimen hallinto Perus- ja esiopetus Lukiokoulutus
	Joukkoliikenne Vapaa sivistystoimi	Joukkoliikenne Kansalaisopisto Kirjasto Kulttuuritoimi
	Nuoris- ja liikuntatoimi	Nuorisotoimi Liikuntatoimi
Tekninen lautakunta	Tekninen toimi	Tekninen toimi Tilapalvelu Liikenneväylät Ympäristö- ja viheralueet
	Rakennusvalvonta Palo-, pelastus- ja suojelutyö Vesihuoltolaitos	Rakennusvalvonta Palo- ja pelastustoimi Vesilaitos Viemärlaitos Hulevesiviemärit

Käyttötalouden osaan voi sisältyä sekä sitovia että ohjeellisia tavoitteita. Sitovat tavoitteet sitovat toimialueita valtuustoon nähden, ohjeelliset tavoitteet (tunnusluvut ja mittarit) eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Investointiosan sitovuus määritellään siten, että nettokustannusarvioltaan 100 000 euroa tai sen ylittävät hankkeet ovat yksinään sitovia valtuustoon nähden. Alle 100 000 euron hankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia toimitelimitäin ja hankeryhmittäin. Hankeryhmän sisällä alle 100 000 euron hankkeista päättää lautakunta.

Tuloslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kulujen erotus
- satunnaiset tuotot ja kulut
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

Rahoituslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainasaamisten vähennys
- antolainasaamisten lisäys
- pitkäaikaisten lainojen vähennys
- pitkäaikaisten lainojen lisäys
- lyhytaikaisten lainojen muutos

Taloussuunnitelman sitovuus

Suunnitelmavuosien 2022-2023 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava asiakirja.

2.4 Talousarvion käyttösuunnitelma

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kunnanhallitus saattaa sen täytäntöönpanomääräyksiin toimitelimiten noudatettavaksi.

Kunnanhallitus ja toimitelimit päättävät sen jälkeen käyttösuunnitelmista, joilla tarkistetaan kunkin toimitelimen talousarvioehdotukseen sisällynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi. Lisäksi kunnanhallitus ja toimitelimit omalta osaltaan päättävät tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmissa toimitelimit asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille.

2.5 Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimitelinten jäsenet sekä asianomaisen toimitelimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimitelinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat).

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

- kunnanhallitus
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- keskusvaalilautakunta
- Sukevan aluelautakunta
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Vaalit	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen	Työllisyssihteeri Kunnansihteeri
Ruokapalvelu	Ruokapalvelupäällikkö Kunnansihteeri
Elinkeinojen kehittäminen	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta	Aluesihteeri Kunnaninsinööri
Koulutoimi	Rehtorit Sivistyslautakunnan esittelijä
Joukkoliikenne	Sivistyslautakunnan esittelijä
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen vastaava Sivistyslautakunnan esittelijä Päiväkotien johtajat
Vapaa sivistystoimi	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Sivistyslautakunnan esittelijä Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Sivistyslautakunnan esittelijä
Tekninen toimi	Kunnaninsinööri Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Palo-, pelastus- ja suojelutyö	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Vesihuoltolaitos	Vesihuoltomestari Kunnaninsinööri

2.6 Talouden tasapainottamista koskeva sääntely

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Uuden kuntalain voimaantulon myötä alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä, jolloin kuntien ja kuntayhtymien alijäämiä koskevat samat velvoitteet. Kuntayhtymät voivat jatkossa olla kuntien tapaan arviointimenettelyn kohteena. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Kuntalain määräyksillä on pyritty lisäämään talouden suunnitelmallisuutta sekä selkeyttämään ja täsmentämään kunnan talouden tasapainosääntelyä erityisesti tilanteessa, jossa kunnan kertynyt alijäämä on määrältään merkittävä. Kunnalla on ehdoton tasapainovaatimus taloussuunnittelussa alijäämätilanteessa: taloudeltaan alijäämäisen kunnan tulee katkaista alijäämän lisääntyminen enintään neljässä vuodessa laatimalla tasapainossa oleva tai ylijäämäinen taloussuunnitelma.

Kunnanhallituksen rooli tasapainoisen taloussuunnitelman laatimisessa on keskeinen. Tarkastuslautakunnan on arvioitava arviointikertomuksessa tasapainotuksen toteutumista sekä toimenpiteiden riittävyttä ja realistisuutta. Tilintarkastajat joutuvat puuttumaan alijäämän kattamisvelvollisuuden laiminlyömiseen.

2.7 Sonkajärven kunnan vuoden 2021 talousarvion pääpiirteitä

Talousarvion 2021 laatimisen pohjana oli käyttötalouden toimielinomainen talousarvioraami (toimintakate), jossa on huomioitu sekä ulkoiset että sisäiset tulot ja menot. Kunnan talousarvion 2021 toimintakateen raami oli -28,3 milj. euroa. Lopullisessa talousarviossa päästiin raamia hieman alempaan toimintakatteeseen: toimintakate on -27,9 milj. euroa (erotus 0,4 milj. euroa).

Tulo- ja kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

	2020	2021
Tuloveroprosentti	21,25	21,25
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25	1,10
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,55	0,55
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	Ei määrätty	Ei määrätty
Muiden asuinrakennusten (loma-asunnot) veroprosentti	1,25	1,25
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00	0,00
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,85	2,85

Valtuusto teki päätöksen laskea kunnan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,25 prosentista 1,10 prosenttiin. Muutkin veroprosentit ovat vuoden 2020 tasolla.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) maksuosuus vuodelle 2021 on yhteensä 17,3 milj. euroa (2020: 17,2 milj. euroa) sisältäen sekä oman toiminnan ja sairaanhoitopiirin maksuosuuden.

Kunnan bruttoinvestoinnit vuonna 2021 ovat 2,0 milj. euroa, investointitulot 0,1 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 1,9 milj. euroa. Suurin yksittäinen investointihanke on terveyskeskuksen peruskorjaus, joka ajoittuu kahdelle vuodelle, ja jonka kustannusarvio yhteensä on 2,8 milj. euroa (2021; 1,2 milj. euroa ja 2022: 1,6 milj. euroa).

Talousarvioon 2021 sisältyy pitkäaikaisten lainojen lisäystä 740 000 euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ovat noin 850 000 euroa ja lyhytaikaisten lainojen lyhennykset 400 000 euroa. Vuoden 2021 lopussa kunnalla olisi vain pitkäaikaista lainaa. Lainakanta yhteensä vuoden 2021 lopussa on arviolta noin 8,6 milj. euroa eli 2 331 euroa per asukas (TP 2019: 2 781 euroa/asukas).

Lainamäärän on arvioitu edelleen kasvavan vuosina 2022-2023.

Tilikauden tulos on +1,5 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä +1,6 milj. euroa.

Lainanottovaltuutus

Lainan ottamisesta ja lainaehdoista päättää hallintosäännön perusteella kunnanjohtaja yhdessä kunnansihteerin kanssa talousarvion rahoituslaskelmassa hyväksytyin lainakannan muutosten puitteissa.

Pitkäaikaisen lainan lainanottovaltuutus vuonna 2021 on 2,2 milj. euroa.

Lyhytaikaisen lainan lainanottovaltuutus vuonna 2021 on 2,2 milj. euroa.

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut 2019-2021

		TP 2019	TA 2020	TA 2021
Tuloveroprosentti		20,50	21,25	21,25
Toimintatulot, joista ulkoiset toimintatulot	milj. €	6,0 3,8	6,1 3,6	6,0 3,6
Toimintamenot joista ulkoiset toimintakulut	milj. €	-32,4 -30,2	-33,4 -31,0	-34,0 -31,5
Toimintakate	milj. €	-26,4	-27,3	-27,9
Verotulot	milj. €	12,7	13,6	14,6
Valtionosuudet	milj. €	15,2	15,3	16,2
Vuosikate	1 000 €	1 993	1 652	2 877
Vuosikate	€/asukas	512	436	776
Poistot ja arvonalentumiset	1 000 €	-1 279	-1 440	-1 372
Investoinnit, netto	milj. €	-2,6	-1,3	-1,9
Lainojen muutos, pitkäaik.	milj. €	3,0	1,1	-0,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos	milj. €	-2,7	-1,2	-0,4
Lainakanta/asukas	€	2 781	2 889	2 331
Asukasluku		3 895	3 791	3 709

2.8 Taloussuunnitelman 2022–2023 yleisperustelut

Taloussuunnitelman 2022-2023 laatimisessa on lähdetty siitä, että Koronavirusepidemian vaikutukset sekä menojen kasvuun että tulojen lisääntymiseen ovat tasaantuneet vuoteen 2022 mennessä. Toiminnan ja talouden oletetaan siis olevan normaaliuralla.

Kunnan veroprosenttien oletetaan pysyvän vuoden 2021 tasossa. Kun valtion Koronatukipaketin vaikutukset lakkaavat, arvioidaan verotulojen kertymäksi suunnitelmavuosina noin 13,5 miljoonaa euroa per vuosi. Yhteisöveroihin on tehty pysyvä 2 prosenttiyksikön jako-osuuden korotus varhaiskasvatuksen maksutulojen vähenemisen kompensoimiseksi vuodesta 2022 lähtien. Määräaikainen 10 prosenttiyksikön jako-osuuden korotus vuosille 2020-2021 on poistettu vuodesta 2022 lähtien. Kunnan yhteisöverojen kerroinosuus on palautettu normaaliuralle ja osuudesta on poistettu vuoden 2018 poikkeuksellisen suuri yritystoimintaerä, joka on kasvattanut Sonkajärven kunnan yhteisövero-osuutta vuosina 2020 ja 2021. Kerroinosuuden palauttaminen normaaliuralle alentaa yhteisöveroennustetta vuosille 2022 ja 2023 verrattuna Kuntaliiton loka-kuun 2020 ennusteeseen.

Valtionavustusten arvioidaan palaavan normaaliuralle noin 15,5 miljoonaan euroon per vuosi. Valtionosuuksien laskenta perustuu valtiovarainministeriön laatimaan kuntakohtaiseen painelaskelmakehikkoon (15.10.2020).

Valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ei ole otettu huomioon taloussuunnitelmassa, koska uudistusta koskeva lainsäädäntö ei ole vielä voimassa.

Toimintakulujen arvioidaan kasvavan vuosina 2021-2022 maltillisesti. Toimintakuluja on korotettu suunnitelmavuosille 2,2 prosenttia per vuosi. Korotus perustuu Kuntatalousohjelmassa (Valtiovarainministeriö, syksy 2020) esitettyyn ennusteeseen.

Toimintatuottoja on korotettu suunnitelmavuosille vain ateriapalvelujen osalta. Muilta osin toimintatuotot ovat suunnitelmavuosina vuoden 2021 tasossa.

Vuosien 2021-2023 nettoinvestoinnit ovat yhteensä 4,9 milj. euroa. Investointisuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä. Suurimpia investointipaineita aiheuttavat terveyskeskuksen peruskorjaus, kiinteistöjen korjaukset sekä vesi- ja viemärlaitoksen ja tieverkoston ylläpitämiseen liittyvät investoinnit.

Uutta pitkäaikaista lainaa otetaan arviolta 740 000 euroa vuonna 2021 ja 2,1 milj. euroa vuonna 2022. Vuonna 2021 kokonaislainamääräksi arvioidaan 8,6 milj. euroa, vuonna 2022 noin 10,0 milj. euroa ja vuonna 2023 noin 10,7 milj. euroa.

Suunnitelmavuosien taloustilanne näyttää haastavalta. Vuoden 2022 vuosikatteenksi ennustetaan 0,9 milj. euroa ja poistoiksi ja arvonalennuksiksi -1,3 milj. euroa. Tilikauden tulos on arviolta -0,3 milj. euroa. Vuoden 2023 vuosikatteenksi ennustetaan 0,05 milj. euroa ja poistoiksi ja arvonalennukseksi -1,4 euroa. Tilikauden tulos on arviolta -1,3 milj. euroa. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja vuosina 2022-2023 ja tilikauden tulos painuu alijäämäiseksi.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

TOIMIELIN:	KESKUSVAALILAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vaalit
Kustannuspaikat:	Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, kuntavaalit
Tilivelvolliset:	Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakkoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	15					8
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-10			-10		-8
Toimintakate	5			-10		0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10	Ei vaaleja		-10	Ei vaaleja	-8

Perustelut

Kuntavaalit ovat huhtikuussa 2021. Vuonna 2022 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Eduskuntavaalit ovat vuonna 2023.

TOIMIELIN:	TARKASTUSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tarkastustoimi
Kustannuspaikka:	Tarkastustoimi
Tilivelvolliset:	Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-22	-26	-26	-26	-27	-27
Toimintakate	-22	-26	-26	-26	-27	-27
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot				-1	-1	-1
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-23	-27	-26	-27	-27	-28

Perustelut

- Toimikauden alussa laaditaan tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen.
- Tarkastetaan kunnanhallituksen toimintakertomukseen sisältyvä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.
- Selvitetään, mitä on tehty edellisten vuosien tarkastusten perusteella.
- Seurataan toimielinten pöytäkirjoja ja päätöksiä.
- Yhteenvedona tarkastuksista laaditaan vuosittain valtuustolle arviointikertomus.
- Tilintarkastuspalvelut ja tarkastuslautakunnan sihteeri-pöytäkirjanpitäjän tehtävät ostetaan BDO Audiator Oy:ltä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Tarkastuslautakunnan työsuunnitelman painopistealueiden lukumäärä/vuosi	9	11	11	11	11
Koulutuspäivien lukumäärä/vuosi	1	2	1	1	1
Tilitarkastajan antamat suulliset ja kirjalliset raportit, lukumäärä/vuosi	2	4	4	4	4
Tarkastuslautakunnan tarkastuspäivät	7	6	6	6	6
Ostetut tilintarkastuspäivät:					
- tilintarkastaja	7	9	9	9	9
- avustava tilintarkastaja	7,5	6	6	6	6

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Yleishallinto
Kustannuspaikat:	Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hankerahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustuimisto, yhteispalvelu, monistus, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, kunnansihteeri

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista sekä kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet	Asiakaspalautteet kerätään ja analysoidaan
Tasapainoinen kuntatalous	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Tilikauden ylijäämä > 0 euroa
Tasapainoinen kuntatalous	Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla	Työssä laskennalliseen eläkeikään saakka tai enemmän	Toteuma >80 % eläkeelle jääneistä/vuosi
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esimiestyötä	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset, sairauspoissaolot	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset eivät heikenny, sairauspoissaolot eivät kasva
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Ammattitaitoinen henkilöstö	Tarjoamme henkilöstölle ammatillista koulutusta	Koulutussuunnitelman mukaiset koulutustunnit	Toteuma 80 %

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	77	90	90	113	114	115
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 389	-1 422	-1 805	-1 937	-1 916	-1 951
Toimintakate	-1 311	-1 332	-1 715	-1 824	-1 803	-1 836
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-58	-90	-90	-14	-12	-11
Vyörytyserämenot	-56	-86	-86	-103	-105	-107
Vyörytyserätulot	355	639	639	1 073	1 096	1 120
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot	83	83	83	85	85	85
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 503	-1 598	-1 981	-2 054	-2 034	-2 069
Henkilömäärä	9	8		13	13	13

Perustelut

Valtuusto

Vuonna 2021 on arvioitu pidettävän viisi kokousta. Lisäksi varaudutaan pitämään 2-3 valtuustoseminaaria tarpeen mukaan. Yhden kokouksen/seminaarin kustannukset ovat noin 1 700 euroa.

Kunnanhallitus

Vuonna 2021 on arvioitu pidettävän 15 kokousta. Yhden kokouksen kustannukset ovat noin 800 euroa.

Avustukset

Vesihuoltoavustuksiin varataan 15 000 euroa. Vauvarahaan varataan 200 euroa per vauva, yhteensä 4 000 euroa. Sotaveteraanien leskien siivousavustukseen varataan 1 500 euroa.

Jäsenmaksut ja maksuosuudet

Kuntaliiton jäsenmaksu 13 000 euroa ja Pohjois-Savon liiton jäsenmaksu 34 000 euroa (sisältäen Pohjois-Savon Kehittämisrahaston maksuosuus).

Hankerahat

Ylä-Savon Veturi ry:n kuntarahaosuudeksi vuodelle 2021 varataan 14 000 euroa. Voimaa vanhuuteen -hankkeelle varataan 2 000 euroa.

Edustus ja suhdetoiminta

Edustus- ja suhdetoimintaan varataan 6 000 euroa.

Toimikunnat ja työryhmät

Vanhus- ja vammaisneuvoston kokouskustannuksiin varataan yhteensä 4 000 euroa. Kylä- ja yhdistysparlamentin toimintaan varataan 3 500 euroa. Nuorisovaltuuston toimintaan varataan 2 000 euroa.

Keskustoimisto

Keskustoimisto sisältää kunnanhallituksen alaisen yleishallinnon sekä asianhallinnan ja arkistoinnin. Määrärahaa varataan kunnan sähköisen asioinnin kehittämiseen.

Asiointipiste

Asiointipiste sisältää kunnan asiakaspalvelun ja postituksen.

ICT-palvelut

ICT-palvelut kunnalle tuottaa Savon ICT-Palvelut Oy. Määrärahaa varataan ohjelmistojen päivityksiin.

Asumispalvelut

Kunta ostaa asumisen asiantuntijapalvelut Sonkakoti Oy:ltä. Asumispalvelujen toimintakulut ovat yhteensä noin 38 000 euroa.

Henkilöstöpalvelut

Eläkemenoperusteisiin kuel-maksuihin varataan 33 000 euroa.

Kunnan työterveyshuoltopalvelut on hankittu 1.1.2020 alkaen Pihlajalinnalta. Työterveyshuollon kustannuksiin varataan noin 75 000 euroa ja KELA-korvausten määräksi arvioidaan 28 000 euroa (KELA-korvaukset vähentävät kunnan työterveyshuollon kustannuksia vastaavalla euromäärällä).

Määrärahoja varataan henkilöstön digitaitojen ylläpitoon ja kehittämiseen.

Talouspalvelut

Määrärahoja varataan taloushallinnon automatisointiin.

Toimialahallinto- ja talouspalvelut

Toimialahallinto- ja talouspalvelut on uusi kustannuspaikka, ja se sisältää koulutoimen ja teknisen toimen yleishallinnon ja taloushallinnon.

Muu toiminta

Verotuskustannuksiin varataan 90 000 euroa, vakuutuksiin 10 000 euroa ja löytöeläinten hoitosopimuksen mukaisiin kuluihin 6 200 euroa.

Pakolaisten palvelut

Sonkajärven kunta jatkaa vuonna 2021 osallistumistaan kuntien väliseen yhteistyösopimukseen pakolaisten vastaanottamisessa ja kotouttamisessa. Kuntapaikkojen kysynnän ei odoteta kasvavan vuonna 2021.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Valtuuston kokousten lukumäärä	5	9	7	7	7
Hallituksen kokousten lukumäärä	15	17	15	15	15
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokousten lukumäärä	4	5	4	4	4
Kyläparlamentin kokousten lukumäärä	4	4	4	4	4
Nuorisovaltuuston kokousten lukumäärä	6	5	5	5	5

Riskienhallinta

Yleishallinnon tulosalueen keskeisimmiksi riskeiksi on tunnistettu:

1. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti.**

Riskin kuvaus: Henkilöstön keski-ikä on korkea, ja eläköityminen lähivuosina suurta. Esimerkiksi ruokapalvelussa henkilöstö tehnyt pitkään samoja tehtäviä, jolloin tuki- ja liikuntaelinsairauksien riski kasvaa. Riskinä on, ettei henkilöstö jaksaa eläkeikään asti/osaamisen siirto ei onnistu/ei löydetä vaihtoehtoisia tapoja suorittaa tehtäviä. Riskiluku on suurentunut edelliseen arviointiin verrattuna. On erittäin todennäköistä, että riski toteutuu.

Hallintatoimet: Ikääntyvän henkilöstön kanssa keskustellaan toistuvasti, ja ennaltaehkäistään työkykyriskejä. Työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa yksi kolmesta painopistealueesta on ikääntyvien työntekijöiden työkyvyn tukeminen.

2. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö/ Ammattitaitoinen henkilöstö.**

Riskin kuvaus: Osaavan henkilöstön rekrytointi ei onnistu

Hallintatoimet: Huolehditaan työyhteisön hyvinvoinnista ja hyvästä työnantajakuvasta. Ollaan valmiita kouluttamaan henkilöstöä tehtäviin. Tehdään yhteistyötä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa.

3. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Tasapainoinen kuntatalous; velkamäärä ei kasva yli maan keskiarvon.**

Riskin kuvaus: Investointitarve on suuri lähivuosina. Tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja, investointeihin on otettava velkaa.

Hallintatoimet: Kaikki investoinnit on harkittava tarkkaan ja velan määrä on pidettävä hallinnassa. Toiminnassa ja taloudessa on tarkasteltava säästömahdollisuudet/tuottavuuden ja taloudellisuuden kasvattaminen.

4. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Tasapainoinen kuntatalous; alijäämää ei synny.**

Riskin kuvaus: Toimintakulut kasvavat, väestö vähenee ja rahoituspohja pienenee. Toimintakuluista kasvavat ennen muuta SOTE-kulut (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toimintakulut ja investoinnit). Koronaepidemian vuoksi SOTE-kulut kasvavat vielä aikaisempaa nopeammin, ja toisaalta myynti- ja maksutuotot sekä verotulot pienenevät. On mahdollista, että Suomi ajautuu lamaan. Myös rakennusten purut ja alaskirjaukset kasvattavat käyttömenoja.

Hallintatoimet: Palveluverkkoa on sopeutettava väestörakenteen muutoksen ja kunnan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti. Kaikkia kunnan toimintoja on tarkasteltava kriittisesti; onko mahdollista lisätä tuottavuutta, taloudellisuutta ja kustannustehokkuutta? Rakennusten purut ja alaskirjaukset on pyrittävä jaksottamaan eri vuosille. Panostetaan SOTE-kulujen osalta ennakoiwaan toimintaan ja ennaltaehkäisyyn. Vaikutetaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toimintaan ja talouden hallintaan omistajaohjauksella.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Työllistäminen
Kustannuspaikat:	Työpaja, työllistämishankkeet, työmarkkinatuen kuntaosuus, nuorten kesätyöllistäminen, oppisopimuskoulutus
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, työllisyssihteeri, kunnansihteeri

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Elinkeinoelämän kehittäminen	Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 11	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentin vuosittainen keskiarvo alle 11 %
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua	Nuorten kesätyöllistämiseen varatun määrärahan käyttö	Nuorten kesätyöllistämiseen varatulla määrärahalta työllistetty vähintään 38 nuorta

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	217	271	261	300	302	304
Valmistus omaan käyttöön	2	15	15	15	15	15
Toimintamenot	-823	-804	-849	-882	-901	-920
Toimintakate	-605	-518	-573	-567	-583	-601
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-16	-35	-35	-44	-45	-46
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-840	-839	-884	-926	-945	-966
Henkilömäärä	25	28	28	33	33	33

Henkilömäärä sisältää myös työllistetyt.

Perustelut

Työllistämisen tulosalueella työskentelee työllisyssihteerin lisäksi kaksi työ- ja yksilövalmentajaa. Painopistealueena on pitkäaikaistyöttömien (vuoden yhtäjaksoinen työttömyys) ja kunnan maksuosuuden piirissä olevien (yli 300 päivää työttömänä työmarkkinatukea saaneet) työllistäminen kunnan työyksiköihin ja työpajoille. Kunta on varautunut työllistämään pitkäaikaistyöttömiä sekä nuoria myös ilman valtion tukea pienentääkseen työttömyyden kustannuksia myös jatkossa.

Työllisyydenhoidossa kiinnitetään huomioita työllistämistoimien oikea-aikaisuuteen, sekä jatkopoluttami-
seen kohti avoimia työmarkkinoita. Alueellista, seudullista ja maakunnallista yhteistyötä kehitetään mm.
selvittämällä erilaisia työllisyyden kumppanuusmalleja kunnan yksiköiden ja alueen yhdistysten kanssa.
Myös yritysyhteistyötä lisätään ja jo olemassa olevien yhteistyöverkostojen ylläpitämistä jatketaan.
1.1.2021 alkaa valtakunnallinen työllisyyden kuntakokeilu, jossa Sonkajärvi on mukana. Se tuo kunnan
asiakkaaksi n. 137 työtöntä työnhakijaa. Te-palveluilta siirtyy 0,5 htv resursseja ja kunnan työllistämistä
0,9 htv kuntakokeiluun.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunnan maksuosuus 300-999 päivää työmarkkinatukea saaneista on 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatu-
kea saaneista 70 %. Työmarkkinatuen kuntaosuudeksi varataan määrärahaa 0,21 milj. euroa. Koronan takia
summa on hieman suurempi kuin edellisvuonna, koska työmarkkinatuen kuntaosuudessa näkyvät myös
paikkakunnan yrittäjät, jotka koronan takia hakevat tukea (jos koronalaat ovat voimassa vuonna 2021).
(2020: 0,20 milj. euroa).

Työpajatoiminta

Kunnan työllistämisyksikön tulee suunnitella, kehittää ja toteuttaa uusia aktivointimahdollisuuksia yhteis-
työssä eri työyksiköiden ja toimijoiden kanssa. Työpajalla valmennettavat tarvitsevat työhön ja koulutuk-
seen aktivoinnin lisäksi myös sosiaalista tukea. Työpajan tehtävä painottuvat jatkossa kuntouttavaan val-
mennukseen ja työelämään valmennusta tehdään ensisijaisesti pajan seinien ulkopuolella (esimerkiksi
kunnan eri toimintayksiköissä). Vuonna 2021 Taitotalon purku saattaa olla ajankohtainen, mikä aiheuttaa
sen, että työpajan toimintoja mietitään uudelleen ja työpajan tuotteita tuotteistetaan, jolloin työn hinnoit-
telukin helpottuu.

Yritysten, yhdistysten, järjestöjen ja säätiöiden pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämisen tukemiseen
harkinnanvaraisella työllistämisen kuntalisällä varataan määrärahaa 5 000 euroa (2020: 2 500 euroa).

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen varataan 17 000 euroa (2020: 8 500 euroa). Määrärahalla pystytään työllistä-
mään 38 nuorta.

Työllistämishankkeet

Nuorten työpajatoiminnan kehittämishanke

Kunta hakee Itä-Suomen aluehallintovirastolta avustusta nuorten työpajatoimintaan yhden ohjaajan (yksi-
lö- ja työvalmentajan) palkkauskustannuksiin. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille
mahdollisuuksia ohjattuun ja tuettuun työtoimintaan. Nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään ja
saada/ylläpitää ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on selkiyttää
ammatinvalintaa tai ylläpitää jo olevaa ammattitaitoa. Vuonna 2021 hanke painottuu oppilaitosten kanssa
tehtävään yhteistyöhön, opinnollistamiseen sekä kuntakokeilussa saapuviin uusiin asiakkaisiin (arvio 30
nuorta).

YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä -hanke

Hankkeen tavoitteena on nostaa esille Ylä-Savon alueen työmahdollisuuksia sekä ohjata ja kouluttaa moti-
voitunutta henkilöstöä alueen työllistäville toimialoille. Sonkajärvi on muiden Ylä-Savon kuntien tapaan
mukana, joten hankkeen omarahoitusosuuteen vuodelle 2021 varataan 5 000 euroa.

Iisalmen seudun monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeino-toimisto, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistämisen prosessin etenemisestä ja seurannasta. Iisalmen seudun monialaiseen yhteispalveluun varataan kuntaosuutta 2 500 euroa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kuntaan työllistettyjen pitkäaikaistyöttömien määrä, hlö/v	34	25	30	30	30
Työttömien työnhakijoiden määrä, keskim./kk	148	250	200	200	200
Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat, keskim./kk	6	20	15	15	15
Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työttömät työnhakijat, keskim./kk	42	55	45	45	45
Yksilö- ja työvalmennettävien määrä, hlö/v	64	47	55	55	55
- joista alle 29-vuotiaita hlö/v	14	10	25	20	20

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Ruokapalvelu
Kustannuspaikat:	Mosaiikin keittiö, Sonkajärven koulukeskuksen keittiö ja Sukevan koulun keittiö
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, kunnansihteeri

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	1 157	1 165	1 165	1 272	1 300	1 328
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-1 068	-1 046	-1 103	-1 162	-1 187	-1 213
Toimintakate	89	120	63	111	112	114
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-23	-53	-53	-49	-47	-39
Vyörytyserämenot	-23	-51	-51	-73	-75	-77
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 115	-1 150	-1 207	-1 284	-1 309	-1 329
Henkilömäärä	16	13	13	13	13	13

Perustelut

Koulukeskuksen keittiö valmistaa koulun lisäksi Sonkajärven päivä- ja vuorohoidon ateriat. Sukevan koulun keittiö valmistaa koulun lisäksi Sukevan päiväkodin ja SOTE:n Sukevan yksiköiden ateriat. Mosaiikin keittiö valmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon tehostettujen palveluasuntojen, lyhytaikaishoidon yksikkö Kipinän, kotipalvelu- ja päivätoiminnan ateriat sekä vuorohoidon päivälliset ja viikonloppuateriat.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Ateriasuoritteet, Mosaiikki (terveyskeskuksen keittiö 2018-2019)	138 996	130 462			
Ateriasuoritteet, koulukeskus	90 760	104 285	105 003	105 003	105 003
Ateriasuoritteet, Sukevan koulu	25 252	26 710			
Ateriasuoritteet yhteensä	255 008	261 457			
kustannus € / ateriasuorite, Mosaiikki	4,61	4,32	4,88	4,99	5,10
kustannus € / ateriasuorite, koulukeskus	3,44	3,75	3,85	3,93	4,01
kustannus € / ateriasuorite, Sukevan koulu	5,45	5,40	5,64	5,75	5,87
kustannus € / ateriasuorite, koko ruokahuolto	4,28	4,35	4,55	4,65	4,76
Asiakaskyselyn toteuttaminen ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi			v. 2022	v. 2024	v. 2026
Suosittelujen mukaiset ruokaohjeet käytössä (Kouluruokasuositus 2017 ja Sairaalaruokasuositus 2010)	Käytössä	Käytössä	Käytössä	Käytössä	Käytössä
Lähiruoan käyttö			17 %	17 %	17 %

Suorite kuvaa aterian vaatimaa raaka-aineiden ja työn määrää. Esim. kouluateria on yksi suorite, työpaikka-ateria on 1,25 suoritetta, tehostetun palveluasumisen yhden asiakkaan ateriat/vuorokausi on 4,8 suoritetta. Suorite perustuu Kuntaliiton antamaan suositukseen.

Tulevina vuosina suoritteiden määrään vaikuttaa oppilaiden määrän väheneminen.

Nykyisissä hankintasopimuksissa (sopimuskausi 1.5.2017 alkaen) on huomioitu lähiruoan tarjoamisen mahdollisuus niin, että tuoteryhmäkohtaisten osatarjousten jättäminen on ollut mahdollista. Sellaisia ovat mm. tuoreet kasvikset, perunat, marjat ja leipomotuotteet.

Kilpailulain 30 d §:n neutraliteettisäännöksen mukaan kaikki kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta, eli ulosmyynti, joka on 40 000 euroa tai enemmän, on eriytettävä julkisyhteisön kirjanpidossa 1.1.2020 alkaen. Toiminnan on täytettävä markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimukset. Hinnoittelussa on otettava huomioon kilpailullisen toiminnan muuttuvat ja kiinteät kustannukset, tulot, investointimenot, rahoituskulut sekä kohtuullinen tuotto toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Ruokapalvelun myynti Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle on hinnoiteltu tämän säännöksen mukaan ja siitä tullaan esittämään erillinen tuloslaskelma vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Riskienhallinta

Ruokapalveluissa keskeisin riski liittyy elintarvikkeiden turvallisuuteen. Riskinä on, että elintarvike on pilaantunut keittiölle saapuessaan. Riskiä hallitaan siten, että hankintaketju on luotettava, elintarvikkeet tutkitaan aistinvaraisesti ja omavalvonta on kunnossa.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Kustannuspaikat:	SOTE kuntayhtymä, kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

SOTE kuntayhtymä:

- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) tuottamat sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto.
- Erikois- ja erityistason sairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelut.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto:

- Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut.
- Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon järjestöavustukset.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohe-nevat	Kaikki alla mainitut toimenpiteet:	Sairastavuusindeksi	Kelan sairastavuus-indeksi vuonna 2015 oli 127,1 (koko maa: 100,0), sairastavuus-indeksi ei nouse vuo-den 2015 tasosta
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla	Turvaamme toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut toteutuvat sopimuk-senmukaisella tavalla	Sosiaali- ja terveydenhuollon toteutu-neet kustannukset < talousarvio
Seutukunnallinen yhteistyö/verkosto-kunnan rakentaminen	Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa	Teemme tiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-17 285	-17 591	-17 591	-17 749	-18 140	-18 539
Toimintakate	-17 285	-17 591	-17 591	-17 749	-18 140	-18 539
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot						
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 285	-17 285	-17 591	-17 749	-18 140	-18 539

Perustelut

Suunnitelmavuosien talousarvio on laadittu tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, eli mahdollista SOTE-uudistusta ei ole huomioitu.

Sonkajärven kunnan vuoden 2021 maksuosuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle on 17,3 miljoonaa euroa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan osuus on 13,0 miljoonaa euroa ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (KYS) osuus on 4,3 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustuksiin on varattu 60 000 euroa kustannuspaikalle kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto (2020: 55 000 euroa).

Kunnan maksettaviin sosiaali-, terveyden- ja ympäristöterveydenhuollon henkilöstön eläkemenoperusteisiin maksuihin varataan 397 000 euroa (2020: 381 000 euroa).

SOTE-kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Sonkajärven kunnan välisen palvelusopimuksen mukaisesti kuntalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuotetaan alla olevan yhteenvedon mukaisesti. Tarkemmat palvelukohtaiset toiminnot ja tavoitteet on esitetty Sonkajärven kunnan ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän välisessä palvelusopimuksessa 2021 sekä kuntayhtymän talousarviossa 2021.

PALVELU (1 000 €)	TA 2020	TA 2021	Muutos %
Aikuispsykososiaaliset palvelut	734	838	14 %
Aikuissosiaalityö	121	120	-1 %
Erikoissairaanhoito, oma tuotteistettu	602	618	3 %
Erikoissairaanhoito, ostettu, KYS	4 389	4 340	-1 %
Hoito ja hoiva	6 342	6 382	1 %
Kuntoutus	215	222	3 %
Perhepalvelut	913	803	-12 %
Suun terveydenhuolto	417	389	-7 %
Vammaispalvelut	1 860	2 092	12 %
Vastaanotto	1 245	1 155	-7 %
Ympäristötoimi	192	201	5 %
Palvelut yhteensä	17 114	17 159	0 %
Hallinto, seudullinen	84	86	2 %
Satunnaiset erät (ISA alaskirjaus)	39	44	13 %
Maksuosuus yhteensä	17 153	17 290	1 %

Aikuispsykososiaaliset palvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalisen kuntoutuksen asumisentukipalveluita Sonkajärvellä tuottavat Päiväkeskus Pysäkki ry ja Aspa Palvelut Oy 1.6.2020 voimaan tulleen hankintasopimuksen perusteella.

Psykiatrisen ja riippuvuusosaston hoitopäivätavoite, 320 hoitopäivää, on lähes sama verrattuna vuoden 2019 toteumaan ja 60 hoitopäivää vähemmän verrattuna vuoden 2020 talousarvioon.

Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa vuoden 2020 talousarviosta hoitopäivien määrä nousee 365 päivää. Taustalla on alle 65-vuotiaiden somaattisesti sairaiden tehostetun palveluasumisen järjestäminen edelleen sosiaalityön palveluissa, mikäli asiakkaat eivät sovellu ikäihmisten palveluasumisyksiköihin. Näitä asiakkaita on yksi. Kustannusvaikutus on 48 000 euroa. Tehostetun palveluasumisen keskimääräinen palveluntuottajan hoitopäivähinta vuodelle 2021 on 133,11 euroa. 1.8.2020 voimaan tulleiden ostopalvelusopimuksien suora kustannusten nousu on 146 000 euroa, noin 33 euroa/hoitopäivä. Budjetointi on tehty asiakas-kohtaisesti olemassa olevilla asiakkailla.

Sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden määrä ja kustannukset on budjetoitu lähes vuoden 2020 tasolle.

Aikuissosiaalityö

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen määrärahat on varattu vuoden 2020 toteuman mukaisesti ja on vuoden 2020 talousarvion tasolla.

Kuntouttavan työtoiminnan määrärahaa on vuoden 2020 tasolla. Monialaisessa yhteispalvelussa (TYP) toimii aikuissosiaalityöntekijä 0,25 prosentin työpanoksella, mikä ohjataan työllisyyskuntakoelun Sonkajärven asiakkaiden palveluun.

Kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluina hankittavia palveluita tuottaa Päiväkeskus Pysäkki ry. Ostopalvelusopimukset tulivat voimaan 1.6.2020.

Oma erikoissairaanhoido

Kumppanuus- ja virkälääkäritoimintaa lisätään erikoislääkärin vastaanotoilla. Osa erikoisalojen lääkäritoiminnasta toteutetaan ostopalveluna. Sairaanhoidopiiristä (KYS) siirretään palveluita, joita tehdään jatkossa kuntayhtymän oman erikoissairaanhoidon vastaanotolla, esim. uniapneapotilaan hoito ja biologiset lääkähoidot. Oma toimintana toteutetaan kliiniset kuormituskokeet. Toimintamalleja uudistetaan, ja etä- ja sähköisiä palveluja kehitetään osana erikoislääkärin vastaanottotoimintaa. Yhteistyötä kotisairaalan, erikoislääkärin vastaanottojen ja osastopalvelujen välillä kehitetään edelleen, muun muassa infuusioyksikön osalta. Kotisairaalan pidennetty aukiolo näkyy myös tulokertymän lisääntymisenä. Terveyspalvelujen vastuualueella lisätään edelleen henkilöstön yhteiskäyttöä osaamisen varmistamiseksi ja laajentamiseksi. Tämä mahdollistaa henkilöstölle monipuolisen ja laaja-alaisen osaamisen. Kliinisen farmasian asiantuntijan toimintaa jatketaan.

Leikkaustoiminta ja siihen liittyvät erikoislääkärin vastaanotot (kirurgian ja silmätautien vastaanotot) jatkavat omana toimintana. Toimenpideyksikössä tehdään yhä vaativampia toimenpiteitä lain sallimissa puitteissa. Leikkauspotilaan hoitoprosesseja kehitetään lähipalvelupainotteiseksi esim. tekonivelpotilaan esi- ja jälkitarkastukset tehdään lisälnessä ja toimenpide tehdään sairaanhoidopiirissä. Oman erikoissairaanhoidon tuotteistus on siirtynyt Opiferus ohjelmasta Kuntamaiseman Numerus ohjelmaan vuodesta 2020 lukien.

Oleelliset lisäykset/vähennykset: Palvelujen ostot (mm. lääke- ja rtg palvelut) n. 150 t €, vuokrat 84 t €.

Ostettu erikoissairaanhoido, KYS

Ostetun erikoissairaanhoidon talousarvio perustuu sairaanhoidopiirin laatimaan kuntakohtaiseen ennusteseen. Ennusteen pohjana on kolmen vuoden kuntakohtainen toteuma. Arvio vuoden 2021 kuntakohtaisista maksuosuuksista sisältää myös vuoden 2020 ennakoidun alijäämän kattamisen. Ostettuun erikoissairaanhoidon hoitoon ei ole varattu sairaanhoidopiirin ulkopuolisiin ostoihin erillisiä määrärahoja.

Hoito ja hoiva

Kotihoidon peittävyys on korkea, eikä sitä ole tarpeen nostaa vuoden 2020 arviosta. Sonkajärvellä ei ole yksityisiä palveluntuottajia tilapäisiä asiakkaita varten, joten asiakkaiden määrä kasvaa omassa tuotannossa. Tavoitteena on lisätä omaishoidon määrää. Etähoito ja lääkeautomaattien käyttö on kasvanut vuodelle 2020. Digipalveluja lisätään entisestään vuodelle 2021. Kotihoidon ja omaishoidon asiakkaiden päivätoimintapäiviä vähennetään ja toiminta ulkoistetaan yksityiselle toimijalle.

Tehostetun asumispalvelun hoitopäiviä vähennetään 430 hoitopäivää vuodelle 2021 vuoden 2020 talousarviosta vastaamaan vuoden 2020 toteumaa. Tavallista palveluasumista vähennetään 730 hoitopäivää vastaamaan vuoden 2020 toteumaa.

Lyhytaikaishoidon paikkoja on Sonkajärvellä kolme.

Akuuttiosastohoidon hoitopäivien ja dialyysin käyntien lukumäärät säilyvät lähes vuoden TA2020 tasolla.

Kuntoutus

Oleelliset lisäykset/vähennykset: Kuntoutuksen talousarvio laskee Sonkajärvellä melko tasaisesti kaikilla osa-alueilla. Vähennys tehty palvelurakenteista johtuvan kysynnän vähentymisen vuoksi. Paikalliset palvelut järjestetään seudullisin resurssein.

Perhepalvelut

Oleelliset lisäykset/vähennykset: Lastensuojelun laitos- ja perhehoidossa on yhteensä yhdeksän lasta. Määrärahat on budjetoitu olemassa oleville sijoituksille. Perhehoidon hoitopäivien määrä kasvaa vuoden 2019 tilinpäätöksestä 14 %, mutta laitoshoidon hoitopäivien määrä vähenee 40 %. Sonkajärven osalta laitoshoidossa olevien lasten määrä on erittäin vähäinen.

Sonkajärven ja Vieremän sosiaalikeskuksen yhteinen lastensuojelun palveluohjaajan virka muutetaan Sonkajärven kokoaikaiseksi viraksi tukemaan systeemistä lastensuojelun toimintamallia ja kompensoimaan ostopalveluista siirtyvää perheiden tukityötä. Vuonna 2020 palveluohjaajan työpanos on mennyt täysin Sonkajärven perhesosiaalityöhön työmäärän kasvun vuoksi. Lisäys on huomioitu perheiden tukipalveluiden ostojen vähentämisenä.

Vaikeasti psyykkisesti sairaiden nuorten perhekeskuntoutukseen ei ole budjetoitu mitään. Tiedossa ei ole yhtään nuorta, joka tarvitsisi perhekeskuntoutusta.

Vuoden 2019 toteumaan nähden nuorten avohoitokäyntitavoitteita on lisätty 15 käynnillä. Käyntitavoite on 222 käyntiä vuodelle 2021. Lastenpsykiatrian tavoitetta on lisätty kahdeksalla käynnillä vuoden 2019 toteumaan nähden. Käyntitavoite on 80 käyntiä vuodelle 2021.

Sonkajärven koulutiimissä toimii 50 % kuraattori, 40 % psykologi ja 50 % koulupsyykkari, jonka tehtäväkuvaan sisältyy myös nuorten matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveystyö.

Sonkajärven varhaiskasvatus ja koulut ovat mukana Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen lapsiperhepalveluiden kehittämisessä sekä valtakunnallisessa perheiden kohtaamispaikka toiminnassa.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollossa toimintamalleja kehitetään kokonaishoidon toteutus ja asiakaslähtöisyys huomioiden. Asiakkaille tarjotaan myös iltavastaanottoaikoja mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa suun terveydenhuollossa voidaan tarjota asiakkaille palveluseteliä hoidon toteuttamiseen oman toiminnan tukena.

Sairaanhoitopiiri (SHP) järjestää suun terveydenhuollon päivystyksen päivystysasetuksen mukaisesti. SHP:n järjestämistä ulkopuolelle jäävän suun terveydenhuollon kiireellisen hoidon kuntayhtymä järjestää ensisijaisesti omana toimintana tai hankkii sen ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän suun terveydenhuolto vastaa maakunnallisen POSOTE –hankkeen valmistelusta suun terveydenhuollon palveluiden osalta. Tämä näkyy useina pienempinä kokeiluina tai kehittämissuunnitelmina, joiden rahoitus tulee pääasiassa talousarvion ulkopuolelta.

Vammaispalvelut

Mäntylässä asuu 12 kehitysvammaista ja yksi paikka on asumisharjoittelukäytössä. Mäntylän ohjaajat tukevat myös kolmen omissa kodissaan asuvan kehitysvammaisen arkea Sukevalla. Vuonna 2021 Pirtin palveluja käyttää arviolta 19 asiakasta.

Oleelliset lisäykset/vähennykset: Työtoiminnan ostopalveluista Toimi-säätiöltä on vähennetty 30 000 euroa. Määrärahavaraus on tehty asiakaskohtaisesti ja siitä on vähennetty avotyötoiminnan ohjaus, mikä on siirretty kuntayhtymän omaksi työksi. Avotyötoimintaan osallistuu kolme asiakasta. Henkilökohtaisen avun työnantaja- ja palvelusetelimalliin on budjetoitu yhteensä 112 000 euroa. Taso vastaa vuoden 2020 talousarviota. Tilinpäätös 2019 oli 126 000 euroa. Kuljetuspalvelujen menoja on budjetoitu 130 000 euroa. Vähennystä on 60 000 euroa. Tilinpäätös 2019 oli 177 000 euroa. Sonkajärven keskustan palveluliikenne vähentää keskustan taksikuljetuksia.

Vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen ostomenot kasvavat 12 900 euroa vuoden 2020 talousarvioon nähden. Ostopalvelusopimusten mukainen hoitopäivän hinta on 142,29 euroa. 1.8.2020 voimaan tulleiden ostopalvelusopimusten suora kustannusten nousuvaikutus on 8 700 euroa.

1.8.2020 voimaan tulleiden ostopalvelusopimusten suora kustannusten nousu kehitysvammaisten palveluasumiseen on noin 133 400 euroa. Vuoden 2020 talousarviosta hoitopäivien määrä on noussut 804 päivää ja 2019 tilinpäätöksestä 848 päivää. Tehostetun palveluasumisen ostopalvelusopimusten hoitopäivähinnan keskiarvo vuonna 2021 on 165,14 euroa, kun tilinpäätöksessä 2019 se oli 121 euroa. Nousua on 36 %. Budjetointi on tehty asiakaskohtaisesti olemassa olevilla asiakkailla. Kehitysvammaisten laitoshoidon ei ole varattu määrärahaa. Toimintavuonna 2020 ei kuntoutusjaksoille ole ollut tarvetta.

Vastaanotto

Etävastaanottotoimintaa kehitetään.

Ympäristötoimi

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työhön vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia ensi vuonna ovat pysyvien tankkausasemien rekisteröintiä koskeva Jano -asetus, luonnonsuojelulain muutos ja mahdollisesti jätelain muutos. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan siirtyvien, aiemmin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontaan kuuluneiden ympäristöluvanvaraisten toimintojen, kuten suurten eläinsuojien ja sahalaistosten siirto jatkuu vuonna 2021. Jätevesijärjestelmiin liittyvien poikkeuslupahakemusten käsittely jatkuu vuonna 2021. Pohjavesialueilla olevat maanalaiset öljysäiliöt tulee poistaa ja farmarisäiliöt sekä pohjavesialueilla olevat muuntamot tulee varustaa ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti 1.1.2021 mennessä. Valvontaan on kohdennettava resursseja. Järjestettyyn jätehuoltoon liittymättömiä veloitetaan tekemään liittymissopimus. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien ja kuntien ilmasto-ohjelmien valmistuttua niiden toimenpiteillä on vaikutusta myös ympäristönsuojelutyöhön. Ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen aloitetaan. Digikehittämistä tehdään lupien sähköisen käsittelyn aloittamiseksi, paikkatieto-ohjelman päivittämisessä ja lupien ja rekisteröintien hallintaa koskevassa valtakunnallisessa YLVA ohjelmassa sekä ympäristönsuojeluyksikön tietojen siirrossa O365 -järjestelmään. Terveysvalvonnassa tehostetaan suunnitelmallisen valvonnan suorittamista. Talousveden valvonnassa painopisteinä ovat riskiarviointisuunnitelmien hyväksyminen ja valvontatutkimusohjelmien uudistaminen. Vuodelle 2021 esitetään tupakanmyyntilupien valvontamaksun korottamista Kuntaliiton suosituksen suuntaisesti. Suoritemäärien muuttuminen aikaisempiin vuosiin verrattuna johtuu uuden VATI-järjestelmän käyttöönotosta, jossa raportointiperusteet ovat muuttuneet.

Eläinlääkintähuollossa olemassa olevat eläinlääkäriresurssit eivät riitä ylläpitämään nykyistä palvelutasoa, kun 1.1.2021 alkaen Lääkärisopimuksen mukaiset eläinlääkäreitä koskevat uudet viikkolepomääräykset astuvat voimaan. Tämän vuoksi vuoden 2021 talousarvioon on esitetty sijaiseläinlääkäriviran perustamista. Kiuruvedellä, Sonkajärvellä ja Vieremällä eläinlääkäreiden toimitilat eivät täytä nykyajan vaatimuksia. Kiuruvedelle ollaan suunnittelemassa eläinlääkäreiden vastaanottotiloja Hingunniemeen ja tilojen käyttöönotto suunnitelmien edetessä voisi olla syyskuussa 2021. Myös Vieremälle ja Sonkajärvelle ollaan selvittämässä mahdollisuuksia siirtyä asianmukaisempiin tiloihin vuoden 2021 aikana.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Asukasluku	3 895	3 791	3 709
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus, 1 000 €	16 821	17 153	17 290
Maksuosuus, €/asukas	4 319	4 525	4 662

Riskienhallinta

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen keskeisimmiksi riskeiksi on tunnistettu:

1. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla.**

Riskin kuvaus: SOTE-uudistusta aletaan valmistella/toteuttaa tavalla, joka vaarantaa SOTE-lähipalveluiden saatavuuden.

Hallintatoimet: Vaikutetaan aktiivisesti SOTE-uudistuksen valmisteluun siten, että sen yhteydessä turvataan myös pienten kuntien lähipalvelut.

2. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat.**

Riskin kuvaus: Koronaepidemia uhkaa erityisesti vanhusväestön hyvinvointia.

Hallintatoimet: Kunta yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa huolehtii siitä, että vanhusväestön selviytyminen kotona turvataan koronavirusepidemian aikana.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Elinkeinojen kehittäminen
Kustannuspaikat:	Elinkeinotoimi, maaseututoimi, lomatoimi
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Elinkeinoelämän kehittäminen	Tiivis yritysysteistyö ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	Yritysvaikutusten arviointi on tehty, kpl/v ja % kaikista päätöksistä	<ul style="list-style-type: none"> • Yritysvaikutusten arviointi on tehty niissä päätöksissä, joilla on vaikutusta yritys-toimintaan • Kaksi tapaamista/v
Elinkeinoelämän kehittäminen	Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjyyskasvatuksen osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)
Elinkeinoelämän kehittäminen	Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	<ul style="list-style-type: none"> • Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, % 	<ul style="list-style-type: none"> • Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, %
Elinkeinoelämän kehittäminen	Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa	Kehitämme matkailuelinkeinoa	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %
Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen	Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen	Teemme tiivistä seudullista yhteistyötä seudun elinvoiman parantamiseksi	Ylä-Savon seutukunnan väestö- ja työpaikkakehitys	Väestön väheneminen pysähtyy Työpaikkojen määrä lisääntyy

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	55	57	57	61	62	63
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-191	-188	-188	-216	-220	-225
Toimintakate	-136	-131	-131	-155	-158	-162
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-1	-2	-2	-2	-2	-2
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-192	-190	-190	-217	-222	-227
Henkilömäärä						

Perustelut

Elinkeinotoimi

Aluekehitysrahaan ja sen hallinnointikuluihin varataan 25 000 euroa (2019: 25 000 euroa). Yhteistyöhön Eukonkanto Oy:n kanssa varataan 6 000 euroa (2020: 3 000 euroa)

Markkinointityöryhmän toimintaa jatketaan edelleen. Työryhmän keskeisenä tehtävänä on yhteistyö tapahtumajärjestäjien kanssa. Vuonna 2021 tavoitteena on osallistua Eukonkanto-, Sukeva Original- sekä Sonkajärvi Soi -tapahtumiin. Määrärahavaraus on 7 000 euroa (2020: 3 500 euroa). Iisalmi ja tienoot yhteismarkkinointiin varataan 2 000 euroa. Lisäksi määrärahaa varataan matkailumarkkinoinnin kehittämiseen.

Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon tehtävät hoitaa maaseutulautakunta. Maaseututoimiston toimipiste on Sonkajärvellä. Maaseutulautakunnan maksusuuteen varataan 78 000 euroa (2020: 84 000 euroa).

Lomatoimi

Lomituspalvelut järjestää Iisalmen kaupunki.

Riskienhallinta

Elinkeinojen kehittämisen keskeisimmiksi riskeiksi on tunnistettu:

1. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana.**

Riskin kuvaus: Maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset heikkenevät; maitomäärän ja lihantuotannon määrä vähenee, tilojen määrä vähenee.

Hallintatoimet: Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä.

2. Strateginen tavoite, johon riski kohdistuu: **Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen.**

Riskin kuvaus: Väestö vähenee samalla/kiihtyvällä tahdilla.

Hallintatoimet: Panostetaan asuinkuntastrategiaan, esimerkiksi sopivaan asunto- ja tonttitarjontaan, hyviin liikuntamahdollisuuksiin, kulttuuritarjontaan, varhaiskasvatukseen, peruskouluun ja lukioon sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	1 506	1 584	1 574	1 746	1 777	1 811
Valmistus omaan käyttöön	2	15	15	15	15	15
Toimintamenot	-20 756	-21 051	-21 536	-21 945	-22 364	-22 848
Toimintakate	-19 248	-19 452	-19 947	-20 185	-20 572	-21 023
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-82	-143	-143	-63	-59	-50
Vyörytyserämenot	-96	-174	-174	-222	-227	-232
Vyörytyserätulot	355	639	639	1 073	1 096	1 120
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot	83	83	83	85	85	85
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 935	-21 368	-21 853	-22 230	-22 650	-23 130
Henkilömäärä	50	49	49	59	59	59

Henkilömäärä sisältää myös työllistetyt.

TOIMIELIN:	SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA
Tulosalue:	Sukevan alueen palvelut
Kustannuspaikat:	Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste
Tilivelvolliset:	Sukevan aluelautakunta, aluesihteri, kunnaninsinööri

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Sukevan alueen palveluiden turvaaminen ja kehittäminen	Asiointipisteen /kirjaston toiminta vastaa asiakkaiden tarpeita ja asiakkaat ovat tyytyväisiä	Asiakaspalautteet	Asiakastyytyväisyys arvosana 4
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sukevalla on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Hyvät liikuntamahdollisuudet. Kannustetaan omaehtoiseen liikunnamiseen	Liikuntatilojen käyttäjämäärät ja liikunnalliset tapahtumat. Omaehtoinen liikuminen lisääntyy	Käyttäjämäärät: kuntosali 150/vuosi, liikuntasali 20 vuoroa/viikko, liikunnalliset tapahtumat 3/vuosi
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Paikalliset yhdistykset ja yritykset tukevat asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Yhteistyö yhdistysten ja yritysten kanssa mm. tapahtumia järjestäen	Yhteistyössä järjestettyjen tapahtumien määrä	Tapahtumien määrä 2/vuosi

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	27	26	26	27	27	27
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-146	-144	-144	-157	-160	-164
Toimintakate	-119	-118	-118	-130	-133	-137
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-8	-11	-11	-15	-15	-15
Vyörytyserätulot		62	62	65	66	68
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-153	-156	-156	-172	-175	-179
Henkilömäärä	1	1	1	1	1	1

Sukevan asiointipiste on tukipalvelu, jonka nettokustannukset vyörytetään muille kustannuspaikoille toimintakulujen suhteessa vuodesta 2020 alkaen.

Pankkiautomaatin ylläpitosopimusta jatketaan. Tällä tuetaan asukkaiden tasa-arvoisuutta alueellisesti. Pankkiautomaatti toimii osana matkailijoiden palveluita.

Sukevan alueen elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä edistetään järjestämällä tapahtumia yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja yrittäjien kanssa. Liikunta- ym. tapahtumien avulla kannustetaan asukkaita aktiiviseen toimintaan ja omaehtoisen liikunnan lisäämiseen. Jääalue ja hiihtoladut pidetään kunnossa. Liikuntatilojen varusteita ajanmukaistetaan ja ulkoliikunta-alueita kunnostetaan määrärahojen sallimissa rajoissa.

Asiointipisteen palvelukokonaisuutta kehitetään kustannustehokkaasti asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Tyytyväisyys asiointipisteen toimintaan, asiakastytyväisyysmittaus, asteikko 1-5	joka toinen vuosi	4	4	4	4
Sisäliikuntavuorot, kpl/viikko	20	20	20	20	20
Kuntosalin käyttäjät, hlöä/vuosi	156	155	155	155	155
Alueella järjestetyt tapahtumat					
- lukumäärä	7	6	6	6	6
- kävijämäärät yhteensä	5 500	3 500	3 500	3 500	3 500

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Varhaiskasvatus
Kustannuspaikat:	Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkotit, perhepäivähoito, lasten kotihoidontuki
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodinjohtajat

Varhaiskasvatuksen perusteiden mukaisesti varhaiskasvatuksen palveluihin sisältyvät päiväkotihoidot ja esiopetus Rutakon koululla varhaiskasvatuksen ryhmässä, vuorohoidot Nallemuurin päiväkodin satelliittiyksikkö Nallelassa sekä perhepäivähoitajan kotona järjestettävä perhepäivähoito. Lasten kotihoidon tuki on varhaiskasvatuspaikalle vaihtoehtoinen lapsen hoidon järjestämisen muoto.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakijaperheistä • Päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä 	<ul style="list-style-type: none"> • 90 % • < 2 viikkoa, virikehoidossa < 4 kk

Tuotetaan laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja joustavasti noudattaen asiakaslähtöistä ja vastuullista toimintatapaa. Varhaiskasvatuspalvelujen hyvä saatavuus turvataan järjestämällä varhaiskasvatuspaikka lain-säädännön rajoissa ja pyritään vastaamaan 1.8.2020 voimaan tulleeseen lapsen subjektiiviseen oikeuteen saada hoitopaikka. Vuorohoidot ei kuulu subjektiiviseen oikeuteen. Seurataan aktiivisesti perheiden palvelutarpeita, ja tuodaan ne esille sekä esitetään niihin kohdistuvat lisäresurssien muutostarpeet.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	158	154	154	121	121	121
Toimintamenot	-1 680	-1 719	-1 719	-1 814	-1 863	-1 904
Toimintakate	-1 522	-1 565	-1 565	-1 693	-1 742	-1 783
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-5	-5	-5	-6	-4	-1
Vyörytyserämenot	-41	-104	-104	-174	-177	-181
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-15	-14	-14	-15	-15	-15
Muut laskennalliset tulot	15	14	14	15	15	15
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 741	-1 841	-1 841	-2 007	-2 059	-2 101
Henkilömäärä	35	29	29	31	31	31

Perustelut

Varhaiskasvatuksen ympäristöön kiinnitetään erityistä huomiota, niin että se olisi kehittävä, opettava sekä terveellinen ja turvallinen. Varhaiskasvatusympäristö kattaa niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen ympäristön ja siksi on tärkeää kehittää toiminta- ja oppimisympäristöjä. Tilojen ja ympäristön on oltava turvallisia ja siksi niiden suunnittelussa otetaan huomioon myös liikuntarajoitteiset lapset.

Varhaiskasvatustoimintaa määrittää valtakunnallisten raamien mukainen varhaiskasvatussuunnitelma, jossa huomioidaan paikallisuus. Uusi varhaiskasvatustalaki edellyttää vanhempien ja lasten mielipiteiden ja toivomuksien kuulemistä ja heidän osallisuutensa lisäämistä suunnittelussa. Vanhemmille ja lapsille tehdään kyselyjä ja varhaiskasvatuskeskusteluissa painotetaan vanhempien vaikuttamisen tärkeyttä. Päiväkodeissa lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta vastaavat lastentarhanopettajat.

Varhaiskasvatuksen rakenteellinen muutos näkyy edelleen perhepäivähoidon vähenemisenä ja päiväkotihoidon lisääntymisenä. Perhepäivähoito on vähentynyt varhaiskasvatustalakiuudistusten sekä perhepäivähoidotajien eläköitymisen ja ikääntymisen myötä. Vuorohoidon tarve on lisääntynyt yhteiskunnallisten muutosten, kuten kauppojen laajennettujen aukioloaikojen sekä hoito- ja kuljetusalan vuorotyön myötä. Varhaiskasvatuspaikkoja on lisätty päiväkotiryhmiin vuorohoidon lisääntyessä. Vuorohoidon lisääntyminen näkyy henkilöstökuluissa, kun vuorotyö ajoittuu klo 4.30-23.30 väliselle ajalle maanantaista sunnuntaihin. Lisäksi pieniä alle 3-vuotiaita on suhteellisen paljon hoidossa ja tämä on huomioitava ryhmäkoossa. Henkilöstöresurssia tarvitaan vuorotyön ja alle 3-vuotiaiden hoidon lisäksi erityisen tuen lasten hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa. Tuen tarpeeseen vastaamme pienryhmätoiminnalla ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuella. Sekä talousarviovuonna 2021 että suunnitelmakaudella 2022-2023 tarvitsemme kaikkiin ryhmiin ryhmäavustajat, jotka toimivat ryhmissä mahdollistaen päivittäisen pienryhmätoiminnan ja toimimalla varhaiskasvatuksen opettajan ja lastenhoitajien työparina pienryhmässä.

Perheentalon toiminta jatkuu varhaiskasvatuksen oman väen ohjauksessa, mikäli koronaepidemia ei aiheuta katkosta. Talousarviovuodelle suunnitelmassa on Perheentalon toimintaa vähintään yksi kerta viikossa ja Sukevalla kaksi kertaa kuukaudessa. Vanhempien aktivoiminen ja vertaistuki ovat Perheentalon perustavoitteita. Samalla perheentalo toimii matalan kynnyksen kohtaamispaikkana eri toimijoiden välillä.

Esiopetusta järjestetään Yhtenäiskoululla Sonkajärvellä ja Sukevan koululla. Yhtenäiskoulun esikoululaiset ovat yhdessä ryhmässä ja samassa järjestetään täydentävä varhaiskasvatustoiminta. Sonkajärvi jatkaa myös kokeilussa, jossa tarjotaan maksutonta varhaiskasvatusta 20 viikkotuntia kaikille vuonna 2015 syntyneille eli 5-vuotiaille. Varhaiskasvatuksen uudistumisen myötä suuntaus tuntuu olevan kaksivuotiseen esiopetukseen, johon on erilaisia vaihtoehtoja mietinnässä.

Uudistuneessa varhaiskasvatuslaissa 1.9.2018 alkaen on painotus pedagogisessa osaamisessa ja opettajien määrän lisäämisessä. Tämä on huomioitava uusissa rekrytoinneissa, jotta pääsemme siirtymäajan puitteissa vuoteen 2030 mennessä päiväkotihenkilöstörakenteissa 2/3 mitoitukseen (korkeakoulutettujen määrä per päiväkotiryhmä). Talousarviossa on huomioitu yleiset palkankorotukset.

Vuonna 2021 kotihoidontuen kuntalisään on varattu 20 000 euroa (2020: 10 000 euroa).

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Päiväkotipaikat	104	110	110	110	110
Perhepäivähoitopaikat	16	12	12	12	12
Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa lapsia	18	25	25	32	29
Pelkässä esiopetuksessa	10	5	6	6	6
0–6-vuotiaat	187	150	144	135	135
Osuus väestöstä, %	4,2	4,0	3,8	3,6	3,6
Kotihoidontuen piirissä	71	50	40	40	40
Kotihoidontuki, €/lapsi	1 900	1 500	1 500	1 500	1 500
Päivähoidossa lapsia 0–6-vuotiaista	80 %	78 %	84 %	90 %	90 %
Ph:kustannus/lapsi	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Koulutoimi
Kustannuspaikat:	Rutakon koulu, Sukevan koulu, Lyseotien koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiossa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta 	<ul style="list-style-type: none"> Päästötodistuksen saaneet 100 % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 40 % ikäluokasta
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen	Yhdistyksille myönnettävien avustusten määrä, euroa/vuosi	28 000 euroa

Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhteistyö- ja palveluhenkisyys. Sivistystoimen toiminnot ja palvelut toteutetaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon vastuualueeseen kuuluu tuottaa laadukkaat sivistystoimen palvelut kouluille ja kuntalaisille sekä tehdä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa mm. seudullisesti ja paikallisesti. Sivistystoimen johtoryhmä vastaa kunnan koulutoimen kehittämisestä sekä oppilashuollosta yhteistoiminnassa varhaiskasvatuksen kanssa.

Sivistystoimen alaisuuteen kuuluu erilaisia hankkeita, joilla pyritään toiminnan laadun kehittämiseen. Hankerahoitus kohdentuu toimintaan joko suoraan erilaisten toimintojen kautta tai välillisesti lisähenkilöstön palkkaamisen kautta.

Perus- ja lukio-opetus

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestetään oppilaan oman tason mukaista perusopetusta ja tarjotaan laadukasta lähilukio-opetusta, joka hyödyntää nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista. Opetusta järjestettäessä toimitaan yhteistyössä alueen muiden toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa. Sonkajärven lukio on mukana Ylä-Savon Mahis-toiminnassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa. Mahis -opiskelu on viime vuosina vähentynyt eri kunnissa.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus monipuolisiin kokemuksiin ja kansainvälistymiseen erilaisten hankkeiden avulla. Kansainvälinen hanketoiminta on koronatilanteen vuoksi keskeytynyt.

V. 2020-21 jatketaan Biotalous – ja luova yrittäjyys -hanketta. Lisäksi osallistutaan seudulliseen Digitutor – hankkeeseen.

Koulutoimen alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa terveysturvallisuuden niin salliessa.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	242	165	165	148	148	148
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-4 250	-4 345	-4 345	-4 295	-4 393	-4 488
Toimintakate	-4 008	-4 180	-4 180	-4 147	-4 245	-4 340
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-6	-4	-4	-2		
Vyörytyserämenot	-88	-244	-244	-521	-532	-544
Vyörytyserätulot	-	71	71	200	204	209
Muut laskennalliset menot	-20	-21	-21	-21	-21	-21
Muut laskennalliset tulot	20	21	21	21	21	21
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 364	-4 614	-4 614	-4 839	-4 946	-5 053
Henkilömäärä	52	50	50	46	46	46

*Henkilöstömäärän lisäys koulutoimen esiopetuksen puolelle

Perustelut

Koulutoimi

Koulutoimessa siirryttiin 1.8.2020 yhtenäiskoulumalliin, jolloin hallinnollisesti samaan yksikköön kuuluvat perusopetuksen vuosiluokat 0-9 ja lukio-opetus. Toiminnallisesti näin on toimittu jo aiemminkin. Toiminta on käynnistynyt hyvin ja tehokkaasti.

Esiopetus

Henkilöstö kuuluu varhaiskasvatuksen alaisuuteen. Kulut (henkilöstön palkkakulut, ateriapalvelut sekä sisäiset vuokrat) on siirretty kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksesta koulutoimen kustannuspaikoille, mikä osaltaan lisää koulutoimen laskennallisia kustannuksia.

Perusopetus yhtenäiskoulussa

Perusopetuksen suurimmat kustannuserät muodostuvat henkilöstökuluista, kuljetus- ja ateriapalveluista sekä sisäisistä vuokrista. Toiminta on lakisääteistä. Perusopetus on järjestetty kustannustehokkaasti. Oppilasmäärän vähentyminen on huomioitu ennakoivalla henkilöstöpolitiikalla. Siirtyminen yhtenäiskouluun

1.8.2020 vähensi henkilöstöstä yhden henkilötyövuoden, minkä lisäksi yksi avoimeksi tullut virka on jätetty täyttämättä. Jatkossa oppilasmäärä tulee edelleen vähenemään, joten vakinaisen henkilöstön määrä tulee sopeuttaa opetusryhmien määrään. Kustannustehokkuuden lisäksi tulee huomioida opetuksen laadukkuus.

Oppilashuolto on osa koulun lakisääteistä toimintaa. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilailla tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen. Opiskelun tavoitteiden ja elämänhallinnan valmiuksien saavuttamiseksi koulussa tulee toimia moniammatillista henkilöstöä opetushenkilöstön lisäksi. Riittävä moniammatillinen henkilöstö edistää myös oppilasturvallisuutta sekä henkilöstön työssäjaksamista sekä vähentää näin ollen henkilöstön sairauspoissaoloja.

Koulukuraattorin ja -psykologin toiminta järjestetään Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta. Koulunkäynnin ohjaaja tarvitaan yleisen ja tehostetun tuen toteuttamiseksi. Kasvatusohjaajan (koulutsemppari) tehtävänkuvaan on yhdistetty etsivän nuorisotyöntekijän tehtävät. Koulutsempparin tuki on merkittävä seikka syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemisessä ja perusopetuksen päättövaiheen opintojen loppuun suorittamisessa sekä osana moniammatillista oppilashuoltoa. Tämä korostui etäopetusvaiheen aikana. Koulutoimen hallinnon kustannuspaikalle on varattu 40 000 euroa kasvatusohjaajan/koulunkäynninohjaajan palkkaamista varten. Osa palkkakuluista katetaan etsivän nuorisotyön hankerahoituksella. Koulutoimeen haetaan lisäksi valtion erityisavustusta oppimisen tuen ja oppilashuollon henkilöstön palkkaamista varten. Elämänhallinnan ja ennaltaehkäisevän työn osuutta pyritään suuntaamaan jatkossa jo perusopetuksen vuosiluokille 5-6 ja vuosiluokkien 6-7 nivelvaiheeseen. Pääsääntöisesti määräaikaisen henkilöstön palkkakustannukset on saatu katettua erilaisten valtion hanketukien avulla.

Lukio-opetus järjestetään kiinteästi perusopetuksen kanssa, mikä tekee siitä kustannustehokkaan toimintamuodon. Opiskelijamäärän vähentyessä oppilaskohtaiset kulut kasvavat. Lukiossa tarjotaan opiskelijaetunena kannettavat tietokoneet ja lainattavaksi osa käytössä olevista oppikirjoista. Määrärahat näihin on sisällytetty budjettiin.

Uusi lukiolaki ja -asetus astuivat voimaan 1.8.2019. Opetussuunnitelman perusteet uusiutuvat ja ne ovat käytössä v. 2021.

Meneillään oleva lakiuudistus toteutuessaan pidentää oppivelvollisuutta siten, että kaikilla tulee olla toisen asteen tutkinto. Uudistukseen liittyy myös opetuksen maksuttomuus. Valtiovalta on luvannut korvata tästä aiheutuneet oppimateriaalikustannukset täysimääräisinä. Palkkakustannusten korotusvaikutukset ja sisäisten erien (vuokrat, ateriapalvelut) nousu sekä yleinen kustannusten nousu kasvattavat koulutoimen kustannuksia. Koronatilanteessa on jouduttu varautumaan myös sijaiskustannusten nousuun. Opetuksenjärjestäjän tulee mahdollisessa etäopetustilanteessa pystyä tarjoamaan oppilaille tarvittaessa riittävät laitteet ja yhteydet, minkä vuoksi kalustomäärärahoja on kasvatettu.

Koulukuljetus

Koulutoimen kustannuksia kasvattavat sisäisten erien kohdentamisen lisäksi kuljetuskustannusten muutokset. Lainsäädännön mukaan oppilaalla, jonka koulumatkan pituus ylittää laissa määritellyn pituuden on oikeus ilmaiseen koulukuljetukseen väestökisterin mukaisesta osoitteesta. Jotta talousarvio saadaan tasapainoon, ei siihen ole mahdollista sisällyttää muita kuin lakisääteiset kuljetuskustannukset.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Perusopetuksen oppilasmäärä yhteensä***	337	339	337	328	305
Esiopetus, Koulukeskus	33	21	21	25	24
Esiopetus, Sukevan koulu	7	5	1	6	5
Sukevan koulu	47	37	36	32	32
Sonkajärven yhtenäiskoulu					
Ik:t 1-6	182	185	171	166	155
Ik:t 7-9	119	118	121	107	116
Sonkajärven lukio	55	55	46	50	50
Henkilöstö	47				
Opettajia (virassa kpl)	35	36	34	34	34
Koulunkäynninohjaajia (vakinaiset)	10	8	7	7	6
Toimistohenkilöstö (hallintopalveluissa)	2	2	-	-	-
Kuljetusoppilaiden määrä (%)	58 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Toimintakate, €/perusopetuksen oppilas	9 091	9 248	9 800	10 500	10 500
Toimintakate, €/lukion oppilas	10 158	10 602	12 000	11 000	11000
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta	100	100	100	100	100

* Kustannustenjako eri yksiköiden välillä muuttuu vuosittain, mikä vaikuttaa oppilaskohtaiseen toimintakatteeseen.

Riskienarviointi

Tulevan talousarviovuoden suurimmat riskit sisältyvät epävarmaan koronatilanteeseen. Toiminnallisina riskinä on se, että oppilaitokset joutuvat siirtymään etäopetukseen, jolloin oppimistavoitteiden saavuttaminen voi osalla oppilaista ja opiskelijoista vaarantua. Poikkeava tilanne lisää myös syrjäytymisriskiä.

Opetuksen järjestäminen voi vaarantua myös tilanteessa, jossa suuri joukko henkilöstöstä estyy olemasta töissä.

Taloudelliset riskit liittyvät kasvaviin toimintakuluihin sijaisjärjestelyjen ja materiaalihankintojen osalta.

Osaavan henkilöstön rekrytointi on osin haastavaa näillä seuduilla.

Pitkän aikavälin riskit liittyvät alenevaan väestöennusteeseen ja sen mukanaan tuomaan palvelutason karsimiseen.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Joukkoliikenne
Kustannuspaikat:	Joukkoliikenne
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti, mutta kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Riittävän joukkoliikennepalvelun tuottaminen	Asiakastytyväisyys	Vähintään nykyinen palvelutaso
Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen	Joukkoliikenne on sujuvaa ja kustannustehokasta yli kuntarajojen	Liikennesuunnittelu maakunnallisesti ja seudullisesti	Kustannusten kasvu ennakoitavaa ja hallittua	Kustannusnousu <5 %

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	23	21	21	22	22	22
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-78	-87	-87	-95	-98	-100
Toimintakate	-55	-66	-66	-73	-76	-78
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot		-1	-1	-2	-2	-2
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-78	-88	-88	-98	-100	-102
Henkilömäärä						

Perustelut

Sonkajärven kuntastrategiassa keskeisenä osa-alueena on asuminen ja ympäristö. Liikenneyhteyksillä tuetaan asumista. Tavoitteena on, että kunnassa on hyvät liikenneyhteydet ja Pali -liikenne tukee muuta joukkoliikennettä. Kuntastrategian mukaisesti vahvistetaan seudullista elinvoimaisuutta aktiivisella yhteistyöllä joukkoliikennepalvelujen järjestämisessä verkostokuntien kanssa. Talousarviossa 2021 varaudutaan seudulliseen yhteistyöhön lisälmen ja mahdollisesti muiden seutukuntien kanssa. Joukkoliikenteen järjestäminen seudullisesti mahdollistaa paremmin kuntarajat ylittävän liikenteen järjestämisen sekä tehokkaamman yhteistyön ELY-keskuksen ja muiden verkostojen kanssa. Kilpailutusten keskittämällä haetaan myös hankintaosaamisen vahvistamista.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Joukkoliikenteen toimintakate, €/asukas	-78	-87	-95

Palveluliikenteen sopimukset kilpailutettiin vuoden 2019 aikana. Pali -liikennettä on mahdollista käyttää myös taajama-alueella.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vapaa sivistystoimi
Kustannuspaikat:	Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuuri-sihtööri

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	59	40	40	41	41	41
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-730	-724	-724	-748	-765	-781
Toimintakate	-671	-684	-684	-707	-723	-740
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-44	-82	-82	-115	-117	-120
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-774	-806	-806	-863	-882	-901
Henkilömäärä	6	6	6	6	6	6
Tuntiopettajat, määräaikainen						

Kansalaisopisto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kansalaisopiston kursien lukumäärä/v	Kansalaisopiston kursien lukumäärä 80 kpl

Kansalaisopisto toimii yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden toimijoiden ja oppilaitosten kanssa paikallisista sivistystarpeista lähtien.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Opiskelijoiden lukumäärä	892	770	770	770	770
Oppituntien lukumäärä	3 722	3 500	3 500	3 500	3 500
Toimintakate, 1000 €	273	278	282	287	293
€/oppitunti	73	79	81	82	84
€/opiskelija	306	361	366	373	381
Asiakastytyväisyys, asteikko 1-5	4,35	4	4	4	4

Kirjasto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamissa	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v	Kasvu 2 %

Perustelut

Talousarviossa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet edistävät kuntastrategian 2017-2021 mukaisesti kattavien kirjastopalveluiden järjestämistä Sonkajärvellä ja Sukevalla.

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti yleisen kirjaston tehtävänä on: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta, 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tämän tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Talousarviovuonna 2020 kirjastopalvelut olivat e-aineistoja lukuun ottamatta täysin suljettuina koronaepidemian vuoksi 18.3.–4.5.2020, minkä jälkeen niitä alettiin avata rajoitetusti. Epidemiatilanteen vuoksi oma-toimikirjastot ovat olleet käytössä tämän jälkeen rajoitetuin aukioloajoin. Tulevan talousarviovuoden tärkein tavoite on vakiinnuttaa kirjastopalvelujen tarjonta ja käytettävyys epidemian jälkeen ja tukea näin yhteiskunnan paluuta normaalitilaan.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Lainaukset	63 460	65 000	65 000	65 000	65 000
Kirjastokäynnit	44 111	45 000	45 000	45 000	45 000
Verkkokäynnit	12 828	10 500	10 710	10 920	11 100
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä	1 552	1 000	1 000	1 000	1 000
Toimintakate, 1 000€	282	290	293	296	302
€/asukas	71	73	75	76	78

Kulttuuritoimi

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kulttuuritapahtumien lukumäärä/v	Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl

- Toteutetaan monipuolisia kulttuuritapahtumia resurssien puitteissa yksin tai yhdessä muiden kulttuuri-alan toimijoiden kanssa. Tuetaan aktiivista harrastustoimintaa, kehitetään ja ylläpidetään harrastetiloja. Järjestetään kulttuurimatkoja.
- Tehdään aktiivista alueellista yhteistyötä ja yhteishankkeita Ylä-Savon muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.
- Järjestetään monipuolista näyttelytoimintaa Sonkajärven kirjastotalon ja Jyrkkäkosken ruukin näyttelytiloissa.
- Ylläpidetään museotoimintaa Kansainvälisellä pullomuseolla, Sonkajärven kotiseututalolla ja Jyrkkäkosken ruukilla.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Koululaisesitykset ja lasten tapahtumat	7	10	10	10	10
Museokäynnit Jyrkkäkosken ruukilla, Pullomuseolla ja Kotiseututalolla	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kulttuurimatkoja, lukumäärä/osallistujat	4/180	2/100	2/100	2/100	2/100
Näyttelyt, lkm	13	12	12	12	12
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	23	27	27	27	27
Kulttuuriavustusta saavat järjestöt, lkm	1	3	3	3	3
Toimintakate, €/asukas	29	28	35	36	31

Riskienhallinta

Ulkoisesta toimintaympäristöstä johtuvan riskin muodostavat esimerkiksi tartuntataudit, kuten koronaepidemia, jonka seurauksena keväällä 2020 palveluita jouduttiin väliaikaisesti sulkemaan täysin. Tällöin tulosalueen mahdollisuus hoitaa perustehtäviään ja saavuttaa sille asetetut strategiset tavoitteet vaikeutuu merkittävästi. Riskin vaikutusta toimintaan voidaan pienentää noudattamalla viranomaisohjeistuksia ja kiinnittämällä erityistä huomiota palvelujen turvalliseen järjestämiseen sekä järjestämällä kansalaisopiston opetustarjontaa ja kulttuuritapahtumia etäyhteyksin. Keskeistä on henkilöstön riittävä osaaminen ja tarvittavien laitteistojen ja ohjelmistojen käytettävissä oleminen.

Henkilöriskin muodostaa henkilöstön vähäinen määrä/toimintayksikkö, mikä esimerkiksi pitkäaikaisessa poissaolotapauksessa vaikeuttaa tehtävän hoitamista ja kuormittaa muuta henkilöstöä ja saattaa uhata esim. kirjaston aukipitämistä. Riskin pienentämisessä on keskeistä, että kirjastojen aukioloajat on mitoitettu realistisesti henkilöstömäärän mukaisiksi sekä se, että useampi henkilö hallitsee kohtuullisella tasolla kunkin toimintayksikön tehtäviä. Riskiä pienennetään myös hoidettavien tehtävien priorisoinnilla. Henkilöstön työssäjaksamisen tukeminen ja työhyvinvoinnin edistäminen ovat myös keskeistä riskin hallinnassa.

Kansalaisopiston opettajat ovat määräaikaisissa työsuhteissa, jolloin on mahdollista, että opettajaa ei saada halutulle kurssille, eikä opinto-ohjelmaa voida toivotunlaisena toteuttaa. Riskiä voidaan pienentää ennakoinnilla ja toiminnan suunnitelmallisuudella. Tärkeää on, että ohjelma suunnitellaan ajoissa, jolloin opettajat pystyvät sitoutumaan tehtävään. Opiskelijoiden jatkuva kuuleminen ja verkostoituminen henkilöstön rekrytoimiseksi on keskeistä.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Nuoriso- ja liikuntatoimi
Kustannuspaikat:	Nuorisotoimi, liikuntatoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihtööri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolaissa nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukemista, sosiaalista vahvistamista sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Toiminnan painopiste Sonkajärvellä on alle 20-vuotiaissa nuorissa ja etsivässä nuorisotyössä alle 29-vuotiaissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Etsivän nuorisotyön resursointi, euroa/vuosi	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)

- Nuorille järjestetään mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn.
- Nuorisotyön eri menetelmin tuotetaan palveluja, jotka edesauttavat nuorten sosiaalista vahvistumista ja elämänhallintaa.
- Hankitaan ja uudistetaan liikuntapaikkoja sekä -välineitä käyttäjien toiveet huomioon ottaen.
- Nuoriso- ja liikuntatoimessa hyödynnetään seutukunnallista ja moniammatillista yhteistyötä.
- Jaetaan harkinnanvaraiset järjestö- ja seura-avustukset määriteltyjen säännösten mukaisesti.
- Pyritään säilyttämään liikuntapaikkojen hintataso yksittäisten käyttäjien sekä seurojen kannalta edullisena.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	46	38	38	32	32	32
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-374	-391	-391	-399	-408	-416
Toimintakate	-328	-353	-353	-366	-375	-384
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-9	-21	-21	-32	-32	-33
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-383	-411	-411	-430	-440	-449
Henkilömäärä	1	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4

Perustelut

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen pääasialliset tehtävät tulevat nuorisolaista. Yhteistyö erityisesti etsivän nuorisotyön, seurakuntien nuorisotyön, koulun ja eri yhdistysten kanssa tulee jatkossakin olemaan isossa roolissa nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä sekä elämänhallintaan liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Nuorisotilojen toimintaa kehitetään nuorten kanssa ja heidän toiveitaan kuunnellen, jolloin varmistetaan tilojen oikeanlainen ilme, houkuttelevuus ja monipuoliset käyttömahdollisuudet.

Sonkajärven nuorisovaltuusto on nuorten oma, aktiivinen vaikuttajaryhmä. Sen kautta nuoret saavat omaa ääntään kuuluville sekä saavat järjestää toimintaa erityisesti kaikille lapsille ja nuorille, mutta myös kaikille kuntalaisille. Nuorisovaltuustossa toimiminen opettaa osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Nuorisovaltuuston toiminta tulee laajenemaan yhä enemmän myös seutukunnalliseksi ja siihen on jo reagoitu järjestämällä nuorisovaltuustojen yhteisiä tapaamisia.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Tehtävänä on myös olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyöntekijä kulkee nuoren rinnalla arjen haasteissa etsien niihin ratkaisua yhdessä nuoren ja muun verkoston kanssa. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä on alle 29-vuotiaat nuoret. Etsivän toimenkuvaan on yhdistetty koulutsempparin tehtävät, josta johtuen nuoris- ja liikuntatoimen henkilömäärä on 1,4. Toimenkuvan muutos on parantanut ennaltaehkäisevän työn tekemistä nuorten keskuudessa ja sillä on myös yläkoulun yleiseen rauhaan ja oppilaiden jaksamiseen positiivista vaikutusta. Etsivällä nuorisotyöllä ja sen jatkamisella ja turvaamisella Sonkajärvellä on jatkossakin erityisen tärkeä rooli mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Koronakriisin seurauksena tapahtumien järjestäminen on ollut vuonna 2020 vähäistä ja tulevien tapahtumien suunnittelu on ollut vaikeaa tai paikoin mahdotonta. Nuoris- ja liikuntasihteerin tehtävän hoitaja on myös vaihtunut korona-aikana useaan otteeseen, ja toiminta ei ole päässyt kunnolla käyntiin. Suurempia tapahtumia vuodelle 2021 päästään suunnittelemaan vasta loppuvuodesta, jolloin tiedetään nuoris- ja liikuntasihteerin toimen jatkajasta sekä nähdään selkeämmin koronantartuntojen suunta. Alustavasti suunnitteilla on kesäaikaan toteutettava kokoperheen liikuntaviikonloppu, joka mahdollistaisi kaikenikäisille kuntalaisille lajikokeiluja ammattitaitoisten ohjaajien johdolla. Lisäksi nuoret pyritään huomioimaan tapahtumia järjestäessä, tarjoten heille mahdollisuuksia esimerkiksi taiteellisen osaamisen esille tuontiin.

Vuodelle 2021 haetaan valtionavustusta Ajoissa mukana -hankkeelle, jolla pyritään palkkaamaan koulussa tehtävään nuorisotyöhön henkilö, jonka pääasiallisena tehtävänä olisi olla yläkoulun kynnyksellä olevien lasten ja nuorten tukihenkilö koulussa ja tarvittaessa myös kotiopetuksessa. Hankkeen kohderyhmänä ovat etenkin yläkoulun kynnyksellä olevat nuoret, joilla on tarvetta löytää vahvempi koulumotivaatio ja kiintopisteitä myös vapaa-ajan harrastuksiin. Tuki ulottuu yli nivelvaiheen 6. luokalta 7. luokalle. Hankkeelle haettava summa 42 200 €, josta Sonkajärven kunnan osuus on 4 200 €.

Liikuntatoimi

Hyvien ja monipuolisten harrastusmahdollisuuksien turvaamisessa on jatkossakin tärkeässä roolissa seuroille ja kansalaistoiminnalle jaettava avustus. Avustuksella varmistetaan harrastamisen hinnan pysyminen vähintään kohtuullisena, joka madaltaa kynnystä toimintaan osallistumiselle. Perheiden hyvinvointia tuetaan tarjoamalla perheille maksuttomia vuoroja liikuntahallin sekä Lyseotien koulun salista.

Liikuntatilojen käyttöastetta pyritään nostamaan parantamalla tilojen viihtyvyyttä, toimivuutta sekä huomioimalla turvallisuus mahdollisten virustartuntojen suhteen. Uusia välineitä ja treenitarvikkeita hankitaan kuntosalille kuntalaisten toiveet huomioiden. Kuntosalilaitteiden ja treenivälineiden kunto tarkastetaan tiettyin väliajoin, jotta epäkohtiin päästään käsiksi hyvissä ajoin. Liikuntatilojen ja liikuntapaikkojen markkinointiin tullaan panostamaan seudullisesti tuomalla esiin esimerkiksi uusia liikuntamahdollisuuksia ja hankintoja somekanavissa ja pyrkimällä olemaan ottamatta ennestään toimivia liikuntamahdollisuuksia itsestänselvyytenä. Vuodelle 2021 on suunnitelmassa liikuntaviikonloppu -tapahtuma, jossa kuntalaisille tulevat tutuksi muun muassa keskeiset liikuntapaikat, ulkoilureitit ja urheiluseurat. Vastaavanlaisten tapahtumien myötä pyritään muun muassa kannustamaan kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen, nostamaan Sonkajärven brändiä tapahtumarikkaana ja monipuolisena liikuntamahdollisuuksien kuntana sekä ohjaamaan nuoria harrastustoiminnan pariin. Uutta sukupolvea ajatellen pyritään liikuntamahdollisuudet tuomaan esille uudella ja mielenkiintoisella tavalla.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä liikuntatoimi tekee läheistä yhteistyötä teknisen toimen kanssa tarjoamalla asiantuntija-apua, tuomalla kuntalaisten toiveita jo suunnittelun alkuvaiheessa tiedoksi sekä osallistumalla konkreettisesti itse suunnitteluun. Lähivuosien suurimpana liikuntapaikkahankkeena on yleisurheilukentän kunnostus, jonka myötä kentän alueen vuosittainen käyttöaika pitenee, kentästä tulee turvallisempi, houkuttelevampi ja monikäyttöisempi. Sonkajärven kesä- ja talviliikuntareitit tullaan pikaisella aikataululla merkkamaan selkeämmin maastoon sekä karttaan. Tämä koskee ennen kaikkea Kangaslammen pururataa ja hiihtolatua. Tämän jälkeen reittejä pystyttäisiin markkinoimaan myös kuntarajojen ulkopuolelle. Apua reittien merkkamiseen saadaan Sonkajärven työpajatoiminnan kautta.

Vuodelle 2021 on lisäksi ehdotettu ilmastointijärjestelmän rakentamista Sonkajärven kuntosalille. Toteutuessaan tämä parantaisi kuntosalin käyttöastetta, yleistä viihtyvyyttä ja estäisi myös paremmin mahdollisten virustautien leviämisen.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Avoin nuorisotilatoiminta					
Nuorisotilojen kävijämäärät (ka)/ilta, Sonkajärvi / Sukeva	22/12	20/15	20/15	20/15	20/15
Nuorisotilat avoimna kertaa Sonkajärvi / Sukeva	72/39	80/40	80/40	80/40	80/40
Tilastoidut nuorten käyntikerrat kahvilassa	2 100	2 000	2 000	2 000	2 000
Kulttuurinen nuorisotyö					
Tapahtumat, lukumäärä/osallistujamäärä	15/250	15/300	15/300	15/300	15/300
Yhteistyö muiden nuorisotoimijoiden kanssa (seurakunnat, seurakunnat ja yhdistykset), yhteisten tapahtumien lukumäärä	5	8	8	8	8
Liikuntatoimen yhteistyön kehittäminen yli kuntarajojen. Yhteiset kisat, hankinnat, tapah- tumat, lukumäärä/v	0	3	3	3	3
Nuorten kuuleminen ja nuorten vaikuttajaryhmien tukeminen					
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret/kpl	16	15	15	15	15
Erityisnuorisotyö					
Yökahvila krt/vuosi	35	20	20	20	20
Kävijämäärä (ka)/ilta	32	25	25	25	25
Katupäivystys iltoja krt/vuosi	1	1	1	1	1
Liikuntatoimen tunnusluvut					
Liikuntahallin varausprosentti (iltakäyttö)	60 %	65 %	65 %	65 %	65 %
Jäähallin käyttötunnit vuodessa	1 177	1 300	1 300	1 300	1 300
Jäähallin käyttäjämäärä	16 674	16 000	16 000	16 000	16 000
Liikuntatapahtumat krt/vuosi	15	20	20	20	20
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi	630	650	650	650	650

Sivistyslautakunta yhteensä

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	528	417	417	365	365	365
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-7 112	-7 265	-7 265	-7 351	-7 526	-7 690
Toimintakate	-6 584	-6 848	-6 848	-6 986	-7 161	-7 325
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-10	-8	-8	-8	-4	-1
Vyörytyserämenot	-182	-451	-451	-843	-861	-880
Vyörytyserätulot	0	71	71	200	204	209
Muut laskennalliset menot	-35	-36	-36	-36	-36	-36
Muut laskennalliset tulot	35	36	36	36	36	36
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 339	-7 761	-7 761	-8 237	-8 426	-8 606
Henkilömäärä	94	84,4	84,4	84,4	84,4	84,4

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tekninen toimi
Kustannuspaikat:	Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, maisemagalleriakohteet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen mukaisesti Sonkajärvellä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	2 905	2 969	2 969	2 876	2 914	2 952
Valmistus omaan käyttöön	26	16	16	10	10	10
Toimintamenot	-3 116	-3 502	-3 502	-3 105	-2 952	-3 014
Toimintakate	-186	-517	-517	-218	-29	-52
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-895	-982	-982	-1 002	-936	-1 039
Vyörytyserämenot	-63	-450	-450	-550	-563	-575
Vyörytyserätulot		327	327	335	342	350
Muut laskennalliset menot	-83	-83	-83	-85	-85	-85
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 156	-5 017	-5 017	-4 742	-4 535	-4 712
Henkilömäärä	17	17	17	16	16	16

*palvelusihiteeri tekninen hallinto 65 %

Tavoitteet

Teknisen toimen palvelut tukevat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi asua ovat tavoitteena asuinympäristön kehittämisessä.

Teknisten peruspalveluiden riittävällä tuotannolla ja henkilöstöresurssoinnilla sekä ajantasaisilla laitosinvestoinneilla voidaan turvata yhdyskuntatekniikan toimivuus Sonkajärvellä.

Sonkajärven katujen ja Pohjois-Savon ELY -keskuksen teiden turvallisuutta parannetaan Sonkajärven liikenneturvallisuussuunnitelman 2017 pohjalta. Suurimpana liikenneturvallisuutta edistävänä korjauskohteena v. 2021 on yhteishankkeena Sukevan Vt 5 ja maantien 5905 liittymässä, pohjoisesta Vt 5:ltä kääntyvän erillisi liittymän rakentaminen ja Sukevantien (mt 5905) perusparantaminen.

Taajaman liikenneturvallisuutta edistetään kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla. Esteettömyyttä parannetaan liikennenympäristössä ja julkisten rakennusten läheisyydessä.

Sukevan asemakaavan päivitys on käynnissä ja tavoitteena on saada Sukevan asemakaavan päivitykset valtuuston hyväksyttäväksi syksyllä 2021.

Tilapalvelu

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokra-asuntojen lukumäärä • Vuokra-asuntojen käyttöaste, % • Vapaiden tonttien lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • 57 kpl • 95 % • Asuntotontit: Sonkajärvi: 27 kpl Sukeva: 10 kpl Yritystontit: Sonkajärvi: 8 kpl Sukeva: 4 kpl
Asuminen ja ympäristö	Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla, euroa/v • Uusien kehittämisprojektien määrä strategiakaudella, lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla (2,5 milj euroa/v) • 3 kehittämisprojektiä/3- vuotisjakso

- Kiinteistöjen rakennusautomaatiolla seurataan kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta. Kiinteistöjen valaistuksen uusiminen LED-valaistuksella jatkuu v. 2021.
- Kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan.
- Vähäisellä käyttöasteella olevista kiinteistöistä luovutaan tai ne puretaan/myydään tehdyn selvityksen Kiinteistöraportti 2018 linjauksien mukaan. Vuonna 2021 on Taitotalon purkamisen valmistelu ja purku syksyllä 2021.

Perustelut

Valtuuston vuoden 2018 kiinteistöselvityksen mukaiset rakennuksien purkamisen edellyttämät toimenpiteitä on käynnistetty. Taitotalon purkamisen valmistelutöiden tavoitteena on, että Taitotalo puretaan kokonaan tai osittain syksyllä 2021.

Ylläpitovuokria korotetaan vuosittain yleistä kustannustason nousua vastaavasti (sähkö, vesi, palkat, lämpö).

Teknisen toimen hallinnon, isännöinnin ja yhteisten tehtävien sekä konekeskuksen nettomenot on vyyrytetty kaikille teknisen toimen kustannuspaikoille toimintamenojen suhteessa vuodesta 2020 alkaen. Vesi- huollossa kustannusosuus kirjataan sisäisten palveluiden ostoina.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kiinteistöjen tilavuus	148 154	126 444	126 380	126 380	122 380
Toimitilojen käyttöaste-%	70 %	70 %	75 %	77 %	80 %
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v	3	2	2	2	2
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä	80 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v	0	25 %	25 %	25 %	25 %

Liikenneväylät

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja kevyt liikenne)	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	<ul style="list-style-type: none"> Yksityistieavustusten määrä, euroa/v Katujen korjausten määrä, korjattuja katu 	<ul style="list-style-type: none"> 80 000 euroa 1 katu/2 vuotta

- Katujen talvi- ja kesäkunnossapidon valvonta ja seuranta.
- Katuvalaistuksen tarveselvityksen mukainen toteutus vuosittain.
- Yksityisteiden kunnossapidon ohjaus ja neuvonta, yksityisteiden kunnossapitoavustusten määräraha 80 000 euroa. Varaudutaan Ely-keskuksen hyväksymien/avustamien yksityisteiden perusparannusten avustamiseen kunnan osalta noin 20 % hankekustannusarviosta, määrärahavaraus on 20 000 euroa.

Perustelut

Katujen kunnossapidossa keskitytään perustason hoitotyöhön ja laadunvalvontaan.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kadut, km	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2
Valaistut kadut, km					
- asfalttipintaiset	13,2	13,2	13,3	13,3	13,3
- sorapintaiset	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Kevyen liikenteen väylät, km	10	10	10	10	10
Yksityistiet, km	449	449	449	445	442
Yksityistiet, tiekuntien lukumäärä	119	120	120	119	118
Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v	0	3	3	3	3
Katujen talvikunnossapitokustannukset, €/km/v	5 308	<5 200	<5 200	<5 200	<5 200
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, €/km/v	2 139	<1 300	<1 300	<1 300	<1 300
Uusitut katuvalaisimet/v, % valaisimien määrästä	2 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen, kpl	2	2	2	2	2

Ympäristö- ja viheralueet

Tavoitteet

- Tiivis ja tavoitteellinen yhteistyö Pohjois-Savon ELY -keskuksen ja alueen muiden toimijoiden kanssa.
- Aktiivinen yhteistyö työpajan ja työvoimaviranomaisten kanssa pätevien kausityöntekijöiden löytämiseksi eri työkohteisiin.
- Kuntalaisten liikuntamahdollisuuksista huolehditaan asianmukaisten liikuntapaikkojen ja -tilojen sekä niiden hoitokaluston avulla ja liikuntapaikkojen kunnossapidolla. Urheilukentän peruskorjauksille haetaan valtionavustusta vuosille 2022-2023.

Perustelut

Tekniset peruspalvelut on määritelty asemakaava-alueiden yhdyskuntapalveluihin ja kiinteistöjen ylläpito- palveluihin. Palvelutuotannon tavoitteena on turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkunta- strategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastaa osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin tavoitteisiin. Rutakonraitin viher- alueiden hoito toteutetaan yhteistyössä kiinteistönomistajien ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Puistoalueet, ha	27	27	27	27	27
Leikkikentät, kpl	5	5	5	5	5
Lähiliikuntapaikat (koulujen pihat), frisbee-rata, kpl	2	2	2	2	2
Pururatoja, km	6	6	6	6	6
Hiihtolatuja, km	100	103	103	103	103
Uimapaidat					
- kesäuimarannat, kpl	3	2	2	2	2
- talviuintiavannot, kpl	1	1	1	1	1
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi	4	4	4	4	4
Volokinpilku, ylläpito kk/vuosi	6	6	6	6	6
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta	1		1		

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vesihuoltolaitos
Kustannuspaikat:	Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jäteveden-pumppaamot ja hulevesiviemärit
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, vesihuoltomestari

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Tavoitteet

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristölupaehtojen mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointisuunnitelmia.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen. Taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset selvitetään.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstön täydennyskoulutuksella.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssuunnitelmien perusteella tehdään vesihuollon maksujen tarkistukset, kunnan hallituksen päätöksen 28.11.2016 § 203 mukaisesti.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Tulosbudjetti					
Toimintatulot	1 005	1 073	1 018	1 021	1 025
Liikevaihto	1 003	1 069	1 014	1 017	1 021
Valmistus omaan käyttöön		4	4	4	4
Muut liiketoiminnan tuotot	2				
Toimintamenot	-711	-829	-836	-855	-873
Materiaalit ja palvelut	-561	-639	-663	-675	-689
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-323	-264	-275	-280	-287
Palvelujen ostot	-238	-375	-405	-414	-424
Henkilöstömenot	-141	-185	-150	-153	-156
Muut menot	-8	-5	-6	-6	-6
Toimintakate	294	245	182	167	151
Rahoitustulot ja menot	-67	-69	-27	-27	-28
Muut rahoitustulot					
Korkomenot	-5	-8	-7	-7	-7
Korvaus peruspääomasta	-61	-61	-20	-20	-20
Vuosikate	228	176	155	140	124
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-292	-307	-299	-296	-299
Tilikauden tulos	-64	-131	-144	-155	-174
Poistoeron muutos	14	13	11	10	9
Tilikauden alijäämä	-50	-118	-132	-145	-165
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 070	-1 205	-1 162	-1 178	-1 199
Henkilöstö, lkm	3	4	3	3	3

Perustelut

Sonkajärven vesihuoltolaitos toimii aktiivisesti seudullisissa yhteistyöpalveluissa toimialallaan. Vesihuoltolaitos toteuttaa kuntalaisille vesihuollon peruspalvelut kahdessa taajamassa ja niiden lähialueilla sekä pyrkii vesihuoltolaitoksen toiminnan kannalta liiketaloudellisesti kannattavaan tulokseen.

Sonkajärven vesihuoltolaitos osallistuu seudullisen vesi- ja jätevesihuollon operointitoiminnan selvitykseen valtuuston 15.6.2020 § 11 päätöksen mukaisesti. Vesi- ja jätevesihuollon operointitoiminnan selvitys on esitetty käynnistyvän Ylä-Savon Vesi Oy:n jakeluna.

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen talousennusteen mukaisilla maksujen korotuksilla (1.1.2017 alkaen viitenä vuonna) katetaan pitkällä aikavälillä vesihuoltolaitoksen kustannukset ja investoinnit. Vesihuollon perus- ja käyttömaksuja ei koroteta vuonna 2021. Perusmaksutaulukossa esitetään yhdistettäväksi kerrosalaperusteet 0-101 kerrosala m² ja 101-250 kerrosala m² kerrosalaperusteeksi 0-250 kerrosala m² alimman taksan mukaiseksi.

Tekninen lautakunta teettää vuoden 2021 aikana Sonkajärven vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisselvityksen.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden varustaminen valvonta- ja ohjausautomaatiolla laajenee portaittain. Vesi- ja viemäriolosuhteiden automaatiolaitteiden saneerausta toteutetaan Sukevan jätevedenpuhdistamolla ja Jyrkän jätevedenpuhdistamolla. Molempien taajamien haja-asutusalueen jätevesipumppaamoita liitetään käytössä olevaan vesihuoltoautomaatioon vaiheittain.

Vuotovesisuunnitelman mukaiset toimenpiteet on käynnistetty ja niiden toteutusta jatketaan vuosina 2021-2023.

Hulevesiverkostoja on aloitettu täydennysrakentamaan vanhoille alueille ja edetään niiden laajentumisessa kunnallistekniikan/katujen peruskorjausten yhteydessä. Ensisijaisesti niiden painopisteenä on toteuttaa niitä alueilla, joissa on todettu esiintyvän runsaasti vuotovesiä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Puhdas vesi, m ³	240 089	240 000	242 000	242 000	242 000
Jätevesi, m ³	106 653	125 000	126 000	126 000	126 000
Laatuvaatimusten mukainen talousvesi asiakkaille, reklamaatioiden määrä	0	<5	<5	<5	<5
Jäteveden käsittely lupaehtojen mukaisesti, poikkeamien lukumäärä/laitos/v	0	<2	<2	<2	<2
Iisalmen, Sonkajärven ja Vieremän vesihuoltolaitosten yhteistyö, yhteisten koulutusten lukumäärä/v	1	3	3	3	3
Vesi- ja viemärioliittymien toimitusaika enintään kk asiakkaan sitovasta tilauksesta	1 kk	<2 kk	<2 kk	<2 kk	<2 kk

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Rakennusvalvonta
Kustannuspaikat:	Rakennusvalvonta
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimien viranomaistehtävien suorittamisesta sekä toimia rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Rakennusvalvonta osaltaan valvoo, että rakennukset, liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kuntakuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	35	28	28	28	28	28
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-128	-158	-158	-108	-111	-113
Toimintakate	-93	-130	-130	-80	-83	-85
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-6	-11	-11	-42	-43	-44
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-135	-169	-169	-150	-153	-157
Henkilömäärä	2	2	2	1	1	1

Perustelut

Toiminnan tavoitteena on, että rakennettavissa rakennuksissa ei esiinny virheitä, jotka johtuisivat puutteellisista tarkastuksista. Kuntalaisille annetaan edelleen tarvittaessa neuvoa ja tietoa haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien kunnostamisesta sekä kunnostuksen aikataulusta ja mahdollisista vapautuksista kunnostamisvelvoitteesta yhteistyössä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristötoimen kanssa.

Kuntalaisia opastetaan, annetaan tietoa ja neuvontaa energiatehokkaasta rakentamisesta ja teknisistä järjestelmistä sekä uusien rakentamismääräysten vaikutuksesta rakentamiseen. Rakennuslupavaiheessa sekä aloituskokouksissa painotetaan rakentamisen laatua. Edistetään myös suunnitelmien laatua ja tasoa sekä aktivoidaan kuntalaisia kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Ylä-Savon kuntien (Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Vieremä) yhteistyössä laadittu rakennusjärjestys on tullut voimaan 1.1.2020. Rakennusjärjestyksen uudistamisen tavoitteena oli säilyttää koko Ylä-Savon alueella yksi yhtenäinen rakennusjärjestys, joka ottaa huomioon entistä paremmin paikalliset olosuhteet, rakentamisen ja hyvän elinympäristön muodostamisessa osana rakentamisen suunnittelua, ohjausta, toteutusta ja ylläpitoa.

Rakentamisen määrän arvioidaan olevan vuodelle 2021 samansuuruinen kuin vuodella 2020. Suuntaus on ollut, että rakennettavat rakennukset ovat kooltaan pienempiä, joten lupatuottojen ennakoidaan pysyvän nykytasolla. Jätevesijärjestelmien uusimisen siirtymäaika päättyi 30.10.2019. Jätevesijärjestelmän rakentamisen tai muuttamisen lupamäärien odotetaan lisääntyvän myös siirtymäajan päättymisen jälkeen, koska kymmenet kiinteistöt eivät ehtineet toteuttaa jätevesienkäsittelyjärjestelmien kunnostamista tai kokonaan uusimista määräajan puitteissa.

Sähköinen asiointi muuttaa rakennusvalvonnan toimintaympäristöä ja tuo haasteita asiakirjojen käsittelyyn. Kuntalaisilla on oikeus hoitaa rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti lisää toimintojen päällekkäisyyksiä. Rakennusvalvontatoimiston omassa toiminnassa täysin sähköinen asioiden käsittely vaatii koulutusta sekä mahdollisesti järjestelmä- ja laiteinvestointeja.

Henkilöstöä koulutetaan, jotta se voi palvella kuntalaisia laaja-alaisesti sekä rakentamiseen että korjauksiin liittyvissä kysymyksissä voimassa olevien määräysten ja ohjeiden sekä tulevienkin vaatimusten mukaisesti.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Rakennuslupien käsittelyaika, kk	<1	<1	<1	<1	<1
Poikkeamispäätösten käsittelyaika, kk	4	<4	<4	<4	<4
Suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika, kk	Ei hake- muksia	<3	<3	<3	<3
Käsitellyt lupahakemukset, kpl	164	100	100	100	100
Suoritettut katselmukset	654	450	450	450	450
Aloituskokoukset	5	7	7	7	7
Poikkeamislupahakemukset/ suunnittelutarveratkaisut	Ei hake- muksia	5	5	5	5
Toimintakate-%	27,6	18,0	25,9	25,3	24,8
Nettomenot/asukas, €	24,0	34,0	21,6	22,7	23,9

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Palo-, pelastus- ja suojelutyö
Kustannuspaikat:	Palo- ja pelastustoimi
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Palo-, pelastus- ja suojelutyön tehtävistä Sonkajärvelle vastaa Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon pelastustoimi. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia.

Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain 379/2011 mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy sekä valistus ja neuvonta, ensivastetoiminta, palotarkastus, vahingontorjunta, palonsyöntutkinta, valvontatehtävät, väestön varoittaminen ja suojaaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii osaltaan varautumisesta ja öljyntorjunnasta.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintamenot	-400	-406	-406	-420	-429	-439
Toimintakate	-400	-406	-406	-420	-429	-439
Tehtävän kokonaiskustannukset	-400	-406	-406	-420	-429	-439

Perustelut

Palo- ja pelastustoimen kustannuksiin talousarviovuodelle 2021 sisältyy eläkemenoperusteisia Kuel-maksuja 6 700 euroa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019 koko P-S pelastus- laitos	TA 2021 koko P-S pelastus- laitos	TA 2021 Sonkajär- ven kun- nan osuus	TS 2022 Sonkajär- ven kun- nan osuus	TS 2023 Sonkajär- ven kun- nan osuus
Pelastustehtävät	4 314	4 140	130	130	130
Ensivastetehtävät	1 136	950	45	45	45
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek	11:29	11:00	15:00	15:00	15:00
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilövahvuus tehtävässä	5	5	5	5	5
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteu- tuminen %					
- valvontakohteet A1_A8 (ei omavalvonta- kohteita)	100	100	100 % 63 kpl	100 % 63 kpl	100 % 63 kpl
- hoito- ja huoltolaitokset	98	100	100 % 12 kpl	100 % 12 kpl	100 % 12 kpl
- omavalvontakohteet	77	100	100 % 350 kpl	100 % 280 kpl	100 % 280 kpl
Valistus- ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä	41 544	38 050	570	570	570
Paloasematilojen määrä m ²	27 968	29 159	843	843	843

Tekninen lautakunta yhteensä

Tavoitteet

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	3 946	4 066	4 066	3 919	3 959	4 000
Valmistus omaan käyttöön	26	20	20	14	14	14
Toimintamenot	-4 355	-4 895	-4 895	-4 469	-4 347	-4 439
Toimintakate	-384	-808	-808	-537	-374	-425
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 187	-1 289	-1 289	-1 301	-1 231	-1 337
Vyörytyserämenot	-69	-461	-461	-592	-605	-618
Vyörytyserätulot		327	327	335	342	350
Muut laskennalliset menot	-83	-83	-83	-85	-85	-85
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 694	-6 728	-6 728	-6 447	-6 268	-6 480
Henkilömäärä	22	23	23	21	21	21

Sonkajärven kunta yhteensä

Sonkajärven kunta yhteensä

1 000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2020 muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	6 021	6 094	6 084	6 056	6 128	6 211
Valmistus omaan käyttöön	28	35	35	29	29	29
Toimintamenot	-32 401	-33 381	-33 866	-33 958	-34 424	-35 176
Toimintakate	-26 353	-27 252	-27 747	-27 873	-28 266	-28 936
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 279	-1 490	-1 440	-1 372	-1 295	-1 389
Vyörytyserämenot	-355	-1 099	-1 099	-1 672	-1 709	-1 747
Vyörytyserätulot	355	1 099	1 099	1 672	1 709	1 747
Muut laskennalliset menot	-118	-119	-119	-121	-121	-121
Muut laskennalliset tulot	118	119	119	121	121	121
Tehtävän kokonaiskustannukset	-34 154	-36 039	-36 524	-37 123	-37 548	-38 431
Henkilömäärä	167	133*	133*	164,40	164,40	164,40

Tässä luvussa ovat mukana vain vakituiset työntekijät.

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ
1000 euroa

10 KESKUSVAALILTK	TP 2019	TA 2020 MUUTETTU TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	
Toimintatuotot	15				8	
Toimintakulut	-10		-10		-8	
TOIMINTAKATE	5		-10		0	
11 TARKASTUSLAUTAKUNTA						
Toimintakulut	-22	-26	-26	-26	-27	-27
TOIMINTAKATE	-22	-26	-26	-26	-27	-27
12 KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO						
Toimintatuotot	1 506	1 584	1 574	1 746	1 777	1 811
Valmistus omaan käyttöön	2	15	15	15	15	15
Toimintakulut	-20 756	-21 051	-21 536	-21 945	-22 364	-22 848
TOIMINTAKATE	-19 248	-19 452	-19 947	-20 185	-20 572	-21 023
20 SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	27	26	26	27	27	27
Toimintakulut	-146	-144	-144	-157	-160	-164
TOIMINTAKATE	-119	-118	-118	-130	-133	-137
30 SIVISTYSLAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	528	417	417	365	365	365
Toimintakulut	-7 112	-7 265	-7 265	-7 351	-7 526	-7 690
TOIMINTAKATE	-6 584	-6 848	-6 848	-6 986	-7 161	-7 325
60 TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	3 946	4 066	4 066	3 919	3 959	4 000
Valmistus omaan käyttöön	26	20	20	14	14	14
Toimintakulut	-4 355	-4 895	-4 895	-4 469	-4 347	-4 439
TOIMINTAKATE	-384	-808	-808	-537	-374	-425
RAPORTTI YHTEENSÄ						
	TP 2019	TA 2020 MUUTETTU TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	
Toimintatuotot	6 021	6 094	6 084	6 056	6 128	6 211
Valmistus omaan käyttöön	28	35	35	29	29	29
Toimintakulut	-32 401	-33 381	-33 866	-33 958	-34 424	-35 176
TOIMINTAKATE	-26 353	-27 252	-27 747	-27 873	-28 266	-28 936

4 TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma							
1 000 €	TP 2019	TA 2020	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos TA 20/21 %	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	6 021	6 094	6 084	6 056	-0,5	6 129	6 211
Myyntituotot	2 711	2 769	2 759	2 872	4,1	2 909	2 954
Maksutuotot	198	189	189	164	-13,2	164	164
Tuet ja avustukset	355	264	264	274	3,8	274	274
Muut toimintatuotot	2 757	2 872	2 872	2 746	-4,4	2 782	2 819
Valmistus omaan käyttöön	28	35	35	29	-17,1	29	29
Toimintakulut	-32 402	-33 381	-33 866	-33 958	0,3	-34 424	-35 176
Henkilöstökulut	-7 277	-7 526	-7 563	-7 688	1,7	-7 787	-7 958
Palkat ja palkkiot	-5 465	-5 669	-5 699	-5 713	0,2	-5 779	-5 908
Henkilösivukulut	-1 812	-1 857	-1 864	-1 975	6,0	-2 008	-2 050
Eläkekulut	-1 626	-1 680	-1 686	-1 714	1,7	-1 743	-1 780
Muut henkilösivukulut	-186	-177	-178	-261	46,6	-265	-270
Palvelujen ostot	-20 513	-21 525	-21 525	-21 939	1,9	-22 198	-22 683
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 930	-1 722	-1 748	-1 823	4,3	-1 862	-1 903
Avustukset	-737	-509	-931	-584	-37,3	-611	-623
Muut toimintakulut	-1 945	-2 099	-2 099	-1 924	-8,3	-1 966	-2 009
Toimintakate	-26 353	-27 252	-27 747	-27 873	0,5	-28 266	-28 936
Verotulot	12 728	13 611	13 870	14 571	5,1	13 542	13 453
Valtionosuudet	15 241	15 321	16 165	16 215	0,3	15 708	15 576
Rahoitustuotot ja kulut	377	-28	372	-37	-109,9	-37	-37
Korkotuotot	4	3	3	2	-33,3	2	2
Muut rahoitustuotot	493	104	503	50	-90,1	50	50
Korkokulut	-57	-70	-70	-67	-4,3	-67	-67
Muut rahoituskulut	-63	-65	-64	-22	-65,6	-22	-22
Vuosikate	1 993	1 652	2 660	2 876	8,1	947	56
Poistot ja arvonalentumiset	-1 279	-1 440	-1 440	-1 371	-4,8	-1 295	-1 389
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 275	-1 377	-1 377	-1 328	-3,6	-1 295	-1 389
Arvonalentumiset	-4	-63	-63	-43			
Tilikauden tulos	714	212	1 220	1 505	23,4	-348	-1 333
Poistoeron muutos	-579	112	112	116	3,6	115	114
Varausten muutos	295						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	430	324	1 332	1 621	21,7	-233	-1 219

TULOSLASKELMAN PERUSTELUT

Talousarvio 2021

Kunnan tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Toimintatuotot

Myynti- ja maksutuotot kirjataan suoriteperusteen mukaisesti tuloksi tilikaudelle, jonka aikana suorite on luovutettu. Tuotoista vähennetään ennen tuloslaskelmaan merkitsemistä mm. myynnin perusteella määräytyvät välilliset verot, esim. arvonlisävero.

Myyntituotot

- tulot tavaroiden ja palveluiden myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset peittävään hintaan
- myyntituottoja ovat myös korvaukset palveluista/suoritteista, jotka kunta on valtion toimeksiannosta tuottanut ja luovuttanut kolmannelle osapuolelle

Myyntituotot ovat **2,9 milj. euroa**.

Suurin tuloerä on ateriapalvelujen myyntituotot 1,3 milj. euroa, joka koostuu varhaiskasvatuksen, koulutoimen sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ruokapalveluyksikölle maksamista ravitsemispalveluista. Muita huomattavia myyntituottoja ovat vesi- ja jätevesimaksut 0,7 milj. euroa ja vesihuollon perusmaksut 0,3 milj. euroa.

Maksutuotot

- maksutuotot ovat asiakasmaksuja ja muita maksuja tavaroista ja palveluista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukykyyn mukaan

Maksutuotot ovat **0,2 milj. euroa**.

Suurimmat maksutuotot ovat lasten päivähoitomaksut 0,1 milj. euroa.

Tuet ja avustukset

- tuet ja avustukset ovat tulonsiirtoja, jotka eivät ole korvausta suoritteen myynnistä eivätkä rahoitussuutta investointimenoon
- tuloslaskelmaan merkitään omaksi ryhmäkseen tuet, avustukset ja muut tulonsiirrot valtiolta, Euroopan Unionilta ja muilta yhteisöiltä

Tuet ja avustukset ovat **0,3 milj. euroa**, joista suurimman osan muodostavat työllistämistuki sekä tuet ja avustukset valtiolta.

Muut toimintatuotot

- muihin toimintatuottoihin sisältyvät muut kuin edellä mainitut säännöllisesti kertyvät toimintatuotot: vuokratuotot, käyttöomaisuuden myyntivoitot ja muut toimintatuotot

Vuokratuotot ovat **2,7 milj. euroa**, josta asuntojen vuokrat ovat 0,2 milj. euroa ja muiden rakennusten vuokrat 2,1 milj. euroa. Tähän sisältyy kunnan sisäisiä vuokria 1,6 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat yhteensä 6,1 milj. euroa (2020: 6,1 milj. euroa).

Toimintakulut

Henkilöstökulut

- henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat, palkkiot ja korvaukset sekä lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilösivukulut, joista vähennetään henkilöstökorvaukset (sv-päivärahat, tapaturmakorvaukset yms.)

Henkilöstökulut ovat yhteensä **7,7 milj. euroa** (2020: 7,6 milj. euroa).

Palkat ja palkkiot	5,7 milj. euroa
Henkilösivukulut	2,0 milj. euroa
Kuel-maksut, palkkaperusteiset	0,8 milj. euroa
Kuel-maksut, eläkeperusteiset	0,8 milj. euroa
Vael-maksut	0,1 milj. euroa
Muut henkilösivukulut	0,3 milj. euroa

Palvelujen ostot

- palvelujen ostot sisältävät sekä suoraan kuntalaisille tarkoitettuja lopputuotepalveluja (asiakaspalvelut), joita kunta ostaa muilta palvelujen tuottajilta, että kunnan omassa suoritetuotannossaan käyttämiä palveluja

Palvelujen ostot ovat yhteensä **21,9 milj. euroa** (2020: 21,5 milj. euroa).

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus on 17,3 milj. euroa. Muista palvelujen ostoista huomattavimpia ovat muut yhteistoimintaosuudet 0,8 milj. euroa, henkilökuljetuspalvelut (koulukuljetukset) 0,6 milj. euroa, sisäiset ateriapalvelut 0,5 milj. euroa, ICT-palvelut 0,5 milj. euroa sekä rakennusten rakentaminen ja kunnossapito 0,4 milj. euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

- sisältävät hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot

Aine-, tarvike- ja tavaraostot ovat **1,8 milj. euroa** (2020: 1,7 milj. euroa).

Suurimmat menoerät ovat lämmitys 0,4 milj. euroa, sähkö 0,4 milj. euroa ja elintarvikkeet 0,3 milj. euroa.

Avustukset

Avustukset sisältävät sekä kotitalouksille että yhteisöille maksetut tuet ja avustukset

- lasten kotihoidon tukeen 130 000 euroa (2020: 130 000 euroa) ja lasten kotihoidontuen kuntalisään 20 000 euroa (2020: 10 000 euroa)
- sivistyslautakunnan myöntämiin harkinnanvaraisiin avustuksiin 28 000 euroa (2020: 14 000) ja kulttuuritoimen avustuksiin 500 euroa
- Eukonkannon yhteistyöosuuteen 6 000 euroa (2020: 3 000 euroa) ja Sonkajärvi Soin avustukseen 3 500 euroa (2020: 1 750 euroa)
- Päiväkeskus Pysäkin avustukseen 45 000 euroa (2020: 45 000 euroa) ja Vertaistoimintakeskus Touhulan avustukseen 15 000 euroa (2020: 10 000 euroa)
- nuorten kesätyöllistämiseen 17 000 euroa (2020: 8 500 euroa) ja palkkatuella työllistävien yhdistysten avustamiseen 5 000 euroa (2020: 2 500 euroa)
- vesihuoltoavustuksiin 15 000 euroa ja vauvarahaan 4 000 euroa (2020: 2 000 euroa)
- teknisen lautakunnan yksityistieavustuksiin varataan 100 000 euroa (2020: 69 500 euroa)
- työmarkkinatuen kuntaosuuteen 210 000 euroa (2020: 200 000 euroa)

Muut toimintakulut

- muihin toimintakuluihin sisältyvät muut kuin edellä mainitut kulut, esim. vuokratulot, kunnan maksamat välilliset verot ja käyttöomaisuuden myyntitappiot

Muut toimintakulut ovat **1,9 milj. euroa** (2020: 2,1 milj. euroa).

Muihin toimintakuluihin sisältyvistä eristä suurimmat ovat sisäiset vuokratulot 1,2 milj. euroa ja sisäiset pääomavuokratulot 0,4 milj. euroa.

Toimintakulut ovat yhteensä 34,0 milj. euroa (2020: 33,9 milj. euroa).

Toimintakate

- tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla

Toimintakate on -27,9 milj. euroa (2020: -27,7 milj. euroa)

Verotulot

- verotuloihin kirjataan kunnan tulovero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta ja kiinteistövero
- verotulot kirjataan tilinpäätöksessä tilitysten ajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi

Vuoden 2021 tuloveroprosentti on 21,25 %.

Vuoden 2021 kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,10 %
- vakituinen asunto 0,55 %
- muu kuin vakituinen asunto 1,25 %
- voimalaitos 2,85 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöt 0,00 %

Verotulot on arvioitu vuoden 2021 talousarvioon seuraavasti:

Verolaji	TP 2019 1 000 €	TA 2020 muutettu 1 000 €	TA 2021 1 000 €	TA 2020-2021 +/- %
Tulovero	9 786	9 921	10 209	2,9 %
Kiinteistövero	873	1 173	1 101	-6,1 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 069	2 776	3 261	17,5 %
Yhteensä	12 728	13 870	14 571	5,1 %
€/asukas	3 268	3 740	3 929	5,1 %
Väestö	3 895	3 791	3 709	-2,2 %

Valtionosuudet

Suoraan tuloslaskelmaan kirjattaviin valtionosuuksiin sisältyvät käyttötalouden valtionosuudet ja -avustukset, jotka perustuvat yleiseen valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon ja joilla ei ole käyttökorvauksen tai maksun luonnetta.

	TP 2019 1 000 €	TA 2020 muutettu 1 000 €	TA 2021 1 000 €	TA 2020-2021 +/- %
Peruspalveluiden valtionosuus	12 142	10 514	10 580	0,6 %
Verotuloihin perustuva tasaus	3 337	3 232	3 207	-0,8 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-238	-41	-41	0,0 %
Verotulomenetysten kompensatio		2 459	2 541	3,3 %
Verotulojen maksun lykkäysmenettely, kompensation leikkaus 2021			-72	-
Yhteensä	15 241	16 165	16 215	0,3 %
€/asukas	3 913	4 264	4 372	2,5 %
Väestö	3 895	3 791	3 709	-2,2 %

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot

Rahoitustuottoihin sisältyvät korkotuotot ja muut rahoitustuotot.

Korkotuotoissa ilmoitetaan antolainoista, muista sijoituksista ja talletuksista sekä maksuliikennetileiltä saadut korot suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Muihin rahoitustuottoihin kuuluvat verotilityskorot ja -korotukset, osingot ja osuuspääomien korot sekä viivästyskorot.

Rahoitustuotot ovat yhteensä 0,05 milj. euroa, josta peruspääoman korot kuntayhtymiltä 0,03 milj. euroa.

Rahoituskulut

Rahoituskuluihin sisältyvät korkokulut ja muut rahoituskulut.

Korkokuluja ovat pitkäaikaisista ja lyhytaikaisista lainoista maksetut korot. Muita rahoituskuluja ovat mm. verotilityskorot, viivästyskorot sekä luottoprovisiot.

Rahoituskulut ovat yhteensä 0,1 milj. euroa, josta lainojen korot ovat 0,07 milj. euroa.

Vesihuoltolaitoksen korvaus peruspääomasta kunnalle, 0,02 milj. euroa, on sisäinen erä, joka sisältyy sekä rahoitustuottoihin että -kuluihin.

Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus on **-0,04 milj. euroa**.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

- vuosikate on kunnan kokonaisrahoitusta kuvaava välitulok
- vuosikate ilmoittaa, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot

Kunnan vuosikate on vuoden 2021 talousarviossa 2,9 milj. euroa (2020: 2,7 milj. euroa).

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelmapoistojen määrä on -1,3 milj. euroa.

Arvonalentumisissa on purettavan Taitotalon alaskirjaus 0,05 milj. euroa.

Satunnaiset tuotot ja kulut

- satunnaisia tuottoja ja kuluja ovat sellaiset tulot ja menot, jotka perustuvat tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin

Vuoden 2021 talousarviossa ei ole satunnaisia tuottoja tai kuluja.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata pääomaa. Sen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen omaan pääomaan. Alijäämäistä tulosta voidaan vastaavasti kattaa varauksista tai rahastoista tehtävillä siirroilla tuloslaskelmaan.

Tilikauden 2021 tulos on **+1,5 milj. euroa**.

Poistoeron muutos

Investointivarauksen käyttö käyttöomaisuuden hankintamenon kattamiseen kirjataan varauksen vähennyksenä (+) tuloslaskelmaan. Varauksen vähennystä kumoamaan merkitään tuloslaskelmaan varauksen käyttöä vastaava poistoeron lisäys (-). Investointivarauksen käyttö merkitsee investointivarauksen muuttamista poistoeroksi, jota varauksen käyttövuonna ja seuraavina tilikausina vähennetään enintään kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen kunkin tilikauden suunnitelmapoiston verran.

Poistoeron vähennys aikaisemmin käytetyistä investointivarauksista on **0,1 milj. euroa**.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden 2021 ylijäämä on **+1,6 milj. euroa**.

Taloussuunnitelma 2022 – 2023

Toimintatuotot

Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan hyvin maltillisesti vuosina 2022–2023 ateriahintojen indeksikorotuksen myötä.

Toimintakulut

Toimintakulujen arvioidaan kasvavan 2,2 % vuonna 2022 ja 2,2 % vuonna 2023.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen arvioidaan laskevan -7,1 prosenttia vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna määräaikaisen yhteisöveron jako-osuuden korotuksen päättymisen vuoksi. Lisäksi vuosina 2019 ja 2020 yhteisöverotuottoihin on vaikuttanut positiivisesti vuoden 2018 poikkeuksellisen suuri yritystoimintaerä. Vuonna 2023 verotulojen ennakoitaan vähenevän noin -0,7 prosentin vuoteen 2022 verrattuna.

Valtionosuuksien ennakoitaan pienenevän -0,03 prosenttia vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna ja -0,01 prosenttia vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna.

Rahoitustuotot ja -kulut

Lainamäärän arvioidaan kasvavan suunnitelmakaudella, mikä vaikuttaa korkokulujen määrään.

Vuosikatteen arvioidaan 0,9 milj. euroa vuonna 2022 ja 0,05 milj. euroa vuonna 2023.

Poistot

Poistojen määräksi arvioidaan 1,3 milj. euroa vuonna 2022 ja 1,4 milj. euroa vuonna 2023.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulokseksi arvioidaan -0,3 milj. euroa vuonna 2022 ja -1,3 milj. euroa vuonna 2023.

Poistoeron ja varausten muutokset

Poistoeron vähennys on 0,1 milj. euroa vuonna 2022 ja 0,1 milj. euroa vuonna 2023.

Tilikauden yli-/alijäämä

Vuonna 2022 tilikauden alijäämäksi arvioidaan -0,2 milj. euroa ja vuonna 2023 alijäämäksi -1,2 milj. euroa.

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuloslaskelman tunnusluvut löytyvät talousarviokirjan viimeiseltä sivulta.

Toimintatulot % toimintamenoista = $100 \times \text{toimintatulot} / (\text{toimintamenot} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta.

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvon on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka on investoinnin hankintamenon ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus. Investointitaso määrätään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi.

Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

Vuosikate euroa/asukas = tuloslaskelman vuosikate / asukasmäärä

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnassa.

Taseen kertynyt yli-/alijäämä, kertynyt yli-/alijäämä/asukas

Kertyneeseen yli-/alijäämään tiivistyy kunnan koko tulohistoria. Jakamalla se asukasmäärällä saadaan vertailukelpoinen tunnusluku saman kokoluokan kuntien väliseen vertailuun.

5 INVESTOINTIOSA

INVESTOINTISUUNNITELMA						
	Sitovuus		Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Tekninen lautakunta						
Muut pitkävaikutteiset menot						
2023 Sukevan asemakaavan päivitys ja täydennys		Menot	20 000	10 000	10 000	
4014 Sukevantien (Mt 5905 ja Vt5, uusi kääntymiskaista Valtatie 5:lle		Menot	210 000	210 000		
		Tulot	-126 000	-126 000		
		Yhteensä	84 000	84 000		
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	Valt	Menot	230 000	220 000	10 000	
		Tulot	-126 000	-126 000		
		Yhteensä	104 000	94 000	10 000	
Maa- ja vesialueet						
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti		Menot	20 000	10 000	10 000	
		Tulot	-20 000	-10 000	-10 000	
	Valt	Yhteensä	0	0	0	
Rakennukset						
5052 Terveyskeskuksen peruskorjaus	Valt	Menot	2 838 000	1 200 000	1 638 000	
5542 Kirjaston iv-saneeraus kellaritilat, toimisto ja kansalaisopiston tilat	Valt	Menot	100 000			100 000
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus	Valt	Menot	140 000	80 000	60 000	
Muut rakennukset:						
5020 Koivulan peruskorjaus		Menot	40 000			40 000
5201 Nallemuorin päiväkodin ilmastointi (jäähdytys)		Menot	40 000	40 000		
5302 Mosaiikin varavoima		Menot	50 000			50 000
5303 Mosaiikin hoivatilojen jäähdytys		Menot	50 000	50 000		
5307 Koulukeskuksen juhlasalin lattian uusiminen		Menot	50 000		50 000	
5314 Sukevan koulu ja päiväkotin iv-kuohous ja säätötyöt		Menot	24 000	12 000	12 000	
5315 Sukevan koulun hissien peruskorjaus		Menot	30 000	30 000		
5324 Koulukeskuksen alakoulun julkisivun korjaus		Menot	40 000			40 000
5410 Liikuntahallin iv-kuohous, alakerran iv-uusiminen		Menot	70 000			70 000

	Sitovuus		Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
5506 Vanhan kirjastotalon LVI-korjaus ja lämmönvaihdin		Menot	50 000	50 000		
5529 Jyrkän ruukkialueen kunnostus		Menot	25 000			25 000
5551 Kiinteistöjen valaistuksen muutokset LED-valaistukselle		Menot	70 000	30 000		40 000
Muut rakennukset yhteensä	Valt	Menot	539 000	212 000	62 000	265 000
Rakennukset yhteensä		Menot	3 617 000	1 492 000	1 760 000	365 000
<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>						
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	120 000	45 000	45 000	30 000
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	140 000	45 000	45 000	50 000
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytys ja vuoto-vesiselvityksen työt	Valt	Menot	140 000	50 000	50 000	40 000
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>						
6106 Sonkajärvi-lisalmi tasausaltaan sähköjärjestelmän saneeraus		Menot	30 000			30 000
6107 Sukevan puhdistamon prosessiautomaation päivitys		Menot	30 000	30 000		
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	60 000	30 000		30 000
6157 Sukevan jätevesiverkoston vuotokorjaukset		Menot	70 000	40 000	30 000	
6207 Siikalammen jv-pumppaamon pumput		Menot	30 000		30 000	
6212 Sonkajärvi siirtoviemärin jv-pumppaamoiden uusiminen		Menot	60 000	30 000		30 000
6214 Sukevan pienpumppaamojen liittäminen jv-automaatioon		Menot	20 000	20 000		
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	300 000	150 000	60 000	90 000
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	700 000	290 000	200 000	210 000
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>						
4002 Pumppaamontien perusparannus	Valt	Menot	100 000		100 000	
4004 Sukevan Mäntytien ja Minnantien peruskorjaus	Valt	Menot	100 000		50 000	50 000

	Sitovuus		Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet						
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuus-työt		Menot	15 000	15 000		
4010 Kyröntie-Samulinpolku uusintapäällystys		Menot	80 000		40 000	40 000
4012 Matarantien peruskorjaus		Menot	40 000		40 000	
4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö -työll.kohde		Menot	10 000	10 000		
4403 Nurmijoen taukopaikkojen kunnostus		Menot	15 000		15 000	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	160 000	25 000	95 000	40 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä		Menot	360 000	25 000	245 000	90 000
Koneet ja kalusto						
Muut koneet ja kalusto						
3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen		Menot	50 000			50 000
3511 Koulukeskuksen kylmiöiden uusiminen		Menot	50 000			50 000
6015 Etäluettavat mittarit		Menot	20 000	20 000		
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	120 000	20 000	0	100 000
Koneet ja kalusto yhteensä		Menot	120 000	20 000	0	100 000
Tekninen lautakunta yhteensä						
		Menot	5 047 000	2 057 000	2 225 000	765 000
		Tulot	-146 000	-136 000	-10 000	0
		Yhteensä	4 901 000	1 921 000	2 215 000	765 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
		Menot	5 047 000	2 057 000	2 225 000	765 000
		Tulot	-146 000	-136 000	-10 000	0
		Yhteensä	4 901 000	1 921 000	2 215 000	765 000
Investointisuunnitelmaan sisältyy vesihuoltolaitoksen taseyksikön investointeja:						
			Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Rakennukset		Menot	140 000	80 000	60 000	0
Johtoverkostot ja laitteet		Menot	700 000	290 000	200 000	210 000
Koneet ja kalusto		Menot	20 000	20 000	0	0
Vesihuoltolaitos yhteensä		Menot	860 000	390 000	260 000	210 000

INVESTOINTIEN PERUSTELUT

TALOUSARVIO 2021, TS 2022 - 2023

2023 Sukevan asemakaavan päivitys ja täydennys: Sukevan asemakaava on vanhentunut ja se on tarpeen päivittää ajan tasalle. Päivitys on odottanut Sukevan numeerisen pohjakartan valmistumista (valmis 2020).

3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen: Keittiön kylmiöiden uusiminen, laitteiden käyttöikä on lopussa.

3511 Koulukeskuksen kylmiöiden uusiminen: Keittiön kylmälaitteiden uusiminen vanhenemisen ja huonokuntoisuuden takia.

4002 Pumppaamontien perusparannus: Tienosat ovat heikkokuntoiset, rakennepurkautunut.

4004 Sukevan Mäntytien ja Minnantien peruskorjaus: Lähes kokonaan asuntorakennetun alueen tonttikatujen päällystys.

4007 Sonkajärven liikenneturvallisuustyöt: Esteettömyyshankkeiden liikenneturvallistamista ja katujen hidasteiden rakentamista.

4010 Kyröntie - Samulinpolku uusintapäällystys: Katuosuudet korjattavissa vielä uusintapäällystyksellä.

4012 Matarantien peruskorjaus: Sukevan asemakaava-alueen kadun peruskorjaus murskepintaiseksi, vain osa koko katuosuudesta.

4014 Sukevantien Mt 5905 ja Vt5, uusi käänymiskaista Valtatie 5:lle: Valtatie 5:lle rakennetaan uusi liittymiskaista Sukevantielle vähentämään risteävän liikenteen kohtaamisia Sukevantien liittymässä. Yhteishanke Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö - työllisyyskohde: Volokinpolun vanhentuneiden (maatuneiden) pitkospuiden korvausinvestointia. Toteutetaan vaiheittain kolmena vuotena.

4403 Nurmijoen taukopaikkojen kunnostus: Taukopaikkojen kunnostaminen.

5020 Koivulan peruskorjaus: Käyttövesijärjestelmän runkosaneeraukset ja julkisivun peruskorjaus.

5052 Terveyskeskuksen peruskorjaus: Terveyskeskuksen peruskorjaussuunnitelmien mukainen kilpailuttaminen ja rakentaminen. Rakennuksen tekniikka on vanhentunut, osassa rakennusta sisäilmaongelma.

5201 Nallemuorin päiväkodin ilmastointi (jäähdytys): Ilmanvaihdon jäähdytysjärjestelmän hankinta.

5302 Mosaiikin varavoima: Valmistuskeittiön ja hoivatilojen sähkökatkosten turvaamiseksi rakennetaan varavoima.

5303 Mosaiikin hoivatilojen jäähdytys: Asukastilojen sisäilman jäähdytyksen hankinta. Osa sisäilman jäähdytyslaitteista siirretään purettavalta vanhalta virastotalolta.

5307 Koulukeskuksen juhlasalin lattian uusiminen: Nykyinen lattia on alkanut vaurioitua. Lattia on uusittava osittain ja peruskunnostettava koko alue.

5314 Sukevan koulu ja päiväkotivuohous ja säätötyöt: Sukevan koulun ja päiväkodin iv-kanaviston vuohous, tarvittavat lisäykset ja säätötyöt.

5315 Sukevan koulun hissien peruskorjaus. Hissi on teknisen käyttöikänsä lopussa, huoltokustannukset vuosittain korkeat.

5324 Koulukeskuksen alakoulun julkisivun korjaus: Julkisivukorjaus rakennuksen ulkokuorirakenteessa esiintyneiden kosteus- ja pakkasvaurioiden takia.

5410 Liikuntahallin iv-nuohous, alakerran iv-uusiminen: IV-nuohous ja alakerran ilmanvaihdon uusiminen ja sisäilman jäähdytyksen hankinta.

5506 Vanhan kirjastotalon lämmönvaihdin ja LVI-korjaus: Vanha lämmönvaihdin on käyttöikänsä lopussa. Kiinteistön toiseen kerrokseen tehdään koneellinen ilmanvaihto.

5529 Jyrkän Ruukkialueen kunnostus: Ruukintuvan peruskorjaus sekä täydennysrakentaminen Museoviraston hyväksymällä tavalla.

5542 Kirjaston iv-saneeraus, kellaritilat, toimistot ja kansalaisopiston tilat: Kellaritilojen ilmanvaihdon saneeraus nykyisten toimistotilojen käyttötarkoituksia vastaavaksi. Kansalaisopiston ilmanvaihdon saneeraus.

5551 Kiinteistöjen valaistuksen muutokset LED-valaistukselle: Kiinteistöjen sisä- ja ulkovalaistus uusitaan LED-valaistukselle. Kiinteistöjen sähkön kulutus ja huolto vähenee sekä paloturvallisuus paranee.

5990 Kiinteistöjen osto ja myynti: Kunnan maankäytön kannalta tarpeellisten maa-alueiden hankinta ja tonttien myynti.

6015 Etäluettavat mittarit: Sonkajärven vesihuoltolaitos on suunnitellut siirtyvänsä kiinteistöille uusittavissa vesimittareissa etäluettaviin vesimittareihin. Etäluettavat vesimittarit lisäävät vesihuollon toimintavarmuutta ja mahdolliset kiinteistöillä tapahtuvat vesivuodot tulevat ilmi uusien vesimittareiden ominaisuuksien avulla.

6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus: Puurakenteiden korjaaminen ja vesikaton pinnoittaminen ja maalaus.

6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen: Sonkajärven vesihuollon toiminta-alueen kriittisempien runkovesiverkoston vanhojen, osin huonokuntoisten venttiilien korvaaminen venttiilikaivoilla.

6084 Vanhan valurautaisen vesijohtoputkiston uusiminen: Vanhat heikkokuntoiset valurautaiset vesijohdot uusitaan Koivukujan ja Pappilan jätevedenpumppaamon välillä. Seuraavana tehdään Lepokankaan vanhan valurautaisen vesijohdon uusiminen.

6106 Sonkajärvi-lisalmi tasausaltaan sähköjärjestelmän saneeraus: Tasausaltaan sähköjärjestelmä on käyttöikänsä lopussa ja on nykyisin toiminnaltaan riskialtis.

6107 Sukevan puhdistamon prosessiautomaation päivitys: Sukevan puhdistamon prosessiautomaatio on käyttöikänsä lopussa. Prosessin toimintavarmuutta on parannettava.

6156 Sukevan vankilan siirtoviemärin ja jvp-saneeraus: Siirtoviemäri välillä Vankila-Sukeva jv-puhdistamon välipumppaamon saneeraus.

6157 Sukevan jätevesiverkoston vuotokorjaukset. Verkoston vuotokohtien korjaus (kaivot ja putket).

6207 Siikalampi jv-pumppaamon pumppujen saneeraus: Sonkajärven Siikalammen jv-pumppaamon saneeraus, käyttöikänsä lopussa.

6212 Sonkajärvi siirtoviemärin jv-pumppaamoiden uusiminen: Siirtoviemärin jätevesipumppaamon saneeraus.

6214 Sukevan pienpumppaamojen liittäminen jv-automaatioon: Vesihuoltoautomaatioon liittämällä mahdollistuu pumppaamojen välttämätön seuranta ja vikahälytykset. Toimintavarmuus paranee ja vähentää pumppaamoiden vikatilanteiden vaurioita.

6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemäröinti ja vuotovesiselvityksen työt: Jätevesiviemärikaivojen ja -linjojen selvitys, sadevesiviemäriinjojen rakentaminen vanhoilla asuntoalueilla, erillisviiemäröinti.

6 RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelma 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA- muutos 2020	Muutettu TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	1 993	1 652	1 008	2 660	2 877	947	56
Tulorahoituksen korjaukset	78		193	193	-270		
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-2 624	-1 332	-208	-1 540	-2 057	-2 225	-765
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	45		120	120	126		
Pysyvien vastaavien hyödyk- keiden luovutustulot	2	10		10	10	10	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-507	330	1 113	1 443	686	-1 268	-709
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys			-7	-7			
Antolainasaamisten vähennys	95	8		8	8		30
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4000	2 200	-2 200	0	740	2 100	1 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 012	-1 080		-1 080	-845	-768	-747
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2700	-1 200	600	-600	-400		
Vaikutus maksuvalmiuteen	-124	258	-494	-236	189	64	74
Rahavarat 31.12	313	726		77	266	330	404
Rahavarat 1.1	1101	468		313	77	266	330
Rahavarojen muutos	-787	258		-236	189	64	74

RAHOITUSLASKELMAN PERUSTELUT

Yleistä

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Talousarvioon on kuntalain 110 §:n mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava miten määrärahojen rahoitustarve katetaan. Toiminnan rahoitus esitetään talousarvion rahoitusosassa.

Kunnan rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseksi, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Välisummana esitetään *Toiminnan ja investointien rahavirta*. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolainasaamisten sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Talousarvion rahoitusosa on tilinpäätöksen rahoitusosaa suppeampi siten, että siinä ei esitetä Muut maksuvalmiuden muutokset -erää.

Vaikutus maksuvalmiuteen -rivin positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemistä.

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Rahoituslaskelman tunnusluvut löytyvät talousarviokirjan viimeiseltä sivulta.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä = edellisen vuoden tilinpäätöksen toiminnan ja investointien rahavirta + arvioidut vuosittaiset rahavirrat

Tunnusluku kertoo, pystytäänkö investoinnit rahoittamaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksumiin. Lainanhoitokyky on hyvä, kun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun se on 1-2 ja heikko, kun arvo on alle yhden.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x rahavarat varainhoitovuoden lopussa / kassasta maksut varainhoitovuonna

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä arvona voidaan pitää 14-30 päivän kassan riittävyyttä.

RAHOITUSLASKELMAN SISÄLTÖ

Toiminnan rahavirta

Tulorahoitus

Rahoituslaskelmaan otetaan toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava tuloslaskelman vuosikate sekä satunnaiset erät; tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa.

Vuosikate saattaa sisältää eriä, jotka vaikuttavat muiden rahoituslaskelman tietojen laskemiseen. Vuosikateen korjaukset esitetään rivillä ”Tulorahoituksen korjaukset”. Korjaukset ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot, mikäli ne on esitetty toiminnan muissa tuotoissa sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot.

Satunnaiset erät esitetään tuloslaskelman mukaisina. Myös niissä esitetyt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot esitetään rivillä tulorahoituksen korjaukset. Näiden korjausten jälkeen investointien ryhmässä esitettävät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot esitetään myyntihintojen mukaisina.

Suunnitelmapoistojen oikaisuina kirjatut myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntituloihin eikä niitä oikaista rahoituslaskelmassa.

Lisäksi rahoituslaskelman tulorahoitusta joudutaan oikaisemaan tuloslaskelmaan mahdollisesti kirjatuilla pakollisilla varauksilla, jotka eivät ole rahan käyttöä. Vastaavasti pakollisten varausten käyttö menojen ja menetysten maksamiseen oikaistaan vähentämällä tulorahoitusta rahoituslaskelmassa. Pakollisten varausten lisäykset ja vähennykset netotetaan ja esitetään tulorahoituksen korjauksina.

Kunnan tuloslaskelman 2021 mukainen vuosikate on 2,9 milj. euroa.

Investointien rahavirta

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenot ovat sekä osakkeiden ja osuuksien ostoa että aineettomia ja aineellisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeja.

Rahoituslaskelman *Investointien rahavirta* -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset luovutustulot.

Investointimenot ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot sekä rahoitusosuudet investointeihin esitetään rahoituslaskelmassa suoriteperusteisina. Investointimenona esitetään rahoituslaskelmassa myös hankintameno tai sen osa, joka on katettu investointivarauksella tai -rahastolla. Investointien ennakkomaksut käsitellään kuten investoinnit.

Kunnan käyttöomaisuusinvestoinnit vuonna 2021 ovat -2,1 milj. euroa. Rahoitusosuuksiksi arvioidaan 0,1 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 1,9 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä. Lainojen lisäykset vähentävät rahavaroja ja lainojen takaisinmaksut lisäävät niitä.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta ottaa tilivuoden aikana uutta pitkäaikaista lainaa. Pitkäaikaisten lainojen vähennyksiin merkitään kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Pitkäaikaisen lainan ottovaltuus vuodelle 2021 on 2,2 milj. euroa.

Lyhytaikaisen lainan ottovaltuus vuodelle 2021 on 2,2 milj. euroa.

Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ovat -0,8 milj. euroa vuonna 2021. Uutta pitkäaikaista lainaa otetaan 0,7 milj. euroa. Lyhytaikaisen lainan määräksi vuoden 2021 alussa on arvioitu -0,4 milj. euroa.

Lainakannan muutos vuonna 2021 on arviolta -0,5 milj. euroa.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Toiminnan ja investointien rahavirran ja rahoituksen rahavirran yhdistäminen osoittaa niiden vaikutuksen kunnan rahavaroihin.

Vaikutus maksuvalmiuteen on +0,2 milj. euroa.

TALOUSSUUNNITELMA 2022 – 2023

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosikate on 0,9 milj. euroa vuonna 2022 ja 0,05 milj. euroa vuonna 2023.

Investointien rahavirta on -2,2 milj. euroa vuonna 2022 ja -0,8 milj. euroa vuonna 2023.

Toiminnan ja investointien rahavirta on -1,3 milj. euroa vuonna 2022 ja -0,8 milj. euroa vuonna 2023.

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset sisältävät uuden pitkäaikaisen lainan ottoa 2,1 milj. euroa vuonna 2022 ja 1,5 milj. euroa vuonna 2023. Entisiä lainoja lyhennetään -0,8 milj. euroa vuonna 2022 ja -0,7 milj. euroa vuonna 2023.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Rahavarojen muutos on 0,06 milj. euroa vuonna 2022 ja 0,07 milj. euroa vuonna 2023.

7 VESIHUOLTOLAITOKSEN TALOUSARVIO VUODELLE 2021 JA TALO USSUUNNITELMA VUOSILLE 2022–2023

Vesihuoltolaitoksen kustannuspaikat: vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit.

Toiminnan lyhyt kuvaus/ toiminta-ajatus:

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty tase-yksikkö.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteet ja perustelut on esitetty talousarvion käyttötalousosan yhteydessä.

7.1 Tuloslaskelmaosa

Tulosbudjetti	TP 2019	TA 2020	Muutettu			
			ta 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot	1 005 497	1 073 710	1 073 710	1 018 280	1 021 470	1 024 720
Toimintamenot	-710 962	-828 740	-828 740	-836 259	-854 670	-873 450
Toimintakate	294 535	244 970	244 970	182 021	166 800	151 270
Rahoitustulot ja -menot	-66 511	-69 090	-69 090	-26 640	-26 640	-26 640
Muut rahoitustulot	306	360	360	340	340	340
Korkomenot	-5 369	-8 000	-8 000	-6 500	-6 500	-6 500
Korvaus peruspääomasta	-61 448	-61 450	-61 450	-20 480	-20 480	-20 480
Muut rahoituskulut						
Vuosikate	228 024	175 880	175 880	155 381	140 160	124 630
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-292 248	-306 790	-306 790	-298 940	-295 580	-298 770
Tilikauden tulos	-64 224	-130 910	-130 910	-143 559	-155 420	-174 140
Poistoeron muutos	14 168	12 750	12 750	11 470	10 320	9 290
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-50 056	-118 160	-118 160	-132 089	-145 100	-164 850
Kokonaiskustannukset	-1 070 027	-1 204 980	-1 204 980	-1 162 179	-1 177 230	-1 199 200

Valtuustoon nähden sitovia ovat tilikauden tulos ja poistoeron muutos.

7.2 Rahoitusosa

Rahoitusbudjetti	TP 2019	TA 2020	Muutettu ta 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	228 024	175 880	175 880	155 381	140 160	124 630
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-333 144	-370 000	-354 000	-390 000	-260 000	-210 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-105 120	-194 120	-178 120	-234 619	-119 840	-85 370
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	605 000	370 000	0	740 000	260 000	210 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-59 333	-99 340	-99 340	-99 340	-148 670	-166 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-170 141					
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	-190 000	0	354 000	-354 000		
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutokset	-95 948					
Lyhytaikaisten velkojen muutokset	15 542					
Rahoituksen rahavirta	105 120	270 660	254 660	286 660	111 330	44 000
Maksuvalmiuden muutos		76 540	76 540	52 041	-8 510	-41 370

Valtuustoon nähden sitovia ovat antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät.

7.3 Investointiosa

Tavoitteet ja investointien perustelut on esitetty talousarvion investointiosassa.

Investointibudjetti		Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
<u>Rakennukset</u>					
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus	Menot	140 000	80 000	60 000	
Rakennukset yhteensä	Menot	140 000	80 000	60 000	
<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>					
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Menot	120 000	45 000	45 000	30 000
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautaputkiston uusiminen	Menot	140 000	45 000	45 000	50 000
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytys	Menot	140 000	50 000	50 000	40 000
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>					
6106 Sonkaj tasausaltaan sähköjärjestelmä	Menot	30 000			30 000
6107 Sukevan puhdistamon prosessiautomaatio	Menot	30 000	30 000		
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus	Menot	60 000	30 000		30 000
6157 Sukevan jv-verkoston vuotokorjaukset	Menot	70 000	40 000	30 000	
6207 Siikalammen jv-pumppaamon pumput	Menot	30 000		30 000	
6212 Sonkajärvi siirtoviemärin jv-pumppaamoiden uusiminen	Menot	60 000	30 000		30 000
6214 Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon	Menot	20 000	20 000		
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Menot	300 000	150 000	60 000	90 000
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Menot	700 000	290 000	200 000	210 000
<u>Koneet ja kalusto</u>					
6015 Etäluettavat mittarit	Menot	20 000	20 000		
Koneet ja kalusto yhteensä	Menot	20 000	20 000		
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä	Menot	860 000	390 000	260 000	210 000

Valtuustoon nähden yksinään sitovia määrärahoja ovat 100 000 euroa tai enemmän maksavat hankkeet. Muut hankkeet ovat sitovia hankeryhmittäin.

7.4 Vesihuollon taseyksikön sisällä laskennallisesti eriytetty hulevesiviemäröinti

Tuloslaskelmaosa

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintamenot	-3 382	-10 950	-10 430	-10 660	-10 890
Toimintakate	-3 382	-10 950	-10 430	-10 660	-10 890
Rahoitustulot ja -menot	-3 012	-3 010	-1 000	-1 000	-1 000
Korvaus peruspääomasta	-3 012	-3 010	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	-6 394	-13 960	-11 430	-11 660	-11 890
Poistot ja arvonalentumiset					
Poistot	-28 632	-31 270	-29 420	-31 480	-33 330
Tilikauden tulos	-35 026	-45 230	-40 850	-43 140	-45 220
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-35 026	-45 230	-40 850	-43 140	-45 220
Kokonaiskustannukset	-35 026	-45 230	-40 850	-43 140	-45 220

Investointiosa

		Yhteensä	TA 2021	TS 2022	TS 2023
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriyty	Menot	140 000	50 000	50 000	40 000

8 SONKAJÄRVEN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 294 vuokra-asuntoa, joista 80 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

SONKAKOTI OY:N STRATEGIA

Sonkakoti Oy noudattaa toiminnassaan ja tavoitteissaan Sonkajärven kunnan hyväksymää kuntastrategiaa vuosille 2017 – 2021

Tavoitteet

- Monipuolinen asuntotarjonta ja hyvä palvelu asiakkuuden eri vaiheissa
- Kohtuulliset asumiskustannukset
- Asukkaiden viihtyisiä ja sujuva arki
- Elinkaaritaloudelliset korjaus- ja rakennusinvestoinnit
- Hyvinvoiva henkilöstö ja edistyneet tietojärjestelmät

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Asuinrakennukset, kpl	52	52	52	52	52
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	59 176	59 176	59 176	59 176	59 176
Asuinhuoneistoala, m ²	15 677	15 677	15 677	15 677	15 677
Huoneistot, kpl	294	294	294	294	294
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²	665	665	665	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1 796	1 781	1 842	1 842	1 842
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	4	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	8,34	8,34	8,60	8,60	8,60
Vuokra, kunnantalo €/m ²					
alv 0%	13,64	13,64	14,40	14,40	14,40
alv 24%	16,92	16,92	17,85	17,85	17,85
Asuntojen vaihtuvuus, %	20	20	20	20	20
Asuntojen käyttöaste, %	97,29	97	97	97	97
Omavaraisuusaste, %	23,01	22	25	25	25
Maksuvalmius, quick ratio	0,51	1,0	0,7	0,7	0,7
Vuokrasaavat, 1 000 €	14	20	15	15	15
Lainakanta, 1 000 €	6 128	5 691	5 230	4 772	4 314
Lainanlyhennykset, 1 000 €	532	437	461	458	458
Poistot, 1 000 €	323	309	311	311	309
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	72	58	51	52	40

ALUEKEHITYSSÄÄTIÖ

Toiminta-ajatus ja toimintatapa

Säätiö tukee alueiden kilpailukykyä tutkimuksen, kehittämistyön ja koulutuksen avulla. Toiminta on tarvelähtöistä ja perustuu aina asiakkaiden tilaukseen.

Aluekehityssäätiön toiminta vuonna 2021 noudattaa vuonna 2016 tehtyä strategista valintaa siirtää Aluekehitys, Aluetutkimus ja Aluekoulutus Aluepro Oy:lle. Aluekehityssäätiö omistaa Aluepro Oy:n osakeenemmistön.

Aluekoulutuksen tarkoituksena on suunnitella, tarjota ja toteuttaa kunnille, yhteisöille ja yrityksille sekä yksityisille henkilöille niiden tarvitsemaa koulutusta. Koulutustoiminta koostuu seuraavista osakokonaisuuksista:

- Kuntakoulutus
- Yritysten ja yhteisöjen koulutus
- Tilauskoulutus

Toiminta vuonna 2021

Toiminnalliset tavoitteet:

Uusia koulutusaiheita 10

Uusia kouluttajia 3

Kehittäminen

- Sähköisen koulutuksen kehittäminen

Taloustavoite:

Liikevaihto 190 000 euroa

Tulos + 46 700 euroa

Taloussuunnitelma

	Hallinto	Aluetutkimus	Aluekehitys	Aluekoulutus	Yhteensä
Liikevaihto/myynti	24 308	0	0	190 000	214 308
Palkat ja sivukulut	-27 719	0	0	-34 770	-62 489
Palkkiot ja sivukulut	-2 462	0	0	-6 160	-8 622
Matkakulut	-2 000	0	0	-3 700	-5 700
Vuokrat	-4 682	0	0	-1 200	-5 882
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:	-1 200	0	0	-2 150	-3 350
Ostetut palvelut	-17 796	0	0	-95 320	-113 116
Muut kustannukset	0	0	0	0	0
Muut kustannukset, korot ja poistot	-5 750	0	0	0	-5 750
Yhteensä	-37 300	0	0	46 700	9 400

TUNNUSLUVUT

	TP 2019	TA 2020	TA 2020 Muutettu	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatulot (1 000 €)	6 021	6 094	6 084	6 056	6 128	6 211
josta ulkoiset toimintatulot	3 796	3 602	3 592	3 579	3 597	3 623
Toimintamenot (1 000 €)	-32 401	-33 381	-33 866	-33 958	-34 424	-35 176
josta ulkoiset toimintakulut	-30 177	-30 889	-31 374	-31 481	-31 892	-32 589
Toimintakate (1 000 €)	-26 353	-27 252	-27 747	-27 873	-28 266	-28 936
Verotulot (1 000 €)	12 728	13 611	13 870	14 571	13 542	13 453
Valtionosuudet (1 000 €)	15 241	15 320	16 165	16 215	15 708	15 576
Vuosikate (1 000 €)	1 993	1 652	2 660	2 877	947	56
Toimintatulot/toimintamenot, %, (ulkoiset)	12,6	11,7	11,4	11,4	11,3	11,1
Vuosikate/poistot, %	156	120,0	184,7	209,7	73,1	4,0
Vuosikate, euroa/asukas	512	436	702	776	261	16
Taseen kertynyt ylijäämä (1 000 €)	3 351	3 471	4 682	6 303	6 070	4 851
Taseen kertynyt ylijäämä/asukas (€)	860	916	1 235	1 670	1 671	1 363
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä (1 000 €)	-1 276	-315	937	1 622	355	-354
Lainanhoitokate	1,9	1,5	2,6	3,2	1,1	0,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,2	2,5	2,6	0,7	0,1
Kassan riittävyys, pv	3	8	1	3	3	4
Tuloveroprosentti, %	20,50	21,25	21,25	21,25	21,25	21,25
Lainakanta (1 000 €)	10 831	10 951	9 151	8 646	9 979	10 731
Lainamäärä/asukas (€)	2 781	2 889	2 414	2 331	2 747	3 105
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 895	3 791	3 791	3 709	3 633	3 559